

Årsrapport 2015

Fylkesmannen i Nordland

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embetets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 8
IV - Styring og kontroll i embetet	Side 19
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 22

I - Fylkesmannens beretning

Vurdering av resultater, ressursbruk og måloppnåelse

2015 har vært et relativt stabilt arbeidsår for Fylkesmannen i Nordland, der vi mener å ha utnyttet tildelte ressurser på en god måte, og på de fleste resultatområdene har innfridd resultatkravene fra godt til middels godt. I tråd med Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen er det ikke foretatt vesentlige omprioriteringer mellom det enkelte fagdepartements andel av ressurser på kapittel 0525. Finansieringen av vergemålsforvaltningen over kap. 0469 01 har imidlertid ikke vært tilstrekkelig, blant annet for å dekke de nødvendige merutgiftene innen vår arkivtjeneste. Finansieringen av reindriftsforvaltningen over kap. 1142 01 har ikke dekket embetets tilhørende driftsutgifter, og som dermed er finansiert over kap. 0525.

Ressursutnyttelsen ble noe lavere enn for 2014 med et mindreforbruk på kr. 1 681 000,-. Dette skyldes i hovedsak sykemeldinger og permisjoner uten relevant tilgang på vikarer, og vakanser i forbindelse med nyrekruttering.

Berørte fagdepartement er orientert om oppgaver som av ressurs- og kapasitetshensyn er prioritert ned. Etter vår vurdering er det et betydelig misforhold mellom ressurstildeling og embetsoppdrag innen Helse- og omsorgsdepartementets område. Dette medfører en særlig streng prioritering av oppgaver gjennom virksomhetsplanleggingen, dermed relativt lav måloppnåelse. Økning i antall klage- og tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester har dessuten, sammen med langtidssykefravær, resultert i økt saksbehandlingstid og at volumkravene fra Statens helsetilsyn om tilsyn med spesialist- og kommunehelsetjenesten ikke er oppfylt.

I 2015 er det gjort betydelige fremskritt innen vergemålsforvaltningen gjennom en mer enhetlig praksis, tryggere anvendelse av loven og en viss forbedring av interne systemer. Ved årets utgang var imidlertid saksbehandlingstiden for lang og kvalitetssikringen enda ikke tilfredsstillende. Målsettingen om en velfungerende vergemålsforvaltning vurderes dermed som ikke nådd enda.

Antall kommuner innmeldt i ROBEK ble gjennom året redusert fra 11 til 10. Tre kommuner gikk ut og to nye kommuner gikk inn. Selv om målsettingen om en reduksjon dermed ble nådd med knapp margin, vurderes utviklingen som lite tilfredsstillende.

Oppsummert for 2015 har vi få klare holdepunkter for at kommunereformen i fylket vil resultere i frivillige kommunesammenslåinger som imøtekommer de nasjonale målsettingene. Det pågår fortsatt mange prosesser, flere intensjonsavtaler er inngått, men mange har også fattet vedtak om å bestå som egen kommune. Etter vår vurdering er konsekvensene av å bestå som egen kommune mangelfullt utredet.

Tap av sau til rovvilt hadde i 2015 en positiv utvikling med en reduksjon på 22 % i antall dyr erstattet som sannsynlig drept av fredet rovvilt. Dette er tredje år på rad med nedgang i disse tapene. Det ble for driftsåret 2014/2015 erstattet 2884 rein av omsøkte 6459 dyr, som betyr en reduksjon på 7 %. 348 rein er erstattet som drept av tog- og bilpåkørsler. Samlet tap er i driftsåret registrert til 7163 dyr, og vurderes som dramatisk høyt. Slakteuttaket var til sammelikning 2719 dyr.

Viktigste prioriteringer i 2015

Embetet har generelt prioritert klagesaksbehandling, tilsyn og andre lovpålagte forvaltningsoppgaver med vekt på å holde saksbehandlingstidene på et lavest mulig nivå. I tilsynsvirksomheten er de nasjonale prioriteringene fulgt opp, og det har følgelig i mindre grad vært mulig å prioritere egeninitierte tilsyn. Veiledningsoppgaver og oppgaver av kategorien «bidra til» er dermed gjennomgående prioritert lavere.

Gjennom forsøket med samordning av innsigelser til kommunale arealplaner er det prioritert å forbedre en samordnet formidling av nasjonal politikk og tilstrebe løsningsorienterte dialoger tidligst mulig i planprosessen. Det er også lagt vekt på at hovedgrepene i arealavklaringen skal skje gjennom overordnet plan.

I vårt arbeid med kommunereformen er aktiv involvering i alle utredningsprosesser og drøftinger prioritert. Vi har opplevd stor etterspørsel om møtedeltagelse, og har derfor hatt en meget omfattende reisevirksomhet i fylket for å delta på folkemøter, kommunestyremøter og en rekke interkommunale møteplasser. Vi har dessuten prioritert økonomisk støtte til relevant utredningsarbeid.

Innen arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap har vi prioritert opp kommunetilsyn slik at resultatkravet ble nådd, samt ny risiko- og sårbarhetsanalyse for fylket med tilhørende oppfølgingsplan

Håndtering av flyktnings situasjonen ble mot slutten av året krevende og ble gitt høy prioritet både fra embetsledelsen og berørte avdelinger. Behovet for informasjon og veiledning til berørte kommuner ble vektlagt i arbeidet.

Forhold som har påvirket resultatene

Ankomster av enslige mindreårige asylsøkere (EMA) resulterte i betydelige meroppgaver innen vergemål. Rekruttering og oppnevning av representanter for over 700 EMA fordelt på 13 kommuner og 15 mottak i andre halvår ble gitt høy prioritet, og resulterte i økte restanser fra 520 saker i september til vel 1 200 ved årets utgang. Håndtering av flyktnings situasjonen fikk dessuten konsekvenser for måloppnåelsen inne beredskap

Som tidligere påpekt har økning i klage- og tilsynssaker innen helse og omsorg bidratt til lengre saksbehandlingstid.

Utfordringene med å nå den todelte målsettingen for rovvilt politikken er meget store. Gjeldende forvaltningsplan gir en for finmasket inndeling i prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder, og vi viser til at sentrale myndigheter har påpekt behovet for en tydeligere soneinndeling. Som sekretariat for rovvilt nemda har Fylkesmannen tatt initiativ til en revisjon av planen. Spesielt for reindriftsnæringa synes det vanskelig å oppnå tydeligere skille mellom beiteområder og rovvilt. De fastsatte bestandsmålene oppleves som krevende i forhold til å nå målene om å opprettholde og videreutvikle lønnsomheten i en bærekraftig reindriftsnæring i fylket.

Av interne forhold har sykefravær, permisjoner og utskifting i nøkkelstillinger medført redusert kapasitet på noen områder. To avdelingsdirektører er rekruttert i 2015. Redusert kapasitet innen administrasjonsavdelingen har bl.a. medført at arbeidet med oppfølging av interne rutiner for informasjonssikkerhet er forsinket.

Bodø, 29. februar 2016

Hill-Marta Solberg

(sign)

II - Introduksjon til embetets hovedtall

1 - Samfunnsoppdraget

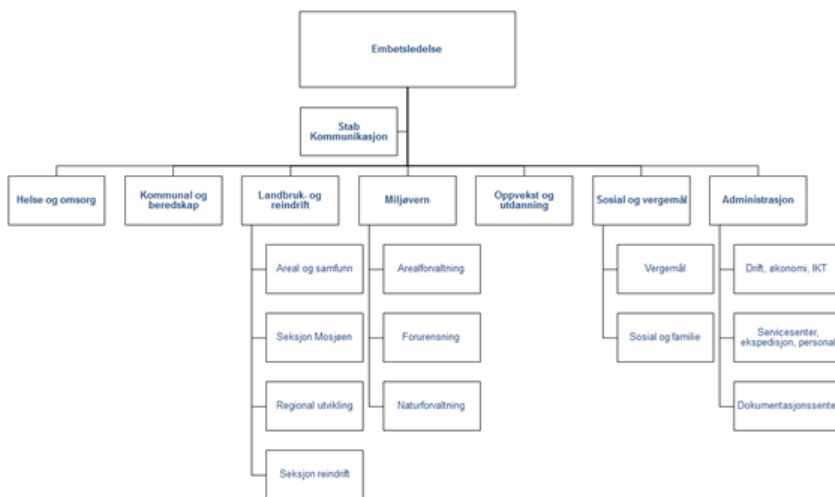
Fylkesmannen er Kongens og regjeringas representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Embetet utfører sektoroppgaver for 11 departementer. Fylkesmannen har i tillegg en rolle som samordningsorgan for staten på regionalt nivå, og skal virke til gagn og beste for fylket ved å ta de initiativ som finnes påkrevd. Fylkesmannen skal videre holde sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket.

2 - Kort omtale av embetet

Fylkesmannen i Nordland har 182 medarbeidere lokalisert på 7 steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø, men i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen, Fauske, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune og Hennes i Hadsel kommune. Antall kontorsteder og gamle og ikke optimaliserte kontorløsninger gir embetet en stor kostnad tilknyttet husleie. Hovedkontoret skal i løpet av de neste fem årene enten få bygget om eksisterende lokaler eller flytte til nye, mer hensiktsmessige og arealeffektive lokaler. Våre fire kontor for nasjonalparkforvaltere og seksjonen i Mosjøen tilhørende landbruks- og reindriftsavdelinga vil vi til en hver tid tilstrebe mest mulig kostnadseffektiv drift. Reindriftsforvaltning er en ny oppgave fra 1.1.14 som etter planen skal evalueres siste halvdel 2016.

Embetet er organisert i syv avdelinger og ledels av fylkesmann, assisterende fylkesmann, avdelingsdirektører og underdirektører. Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører.

Avdelinger og seksjoner

3 - Overordnede mål/strategier for 2015

Embetets strategiske plan for 2012-2016 fastsetter følgende hovedmål:

- Være bindeledd og samordner mellom stat, kommune og innbyggere
- Utøve myndighet, rettssikkerhets- og kontrollfunksjon
- Stimulere til fornyings- og utviklingsvirksomhet lokalt og regionalt

Planen peker ut fem hovedstrategier for vår virksomhet:

- Formidle og iverksette nasjonale mål med nordlandsdialekt
- Bidra til robuste nordlandskommuner
- Ivareta rettssikkerhet
- Være pådriver for fornying og utvikling
- Være Nordlands trompet

Strategien om å bidra til robuste Nordlandskommuner, har tidligere medført at Fylkesmannen har vært en pådriver for å videreutvikle interkommunalt samarbeid. Denne delstrategien er av hensyn til kommunereformprosessen ikke fulgt opp i 2015.

4 - Samarbeid med andre embeter og andre virksomheter

Embetet har et bredt samarbeid med andre embeter, mest omfattende med Troms og Finnmark. Den årlig erfaringsutveksling med fylkesmenn og assisterende fylkesmenn ble gjennomført i Bodø i oktober, tema her var bl.a. kommunereform, arealforvaltning (innsigelsespraksis), håndtering av flyktningssituasjonen samt kontaktmøter med Matilynet for N-Norge og ny sjef på FOH. Det ble også tatt initiativ til og gjennomført et samarbeidsmøte i Bodø for assisterende fylkesmenn fra Sør-Trøndelag til Finnmark der virksomhetsstyring og ledelsesutvikling var sentrale tema. Embetenene samarbeider også innen beredskap og samfunnssikkerhet gjennom felles møte med forsvaret, politiet og flere sivile beredskapsmyndigheter. Samarbeid med BUF-etat Nord er videreført.

Av andre sentrale samarbeisparter nevnes KS, Nordland fylkeskommune, IMDI Nord, NAV Nordland, Innovasjon Norge, Husbanken og Universitetet i Nordland/Nord Universitet.

På IKT-området deltar embetet i driftsnettverket for Fylkesmennene. I prosjektgruppen for sentralisert drift av ePhorte deltar to representanter. Test- og brukerstøttesenter for ePhorte har utstrakt kontakt og samarbeid med alle embeter og systemleverandøren Evry. Fylkesmannen i Nordland stiller med representanter i de administrative fagutvalgene for IKT og sak/arkiv.

"HR Nord" ble etablert som et nettverk for HR-medarbeiderne i Finnmark, Troms og Nordland i 2014. Målet var å utveksle erfaringer, kompetanse og tilstrebe en likhet i praksis på fagområdet. I 2015 ble dette gjennomført ved fysiske møter på fagutvalsarenaer og i tilknytning til andre arrangement. I det daglige nyter særlig Troms og Nordland godt av hverandres kompletterende kompetanse, gjennom skriftlig eller muntlig kontakt i prinsipielle saker og/eller enkeltsaker. Særlig er det nyttig i forhold til utfordrende personalsaker av ulik karakter. Troms og Nordland har nå tilnærmet lik rutine for rekruttering fra kravspesifikasjon ved ledig stilling, utlysningsprosess, intervjuprosess, tilsetning, oppfølging i prøvetid, oppsigelser og administrative tilsetninger.

Kap 525/Økonomi

	Samlet bevilgning	Budsjettavvik (kr)	Budsjettavvik (%)	Driftsutgifter	Lønnsandel av driftsutgifter	Husleie	Husleie(% av driftsutgifter)
FMNO	97763000	-1681219	1,72	96081781	82,12	10191463	11,11

Regnskapstall sortert på poster

	052501	052521	Post 01 (untatt 052501)	Post 20-29 (untatt 052521)	Post 30-39	Post 40-49	Post 60-69	Post 70-79	Post 80-89
FMNO	96085781	10191463	20154683	66231709	2743928	120784	102206529	29322246	5581646

Administrativ kostnadsdekning

	Totalt	% av lønn (andre kap enn 525.01)
FMNO	5848397	0

Sykefravær

	Totalt(%)	Kvinner(%)	Menn(%)	Egenmeldt(%)	Legemeldt(%)
FMNO	5,19	4,8	3,3	0,98	4,23

Ansatte

	Antall årsverk totalt	Antall kvinner	Antall menn	Antall årsverk midlertidige ansatte
FMNO	159	112	70	13

Aldersfordeling

	Gjennomsnitt	Under 20	20-29	30-39	40-49	50-59	Over 60
FMNO	47	2	18	29	50	48	35

Lønn per 31.12

	Lønnsutgifter per årsverk(alle kapitler)	Gjennomsnitt per årsverk Kvinner	Gjennomsnitt per Årsverk Menn
FMNO	513708	504161	528983

Stillingskoder

Årsrapport 2015 Fylkesmannen i Nordland - Innhold:

	Stillingskode	Stillingsbetegnelse	Gjennomsnittslønn per stillingskode	Gjennomsnittslønn per stillingskode Kvinner	Gjennomsnittslønn per stillingskode Menn
FMNO	1072	Arkivleder	0	0	0
FMNO	1059	Underdirektør	629256	632600	627250
FMNO	1211	Seksjonssjef	0	0	0
FMNO	1060	Avdelingsdirektør	790220	788700	792500
FMNO	1061	Assisterende direktør	0	0	0
FMNO	1062	Direktør	0	0	0
FMNO	1538	Fagdirektør	0	0	0
FMNO	1063	Førstesekretær	0	0	0
FMNO	1065	Konsulent	0	0	0
FMNO	1408	Førstekonsulent	416180	381498	423800
FMNO	1363	Seniorkonsulent	437424	437424	0
FMNO	1068	Fullmektig	0	0	0
FMNO	1069	Førstefullmektig	0	0	0
FMNO	1070	Sekretær	0	0	0
FMNO	1409	Sekretær	0	0	0
FMNO	1433	Seniorsekretær	0	0	0
FMNO	1071	Kontorleder	0	0	0
FMNO	1411	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMNO	1084	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMNO	1275	Ingeniør	0	0	0
FMNO	1085	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMNO	1083	Ingeniør	0	0	0
FMNO	1087	Overingeniør	529800	529800	0
FMNO	1181	Senioringeniør	576050	560700	591400
FMNO	1088	Sjefingeniør	0	0	0
FMNO	1434	Rådgiver	473132	462141	474628
FMNO	1364	Seniorrådgiver	539120	541153	537193
FMNO	1113	Prosjektleder	597012	640700	570800
FMNO	1117	Fagarbeider	0	0	0
FMNO	1203	Fagarbeider m/fagbrev	0	0	0
FMNO	1362	Lærling	0	0	0
FMNO	0129	Assisterende fylkesmann	1062700	0	1062700
FMNO	0431	Fagkonsulent	0	0	0
FMNO	0382	Fylkesagronom	0	0	0
FMNO	0434	Fylkesskogmester	0	0	0
FMNO	0822	Fylkessykepleier	0	0	0
FMNO	1261	Fylkesjordsjef	0	0	0
FMNO	0435	Fylkesskogsjef	0	0	0
FMNO	0774	Ass. fylkeslege	695175	871833	165200
FMNO	0779	Fylkeslege	1106700	0	1106700
FMNO	1057	Informasjonssjef	0	0	0
FMNO	1184	Kokk	0	0	0
FMNO	1127	Husholdsleder	0	0	0
FMNO	1129	Renholdsbetjent	0	0	0
FMNO	1130	Renholder	0	0	0
FMNO	1132	Renholdsleder	0	0	0

Turnover

	Turnover(%)
FMNO	5,56

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

	Økonomi(%)	Lønn(%)	Innkjøp(%)	IKT(%)	Personal(%)	Arkiv(%)	Resepsjon(%)	Sentralbord(%)
FMNO	1,93	0,55	0,55	2,75	1,93	5,22	1,1	0,28

Medarbeiderundersøkelsen(hvert annet år), score på følgende spørsmål

	I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter
FMNO	3	4

III - Årets aktiviteter og resultater

1 - Overordnet vurdering og analyse av embetets samlede måloppnåelse og eventuelle avvik, fagområdene sett under ett

Vår overordnede vurdering er at den samlede måloppnåelsen er fra middels god til god, og på de fleste områder god og til dels meget god. Resultatmålene i avdelingenes virksomhetsplaner innebar imidlertid av noen krav og forventninger i embetsoppdragene ble prioritert bort. Samlet sett vurderes måloppnåelsen som svakest innen helse- og omsorgssektoren. Dette skyldes ressursmangel, midlertidig kapasitetsutfordringer grunnet sykefravær og økning i klage- og tilsynssaker. Måloppnåelsen innen vergemål er noe svakere enn ønskelig, men det er nedlagt en betydelig og imponerende innsats fra de ansatte med en meget høy produksjon, og representerer alene omlag halvparten av utgående dokumenter i embetet. Sammenfall av flere sykemeldinger ved sosial- og vergemålsavdelingen medførte at tilsyn med familievernkontor og krisesenter ble prioritert bort i 2015. Beslutningen ble tatt etter en samlet risikovurdering av konsekvenser sett i forhold til andre alternativer.

For mange av Fylkesmannens resultatmål er vurdering av effekt vanskelig. Dette illustreres godt gjennom våre mål for kommunereformen. Her mener vi å ha innfridd målene for embetets innsats på en meget god måte, samtidig som vi ikke kan peke på hvilke effekter i form av frivillige kommunesammenslåinger som kan forventes.

2 - Vurderinger av sektorområdene

• Levende lokaldemokrati

Veiledning og klagebehandling: Veiledning til kommunene om aktuelle lover/forskrifter og generell saksbehandling har vært en prioritert oppgave. Veiledningen skjer i stor grad på bakgrunn av henvendelser mottatt på telefon og e-post. Mye veiledning fremkommer dessuten i vår klagebehandling. I 2015 ble det i tillegg arrangert ulike kurs/seminar for kommunene på flere sentrale fagområder.

I vår klagebehandling vektlegges alltid hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønn. Det kan i noen tilfeller være uklart hva som er å anse rettsanvendelsesskjønn som kan overprøves, og hva som i den aktuelle sak er å betrakte som fritt skjønn. Vi kan vanskelig vise til tilfeller der hensynet til det kommunale selvstyret ikke har slått igjennom i klagesaker.

Effekt/resultat: Effekten av vår veiledning overfor kommunene synes å være noe varierende. Dette kan ha sammenheng med kompleksitet, små fagmiljøer og ressurspersoner som slutter. Det er dessuten en kjensgjerning at ansatte i små kommuner ofte har ansvar for mange og ulike oppgaver på flere saksområder. Med dagens krav til effektivitet og faglighet, har derfor flere av våre minste kommuner utfordringer når det gjelder å inneha og beholde tilstrekkelig kompetanse for å løse de pålagte oppgaver. I lys av dette er det grunn til å tro at større kommuner vil være bedre rustet til å oppfylle kravene til faglighet.

ROBEK: Ved inngangen til 2015 var 11 av Nordlandskommunene innmeldt i ROBEK. Dette var kommunene Hattfjelldal, Bø, Hemnes, Ballangen, Flakstad, Moskenes, Narvik, Røst, Vestvågøy, Hamarøy og Tysfjord. I løpet av året ble kommunene Narvik, Røst og Bø meldt ut mens Saltdal og Fauske ble meldt inn. Dermed hadde vi 10 kommuner på ROBEK ved utgangen av året. To av disse kommunene, Hattfjelldal og Hemnes, er såkalte "Terra-kommuner".

Fylkesmannen i Nordland tok i 2015 initiativ til å opprette et ROBEK-nettverk for de kommunene i Nordland vi mener har størst utfordringer med å få økonomien i balanse. Disse fire kommunene er Ballangen, Tysfjord, Moskenes og Flakstad. Nettverket ble opprett i samarbeid med KS, og formålet er å få disse fire kommunene i balanse og ut av ROBEK. Nettverket vil fortsette frem til 2017, og vi håper å dra flest mulig synergier ut av nettverket slik at ALLE ROBEK-kommunene i fylket vil være bedre stilt innen 2017. Alle kommunene som er i ROBEK innkalles til et møte på fylkesmannens kontor hver vår, der de må legge frem kommunens arbeid med å komme i balanse, forstått som hvilke tiltak de har igangsatt. Dette møtet følges opp med et møte i kommunestyret/formannskapet på høsten, der Fylkesmannen deltar og blir orientert om resultatet av de tiltakene som er innført.

Høsten 2015 rettet vi mer oppmerksomhet mot kommuner som står i faresonen for å bli oppført i registeret, og vi vil bruke vår erfaring fra ROBEK-nettverket til å jobbe forebyggende ut mot disse kommunene i 2016.

Effekt/resultat: Nettverksjobbing med ROBEK-kommunene vil gi en bred forankring av ny kompetanse i kommunene som vi forventer skal gi effekt.

DAA: I Nordland er det bare Bodø kommune som mottar DAA. Tidligere har vi videreført DAA med samme forholdsmessige andel av skjønnsmidler som DAA har beslaglagt de siste år. En reduksjon i Fylkesmannen skjønnsmiddelramme har dermed ført til at DAA ble redusert tilsvarende.

Bodø kommune ble i **2014** informert om at en reduksjon i denne overføringen ble vurdert uavhengig av reduksjon i den generelle skjønnsrammen. Det har vært viktig for Fylkesmannen og hindre en stor reduksjon i denne overføring fra ett år til ett annet og nedtrappingen har der for vært beskjeden. I skjønsmiddeltildelingen for 2016 fikk Bodø kommune et nedtrekk på 1 % fra foregående år.

Det vil hvert år bli foretatt en særskilt vurdering om hvorvidt et foreligger en riktig overføring som kompensasjon for DAA.

Skjønnsmidler: Fylkesmannen i Nordland har i 2015 fordelt kr. 138 600 000 i skjønnsmidler. Vi har fordelt midlene gjennom 4 søknadsrunder og delt opp søknadene i drift og prosjekt.

• Forny, forenkle og forbedre offentlige tjenester

Stimulere til lokal omstilling og modernisering i kommunene og veiledning, samordning og tildeling av

skjønnsmidler: Fylkesmannen har i 2015 prioritert 22 % av skjønnsrammen til fornyings- og innovasjonsprosjekter i kommunene.

Fylkesmannens vurdering vedrørende skjønnsmidler, baserer seg på om søknadene er forankret i kommunestyret, om prosjektet er fremtidsrettet i forhold til de kommunale utfordringene og om prosjektet har overføringsverdi til andre kommuner. Kommunen må rapportere om fremdrift, utfordringer og hva som har gått som planlagt og evt. hvorfor ting ikke har gått som planlagt. Fylkesmannen i Nordland inngikk et samarbeid med Nord Universitet om følgeforskning av 5 av prosjektene som ble tildelt skjønnsmidler til innovative prosjekter. Formålet var at universitetet da fikk mulighet til å forske på innovasjon i kommunene samtidig som man ville sitte igjen med et godt datagrunnlag som kunne ha overføringsverdi for andre kommuner som ville i gang med lignende prosjekter. Ingen av prosjektene er enda ferdigstilt, men vi venter rapportering på fremdrift i løpet av våren 2016.

To av disse prosjektene var:

1. Pocket nurse - Beiarn kommune
2. E-læring - Vesterålen

Når det foreligger rapporter på disse prosjektene, vil vi vurdere om det er grunnlag for å sette i gang et større prosjekt som omfavner de kommunene som har sendt inn søknader for å igangsette lignende prosjekter de siste årene, men som ikke ha blitt tildelt midler.

Effekt/resultat: Vi mottok 175 søknader til prosjektmidler. 91 søknader ble prioritert med til sammen kr. 30,7 millioner.

Digitalisering av tjenester i utadrettede funksjoner og digitalisering av tjenester på fylkesmannsportalen og et selvstendig ansvar for å digitalisere tjenester som gjøres tilgjengelig for øvrige embeter: Søknad om separasjon foregår nå elektronisk via www.fylkesmannen.no.

Effekt/resultat: Ved bruk av denne tjenesten sikres det at alle opplysninger er korrekte fra folkeregisteret, og det korter ned saksbehandlingstiden. En elektronisk søknad har omtrent halvert behandlingstid i forhold til en manuell søknad.

Fornyning og effektivisering av det administrative området: «Follow me – sikker utskrift»: Hele embetet benytter nå denne utskriftsmetoden. Man må identifisere seg med adgangskortet sitt for å få skrevet ut papirer.

Effekt/resultat: Dette fører til sikker utskrift – ingen papirer med sensitivt innhold blir liggende uavhentet på skriveren. I tillegg er det effektivt, da man enkelt kan hente utskrifter ved den skriveren man er nærmest. Dessuten forekommer ingen unødvendige utskrifter, da man kan kansellere utskriftsjobber som evt har blitt feilbestilt.

"SAP -tid" ble tatt i bruk for hele embetet i februar 2015.

Effekt/resultat: Dette har blant annet vært effektiviserende ved at det har minsket mulige feilkilder som konsekvens av at vi benyttet to systemer – SAP og WinTid. I tillegg er SAP lagt opp etter norsk regelverk (eksempelvis fleksitidsavtalen) og all tid føres derfor i henhold til lover og avtaler uten behov for ekstra kontrolloppgaver. Ledere har tilgang til rapporter i SAP tid, samt at de får påminnelser på e-post knyttet til

oppfølging av sykmeldte. Avdelingsdirektørene har gjennom SAP-portal tilgang til detaljerte rapporter, blant annet over egen avdelings sykefravær. Dette ser vi gir en stor forbedring og kvalitetssikring av lovpålegg av ulike karakter.

"SSiE": Embetet har i hele 2015 benyttet sentralbordløsning fra Engerdal. FMNO har også vært med i et pilotprosjekt hvor de ansatte ved sentralbordet i Engerdal har søkt å besvare enkle spørsmål på noen fagområder fra publikum.

Effekt/resultat: Effekten har vært at det har frigjort tid til saksbehandling og at innringer får svar raskere nå enn tidligere. I tillegg har spesielt vergemålsseksjonen opplyst at de telefonene de nå etter pilotprosjektet får satt over til seg, er av mer komplisert art. Altså har de enkle spørsmålene blitt besvart av Engerdal. Igjen frigis tid til saksbehandling.

Flest mulig fellesløsninger på administrasjonsområdet: Fylkesmannen i Nordland tok i 2015 initiativ til erfaringsutveksling med øvrige embeter som benytter SAP tid.

Effekt/resultat: Dette førte til kompetanseoverføring mellom embetene, samt at det ble opprettet kontakter som gjør at erfaringer og problemstillinger kan utveksles i hverdagen. I tillegg gikk embetene sammen om en forbedrings-, fornyings- og forenklingsliste som vi fremmet for DFØ via fagutvalget for HR/personal. Beklageligvis ble de aller fleste av våre innspill avvist av DFØ.

• Et velferdsloft

Klage- og tilsynssaker: Vi har i 2015 prioritert de lovpålagte oppgaver. Antall innkomne klage- og tilsynssaker fortsetter å øke. Det er kjent fra før at det er et stort misforhold mellom oppgaver og ressurser. Vi har i tillegg hatt langtidssykefravær i uvanlig grad. Dette preget arbeidet i 2015 ved at saksbehandlingstiden økte og kapasiteten gikk ned. Dette ble varslet til embetsledelsen og Helsetilsynet straks det ble klart. Vi har ikke oppfylt volumkravene fra Statens helsetilsyn, verken i tilsyn med spesialisthelsetjenesten eller kommunehelsetjenesten.

Kommunene etterspør veiledning og rådgivning i langt større grad enn vi makter å levere. Samarbeidet med kommunene er i all hovedsak svært godt.

Vi nevner spesielt "Landsomfattende tilsyn med samhandling om utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen": Tema var samhandling om utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen, avgrenset til å gjelde pasienter som ble skrevet ut til egen bolig med behov for hjemmesykepleie.

Tilsynet omfattet samhandling og utveksling av informasjon mellom et helseforetak og to kommuner, med spesielt fokus på legemidler som en sentral markør for samhandling, samt kommunenes planlegging, mottak og iverksetting av tjenester avgrenset til de første dagene etter pasientens hjemkomst, og hjemmesykepleiens samhandling med fastlegene de første to ukene etter utskrivning. Det ble foretatt et utvalg av pasienter, og journaldokumentasjon for de samme pasientene ble gjennomgått både i kommunen og i spesialisthelsetjenesten. Som en del av tilsynet ble det gjennomført en spørreundersøkelse til utvalget av pasienter som var skrevet ut fra sykehus. Fastlegene til de aktuelle pasientene ble også invitert til å delta i en spørreundersøkelse.

Effekt/resultat: Vi undersøkte 25 pasienter og 30 pasientforløp skrevet ut fra ett av helseforetakene til to kommuner. Våre funn viste at:

1. verken helseforetaket eller kommunene sikret at informasjonsutvekslingen om innlagte pasienter med behov for hjemmesykepleie etter utskrivning var i samsvar med myndighetskrav
2. kommunene ikke sikret forsvarlig vurdering og oppfølging av pasienter med behov for hjemmesykepleie de første dagene etter utskrivning til eget hjem

Seks av 25 pasienter svarte på undersøkelsen, noe som var et for lavt antall til å kunne konkludere. 11 fastleger svart på undersøkelsen og ga informasjon som bekreftet våre funn. Som tilsynsmyndighet følger vi opp ovennevnte tilsyn fram til helseforetaket og kommunene har lukket avviken.

Samhandlingsreformen: Arbeidet med samhandlingsreformen har fortsatt, men kom nok litt i skyggen av uvisheten rundt arbeidet med kommunereformen i 2015.

Folkehelsearbeidet er blitt styrket, blant annet ved strukturert deltakelse i vår interne plangruppe. Samarbeid på tvers av avdelingene øker, spesielt med oppvekst og utdanning, sosial og vergemål samt landbruk og reindrift.

Arbeids- og velferdsforvaltningen: Det ble gjennomført fire systemrevisjoner samt egenvurderingstilsyn i seks kommuner. Tema i egenvurderingstilsynene og to av systemrevisjonene, var tjenester til unge mellom 17 og 23 år. Tema i de to øvrige systemrevisjonene var kvalifiseringsprogrammet.

Samarbeidsforum har over år dannet grunnlag for et godt samarbeid mellom fylkesleddet i Nav og Fylkesmannen. Det utarbeides felles kompetanseplan, Nav-ledersamlinger arrangeres i fellesskap, Fylkesmannen deltar på partnerskapsmøtene og TO-ledermøter, samt at vi delta på hverandres opplæringsaktiviteter i så stor grad som mulig; Ny i Nav, Veiledningsplattformen, opplæring KVP osv.

Kommuner med få eller ingen deltakere i kvalifiseringsprogrammet er kontaktet og fulgt opp, og det er arrangert fagsamlinger på området. 10 av kommunene i Nordland deltar i det nasjonale prosjektet "Prosjekt for helhetlig økonomisk råd og veiledning i lokalsamfunnet", det forventes at flere kommuner vil delta i dette prosjektet i løpet av 2016. Vi har arrangert to kurs på området økonomisk rådgivning. Det er god deltakelse på fagsamlinger og kurs vi arrangerer.

Det er etablert tre nettverk på økonomisk rådgivning og tre sosialfaglige nettverk i fylket. Fylkesmannen støtter opp under disse og deltar på arrangørsiden og/eller med innlegg og veiledning.

Fylkesmannen samarbeider med Husbanken, blant annet om Housing-first prosjekt. Husbanken, Nord universitet, Nav Nordland og Fylkesmannen samarbeider med utvalgte kommuner om utvikling av kunnskap om virksomt boligsosialt arbeid – *Kunnskaping i boligsosialt arbeid*. Vi arrangerte sammen med Husbanken samling for de syv kommunene som mottok tilskudd til boligsosiale prosjekt i 2015. Informasjon om tilskuddsordningene legges ut på nettsidene våre og vi veileder kommunene på området.

Fra Fylkesmannens side oppleves det som et lite dilemma hvor sterkt vi skal oppfordre kommunene om å søke tilskudd, da tilgjengelige tilskuddsmidler er begrenset.

Effekt/resultat: Tilbakemeldingene fra kommunene etter egenvurderingstilsynene, var utelukkende gode. Gjennomsnittlig behandlingstid for rettighetsklager var 1/2 måned, alle klager ble behandlet innen 90 dager. Det ble behandlet en hendelsesbasert tilsynssak i 2015, der det ble konkludert med brudd på Nav-kontorets plikt til å gi råd og veiledning etter lov om sosiale tjenester i Nav § 17. Saken ble behandlet innen 5 måneder.

Omsorgsplan 2015/Morgendagens omsorg: FMNO har også i 2015 hatt fokus på hovedstrategiene i Omsorgsplan 2015 og Meld. St 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg gjennom møter med kommunene, veiledning over telefon og i konferanser. Gjennom vår deltakelse i Fag- og samarbeidsråd for Utviklingscenter sykehjem/hjemmetjenester, har dette vært tema. Utviklingsarbeid, som spesielt sykehjemmene i Nordland har gjort, har vært relatert til tema i både O-2015 og Morgendagens omsorg. Disse prosjektene har vært presentert på fylkesmannens årlige Høstkonferanse med deltakelse fra de fleste kommuner i Nordland.

I vårt samarbeid med Kløveråsen utredning- og kompetansesenter for personer med demens har det, i tillegg til Demensplan 2015/2020, og vært fokus på Omsorgsplan og Morgendagens omsorg.

Når det gjelder kommunenes byggeprosjekter, omsorgsboliger/sykehjem, har FMNO vært representert når kommunene har hatt møter Husbanken for å gi innspill relatert til O-2015/Morgendagens omsorg.

Rus/psykiatri: Fylkesmannen har gjennomført 3 tilsyn med tema rus/psykisk helse (ROP-pasienter). Vi har gjennomført kompetansehevingstiltak med tema samhandling, folkehelse og brukerperspektiv. Vi har i samarbeid med KoRus bidratt til økning i bruken av kartleggingsverktøyet BrukerPlan. Gjennom tilskuddsforvaltning har vi fokusert på og støttet søknader som fremmer samarbeid mellom 1. og 2.linjetjenester, og søknader som omfatter brukervedvirkning/pårørende arbeid/erfaringskonsulenter. Vi gir kontinuerlig veiledning til kommuner/spesialisthelsetjenesten om spørsmål knyttet til rus/psykisk helse.

Nedbygging (reduksjon av utadrettede/ambulerende stillinger) av DPS-ene i Nordlandssykehuset HF, spesielt Vesterålsregionen, har ført til flere bekymringsmeldinger fra de kommunale tjenestene. Dette gjelder spesielt de dårligste pasientene som før fikk et tilbud fra DPS-et. Dette har ført til et større behov for veiledning fra rådgivere hos oss i disse sakene.

Effekt/resultat: Konkret ser vi at flere kommuner organiserer rus- og psykisk helsetjenester under samme tjeneste. Søknader om tilskudd i 2016 viser langt flere kommuner som søker om brukerrepresentasjon i kommunal planarbeid enn tidligere år.

Koordinert tverrsektorielt arbeid: Embetet har et godt fungerende *Forum Barn og Unge* (FBU) som ivaretar koordinering og samarbeid om tiltak rettet mot barn og unge. FBU bidrar til å sikre økende og bedre etterlevelse av FNs barnekonvensjon, både innad i embetet og i arbeidet rettet mot kommunene. Satsingen *Vårres unga – Vårres framtid* er Nordlands *Sjumilssteg*, og er nå en implementert del av arbeidet hos FMNO – jf vedlegg 31.6.

Barnehage: I 2015 gjennomførte Fylkesmannen skriftlige tilsyn med 2 barnehagemyndigheter, som vi vurderte har manglende evne til å utføre sin myndighetsrolle som barnehagemyndighet. Etter oppdrag fra embetsledelsen, har vi også hatt to stedlige tilsyn samarbeid med Helseavdelinga og Sosial- og vergemålsavdelinga. Tema for disse var Meldeplikten til barnevernet. I tillegg til planlagte tilsyn, ble det varslet hendelsesbaserte tilsyn med 2 kommuner. Disse er med inn i 2016.

Det er fremdeles mangel på godt kvalifisert personale på alle nivå innenfor barnehagesektoren, så dette området vil ha høy prioritet også framover. Kompetansehevingstiltak for barnehagepersonalet er en prioritert oppgave. Både *Fagbrev i Barne- og ungdomsarbeid* (BUA), *Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk* og *Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning* jobbes det kontinuerlig med. I 2015 tildelte Fylkesmannen midler til «Gutter som lekeressurs» til 14 barnehager i 6 kommuner, et tiltak vi vurderer som positivt for å rekruttere flere menn til barnehager i framtida.

Utdanning: Vi har innfridd resultatkravene innen tilsyn og opplever metoden og instruksjonen som hensiktsmessige. Vi møter positivitet ute i sektoren og vurderer tilsynene som et godt redskap for læring og utvikling.

Vi har svært mange henvendelser angående regelverk og elevers rettigheter. Det er både fra foreldre, skoleledere og skoleeiere. Mye veiledning og råd foregår via telefon og e-post. Vi har en økning i antall klagesaker (bortsett fra på standpunkt karakterer). Vi nevner spesielt klager etter 9a-1. Disse oppleves å være svært kompliserte, og det er utfordrende når elever ikke får sin rett oppfylt, og samarbeidsklimaet mellom skole og hjem tilspisser seg.

Vi har god søkning fra kommuner som ønsker å delta i ulike satsinger for kompetanseutvikling. Foruten *Ungdomstrinnsatsingen*, så har *Vurdering for læring* vært en satsing mange kommuner har opplevd som utviklende og lærerikt. Det kan også være en medvirkende årsak til færre klager på standpunkt karakterene, selv om vi fremdeles ser skoler som ikke kan regelverket om vurdering godt nok.

Flere lærere enn det som får plass, søker om videreutdanning i regi av *Kompetanse for kvalitet*. Ny og bedre finansieringsordning for kommunene har nok bidratt til flere søknader enn tidligere. Ut fra at vi gjennom år har hatt lave søkertall, tok vi i 2015 initiativ til en regional gjennomføringsmodell. Dette fikk vi positiv respons på fra Udir, og dette er nå igangsatt for 2016.

Tidlig innsats gjennomsyrrer alt arbeid vi gjør, veiledning med skoleeiere, PPT, foreldre og skoleledere. Det påpekes også ofte i våre klagesaksvedtak, der vi også poengterer viktigheten av gode overgangs rutiner. FMNO har årlig innlegg på Nord Universitet for studenter på lærerutdanningen, og da er tidlig innsats og lovverket om barns rettigheter et viktig tema.

Vi har et samarbeid med Nordland fylkeskommune og KS om overgang mellom grunnskole og videregående skole. I 2015 arrangerte vi i fellesskap en fagdag for grunnskoler og videregående skoler der tema var frafall. KS presenterte tall for Nordland, og vi utfordret deltakerne til å drøfte lokale utfordringer jf. samarbeidsavtalene som er inngått mellom grunnskolene og tilhørende videregående skoler. Dette samarbeidet videreføres i 2016, og vi planlegger 3 regionale samlinger i november der tema er overgangen fra VG2 til lære.

Fylkesmannen følger opp Arbeids- og velferdsdirektoratet og Utdanningsdirektoratets forsøk med Nav-veileder i videregående skole sammen med fylkeskommunen og Nav Nordland. Hovedformålet med forsøket er å forebygge frafall og integrere ungdom i arbeidslivet, samt ønske om mer kunnskap om omfanget av levekårsproblemer og sosiale problemer hos elevene.

Bosetting av flyktninger og tilsyn etter introduksjonsloven: Bosetting av flyktninger har økt i fylket som følge av asylsituasjonen i landet i 2015. Det har vært et stort behov for å få frigjort plasser ved de ordinære asylmottakene. Vi har jobbet sammen med IMDI mot kommunene for å nå de nye bosettingstallene. Kommunene i Nordland har økt antall bosettinger betraktelig etter anmodning fra IMDI.

Vi har i 2015 gjennomført tilsyn med tema helårlig introduksjonsprogram på full tid for to kommuner. Ingen av kommunene oppfylte kravene til introduksjonsprogram. Vi deltar i 2016 i pilotering av nytt tilsynsystema – *Individuell plan*.

Vi registrerer mye feilrapportering i NIR. Det medfører et feil inntrykk av antall norsktimer som blir gjennomført når det er NIR som brukes som statistikkverktøy. Vi har en viss bekymring for effektiviteten i

Introduksjonsprogrammet, grunnet korte dager, høyt fravær som ikke rapporteres og dårlig målfokusering.

Vi ser at NAV er mer aktive når det gjelder sin rolle i introprogram. Vi har mange henvendelser fra kommuner og vi veileder mye over telefon og har deltatt med innlegg på ulike konferanser. Vi vurderer behovet for veiledning i regelverksforståelsen på området som høyt.

Barnevern: Fylkesmannen har nådd resultatkravene til landsomfattende tilsyn og tilsyn med institusjoner i 2015. I institusjonstilsynene har det vært viktig å få gjennomført samtaler med barn, og 75 % av de barn som har fått tilbud om samtaler har takket ja til dette. Det landsomfattende tilsynet med den kommunale barneverntjenestens arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder, ble gjennomført i tre barneverntjenester som omfatter til sammen sju kommuner. Det ble avdekket avvik på dette området i en av kommunene. Avvikene omhandlet mangler ved kommunenes styring for å sikre gjennomgang av meldinger og å gi tilbakemelding til melder. I to av kommunene ble tilsynene på dette området gjennomført samtidig som det ble foretatt tilsyn med overholdelse av meldepliktbestemmelsen i helsestasjon, samt kommunens plikt til å påse at etterlevelse av meldeplikten ble sikret i barnehagene, jf tilsyn under barnehage.

Det ble i løpet av de siste to månedene i 2015 tatt i bruk en ny barneverninstitusjon i fylket og ett nytt omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere. Det er ikke gjennomført tilsyn ved disse enhetene i 2015. Det er i tillegg godkjent ytterligere to omsorgssenter og en barneverninstitusjon i fylket, men disse hadde ikke beboere i 2015.

Gjennom barnevernsatsingen ble det i 2015 fordelt til sammen 5 nye stillinger med halvårseffekt til kommunene i Nordland, derav 2,5 stilling som er signalisert forlenget i 2016. Fylkesmannen følger med på kommunenes oppfyllelse av plikter etter loven på barnevernområdet gjennom halvårsrapporter og kvartalsvis innsendte kontrollskjema for etterlevelse av frister. Også i 2015 er fristbruddene i barnevernet i Nordland redusert.

Ansatte i ti barneverntjenester har fått tilbud om opplæring i kartleggingsverktøyet EuroADAD og alle kommunene har fått tilbud om deltakelse på opplæringsprogram om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep.

Det ble etablert et overordnet samarbeidsorgan på barnevernområdet (OSO Barnevern) i 2013 med deltakelse fra Bufetat region nord, representanter fra kommunene (rådmannsnivå og barnevernledere) samt KS. Ved oppstarten var det ett OSO for hvert fylke, men det ble etter kort tid endret til et felles OSO for de tre nordligste fylkene. OSO barnevern har etablert seg som en viktig arena for identifisering av felles utfordringer, behov og løsninger. Fylkesmennene deltar i møtene med tale- og forslagsrett.

Fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark har årlige samarbeidsmøter med Bufetat region nord og KS. Hovedtema i 2015 var flyktningssituasjonen.

Effekt/resultat: Samarbeid på tvers av avdelinger for helhetlige tjenester til barn og unge er i en positiv utvikling. Felles tilsyn vil bli vurdert også i 2016 med vekt på hva som vil være hensiktsmessig, lærerikt og utviklende for kommunene. Vi vurderer vår kontakt med kommunene som jevnt over god, og opplever at de kontakter Fylkesmannen for råd og veiledning.

• Planlegging, byutvikling og geodata

Vi har gjennom vårt arbeid med innsigelsesprosjektet, gjennom fylkets planforum og ved å arrangere regionale plannettverksmøter i de ulike regionene i fylket, arbeidet systematisk for formidling av statlig politikk på planområdet. Disse tre arenaene har også dannet grunnlaget for arbeid med tidlig medvirkning og samordning av interessene til de ulike etatene. Det har spesielt vært lagt vekt på at hovedgrepene i arealpolitikken i den enkelte kommune skal skje gjennom overordna plan.

Når det gjelder tidlig medvirkning ser vi at dialogen i tidlig fase jevnt over er bedre enn for noen år siden. Men vi kan bli bedre. En av utfordringene her er at dette ofte krever aktivt initiativ til medvirkning fra vår side der det kan være mulige arealkonflikter eller interesser kommunene må vurdere. Med mange små kommuner med begrenset kapasitet og kompetanse ser vi ofte at oppstartmeldingene er så lite konkrete at det er vanskelig for Fylkesmannen å vite om planen har et innhold som tilsier vi skal ta aktiv kontakt for å drøfte mulige interesser som skal ivaretas.

Fylkesmannen legger til grunn at det bare skal reises innsigelse når viktige nasjonale og regionale interesser settes til side. Det legges og betydelig vekt på lokalt sjølstyre og hvordan kommunene begrunner sine arealplanforslag. Terskelen for å reise innsigelse er høy dersom kommunene hva lagt til grunn grundige faglige vurderinger i sin interesseavveing. Gjennom deltaking på nasjonale plankonferanser og nettverk utveksles det kunnskap med tanke

på harmonisering av praksis i forhold til andre embeter.

Kommunene er veiledet om de nye byggereglene jfr. endringene i PBL gjennom et todagers seminar og ved veiledning pr telefon.

Det nasjonale jordvernhusynet blir ivaretatt gjennom dialog med kommunene der Fylkesmannens *strategiske plan for jordvern i Nordland legges til grunn. Spesielt under innspill og uttalelser til kommunale arealplaner.* I 2015 ble det gitt 3 innsigelser etter plan- og bygningsloven på kommune(del)plannivå og ingen på regionplannivå.

I arealplaner hvor det er relevant å vurdere risiko som følge av klimaendringer blir dette tatt opp både ved oppstartmelding og i dialogen med kommunene fram mot vedtak blir gjort.

Kartverket arbeider systematisk overfor kommunene for å få på plass planregistrene i kommunene. Pr dato har 19 kommuner et planregister i aktiv drift, 8 arbeider for å få det på plass, 14 kommuner har planoversikt, men ikke planregister og i tre kommuner får ikke kartverket kontakt med noen ansvarlige på arbeidsfeltet. Fylkesmannen følger opp kommunene ved å ta kontakt med både kartverk og kommuner når vi får planer uten at det er tilrettelagt for planregisteret.

Fylkesmannen har i samarbeid med Nordland fylkeskommune utviklet portalløsningen Nordlandsatlas. I denne portalen legges det inn godkjente planer og planer på høring. Dette bidrar til at både planer som er vedtatt og planer som er på høring er lettere tilgjengelig for de som har interesser i sakene. I portalen kan og alle regionalt kartlagte interesser knyttet til næring, miljø, friluftsliv, geologi m.m. hentes inn og vurderes opp mot de aktuelle planene. Vi har aktiv kontakt med kommuner/kartverket for at flest mulig kommuner.

Effekt/resultat: Det ble i 2015 behandlet 14 kommuneplaner og 145 reguleringsplaner. Fylkesmannen hadde innsigelse til 7 av kommuneplanene og 6 reguleringsplaner. Andre etater hadde 4 innsigelser. Innsigelsene fra Fylkesmannen er reist dels ut fra reindriftsinteresser, dels ut fra miljøinteresser og dels ut fra planfaglige mangler. Ingen saker er sendt departementet. De fleste av sakene er løst i dialog mellom oss og kommunene. Dette er dels gjort ved at kommunene har rettet opp planfaglige mangler og dels ved at arealplanene er justert. To av innsigelsene vedrørende landbruksinteresser i kommuneplaner står fortsatt uløst siden de ikke er ferdigbehandlet i kommunene. I 2015 fikk FM Nordland til høring 474 søknader om dispensasjoner fra arealplaner, 401 fra kommuneplaner og 73 fra reguleringsplaner. Det er viktig med fleksibilitet i forhold til vedtatte planer, men omfanget er her så stort at det etter vår mening svekker kommuneplaner som styringsverktøy.

Bedre planfaglig kompetanse i kommunene vil være viktig for å få redusert antall innsigelser. På samme måte vil vi kunne redusere antall innsigelser dersom vi klarte å fange opp flere av de vanskelige sakene i oppstartfasen. Hovedbildet er uansett at innsigelsesprosjektet og arbeidsmåtene som legges til grunn her både gir bedre prosesser, bidrar til bedre kvalitet og bedre helhetsløsninger.

• Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, klima og miljø

Miljøhensyn i plan: Gjennom innsigelsesprosjektet forsøker Fylkesmannen å etablere en god dialog tidlig i kommunenes planprosesser. Som et ledd i dette, forbedrer vi vår nettside «Nordlandsatlas» fortløpende. Dette er en arealportal hvor de som arbeider med planer kan få oversikt over registrerte interesser for alle aktuelle sektorer i en planprosess. Innholdet for de sektorene vi har ansvaret for kvalitetssikres fortløpende.

Vannforvaltning: FMNO har lagt ned flere årsverk i arbeidet med EUs vanddirektiv, og arbeidet med beslutningsgrunnlaget ble prioritert høyest. Kvalitetssikring av vanndata ble ferdig litt etter opprinnelig frist. Arbeidet som sektormyndighet er ivaretatt, mens rådgiverrollen overfor kommuner har vært preget av manglende kapasitet både hos oss og kommunene.

Naturforvaltning: Fylkesmannen har overført ansvaret for mindre verneområder til de kommunene som har tatt imot dette tilbudet. Når det gjelder forvaltning av villaks og fremmede arter vises det til vedlegget.

Tilsyn forurensning: Vi fører et omfattende tilsyn med næringslivet etter lov om forurensning, dels etter en risikovurdering og dels som en del av nasjonale satsinger. Tilsynene følges opp til eventuelle avvik er lukket. Dette bidrar til å hindre ulovlige utslipp av helse og miljøfarlige kjemikalier. Det vises ellers til vedlegg.

Evaluerings og godkjenning av havneplaner for mottak av avfall fra skip: Vi har ingen mulighet til å få inn avfallsplaner for alle større og mindre havner i Nordland. Vi har totalt 579 havner. Det er arbeidet med dette i flere år, men manglende respons fra mange av havneeierne hindrer framdrift. Vi har prioritert de største havnene.

Erfaringsutveksling, deltakelse i nettverk og annet samarbeid miljøområdet: Fylkesmannen deltar på felles plannettverk og nasjonale fagsamlinger. Dette bidrar til mer enhetlig praksis.

Forvaltning tilskudd og kontroll i landbruket: Forvaltningskontroll av kommunene avdekker til dels store mangler i enkelte kommuners evne eller vilje til å utføre sitt oppdrag på området. Dette gjelder spesielt avkorting og oppfølging av funn etter stedlige kontroller, mangelfull/feil lovanvendelse i vedtak og ressursbruk generelt på landbruksområdet. I reindrifta er det hittil ikke gjennomført kontrolltiltak. Det viktigste kontrollverktøyet er reintelling, men hittil er ikke Nordland prioritert til å utføre dette fra sentralt hold.

Aktiviteter for regional matkultur – kvalitetsmat for eldre på institusjon: Vi har et utstrakt samarbeid på mat/grønt reiselivsområdet, med både de tre nordligste fylkesmenn, Innovasjon Norge og fylkeskommunen. Dette har medført flere spennende prosjekter på lokalmat og regional mat. Fylkesmannen har i 2015 arrangert Gylne måltidsøyeblikk i Nordland der Alstadhaug sykehjem ble kåret til vinner av konkurransen.

Inn på tunet som aktuelt tiltak innenfor arbeidet på helse-, omsorg-, sosial- og utdanningsområdet: Handlingsplan for Inn på tunet i Nordland er utarbeidet i samarbeid med Nordland fylkeskommune, Nordlandssykehuset og Bodø kommune. Fagavdelingene hos Fylkesmannen har vært sterkt involvert på helse-, sosial- og utdanningsområdet. Planen beskriver målsettinger for det offentliges bruk av tjenestetilbud på gårdsbruk og kvalitetssikring av slike tjenester og lister opp tiltak for 2016.

Rovviltforvaltning: Dette er et utfordrende oppdrag i Nordland. For rovvilt konstaterer vi at tapene av sau og rein er store. Ut fra bestandsmål for rovvilt er det vanskelig å se at disse bestandsmålene skal nås uten at vi får vesentlige tap av sau og rein, men en forvaltningsplan med en god arealdifferensiering kan bidra til å redusere konfliktnivået. Som sekretariat for rovviltnemda arbeider vi nå med revisjon av gjeldende plan.

Regionalt samarbeid: Partnerskap Landbruk reviderte retningslinjene for virkemidler i det regionale næringsprogrammet i 2015, med bakgrunn i målsetningen om å stimulere til utvikling og fornying i landbruket i Nordland. 2015 markerte også oppstart av en egen arena initiert av Fylkesmannen hvor næringa og FoU aktører i fylket kan møtes og drøfte utfordringer for næringa der man ser behov for å jobbe sammen om å kanalisere forskningsmidler til fylket. I 2015 resulterte dette i forskningsmidler til to større prosjekter i fylket.

Samarbeidet med Mattilsynet i Nord-Norge er formalisert ytterligere gjennom at det er etablert en felles møteplass to ganger i året for å utveksle erfaringer og justere rutiner. Tett samarbeid i saker gjeldende dyrevelferd koblet mot avkorting av tilskudd.

Fylkesmannen deltar i arbeidet med Kystskogbruket og er en aktiv pådriver i forhold til arbeidet med utfordringene på skogområdet som i stor grad består av transportrelaterede årsaker. I 2015 ble Fylkesmannen i Nordland ett av tre pilotfylker i det treårige Klimaskogprosjektet. Ny utfordring på skogområdet er økt avvirkning på skogreisingskogen. Mange kommuner har liten skogkompetanse.

Klima: Fylkesmannen har etablert en intern klimagruppe. I tillegg har vi etablert et regionalt klimanettverk med deltakelse fra NVE og fylkeskommunen. Dette gir mulighet for bedre samordning og å utnytte synergieffekter mellom statlig oppdrag og regional klimaplan til fylkeskommunen. I tillegg danner det basis for kompetansenettverk overfor kommunene. Vi er og et av tre embeter som har fått oppdrag med utvikling av klimaskogpilot. I forhold til klima i plan vises det til kapitlet over om planlegging. Klimatiltak innen landbrukssektoren er generelt sett lite framtreddende i kommunale energi- og klimaplaner

Effekt/resultat:

Nasjonale og viktige regionale landbruks- og reindriftsinteresser: Vi opplever en stadig økende utfordring i forhold til avveiningen av viktige nasjonale interesser som står mot hverandre i areal- og energisaker. Innsigelsessaker oversendt departementet av denne type dreier seg hovedsakelig om reindrift vs. vindkraft, reindrift vs. mineralnæring, jordvern vs. vei og jordvern vs. byutvikling. Vi konstaterer at overvekten av innsigelsessaker til sist avgjøres i favor av andre nasjonale interesser enn jordvern og reindrift.

Utfordringer knyttet til grenseoverskridende reindrift og manglende felles rammeverk (konvensjon). Dette medfører stor beitebelastning og konflikt mot landbruket i enkelte områder. Det er en stor utfordring i forhold til reinbeitedistriktenes manglende kapasitet og ressurser til aktiv medvirkning på planområdet.

Samarbeid, kontroll og tilskuddsforvaltning: Enkelte kommuner i fylket har store utfordringer i sin landbruksforvaltning og Fylkesmannen har i 2015 arbeidet målrettet med oppfølging av avvik der utfordringene er størst.

Samarbeidet med Mattilsynet må sies å være i en svært god utvikling, og vi ser stadig økende effekter av dette samarbeidet i forhold til at gårdsbruk bedrer sin drift i henhold til regelverket eller legger ned sin aktivitet som ikke holder mål. Dette styrker også det langvarige samarbeidet på andre tilgrensende felles områder, eksempelvis beite/rovdyrproblematikk på sau og rein.

Rovvilt: Tapene av sau som er erstattet, er redusert med 30 % for voksendyr og 15 % for lam fra 2014-15. Nedgangen kan skyldes målrettede tiltak mot rovvilt, men kan og skyldes store bestander av smånagere. I tillegg til en revisjon av forvaltningsplanen vil redusert konfliktnivå være avhengig av mer effektive uttak av rovvilt ned til bestandsmålet og det vil kreve mer effektiv/tidligere sanking av sau i områder med kroniske tap.

Tapsutviklingen innen reindrift viser en lavere nedgang enn for sau, og ligger fortsatt på et svært høyt nivå.

Bioenergi: Interessen for bioenergi hos landbruksaktører og hos kommunene i Nordland er forholdsvis lav. Dette med bakgrunn i lave strømpriser; Nordland har fritak for merverdiavgift på husholdningsstrøm; mangel på entreprenører som driver med produksjon av biobrensel (flis), manglende kompetanse/interesse og finansielle midler hos kommunene og manglende statlige finansielle insentiver for produksjon og omsetning av energivirke. Tidligere år har det vært arbeidet en del mot mulige etableringer av biogassanlegg i fylket, blant annet gjennom VRI II og forskningsmiljøet ved Høgskolen i Narvik. Manglende resultater har medført at dette temaet ikke er gitt stor oppmerksomhet i 2015. Det er vanskelig å få lønnsomhet i etablering av slike anlegg, og for små gårdsanlegg er det ikke mulig med dagens energipriser. Fylket har en spredt husdyrproduksjon, og en geografi som medfører store kostnader til transport og distribusjon.

• Samfunnsikkerhet og beredskap

FylkesROS m/oppfølgingsplan: Arbeidet med å revidere FylkesROS ble startet i 2014 og slutført høsten 2015. Den nye utgaven er basert på de nye veiledningene fra DSB og har en helt ny metodisk oppbygging sammenlignet med 2011-utgaven. Nytt er også at FylkesROS nå omfatter risikoområdet «tilsiktete hendelser». Oppfølgingsplanen fra 2011 er revidert og den nye planen inneholder sju prioriterte oppfølgingsområder med tiltak. Den interne og eksterne deltakelsen i revisjonen har vært omfattende.

Regional samordning: Det årlige møtet i fylkesberedskapsrådet (mai) hadde FylkesROS som hovedtema. I tillegg ble deler av rådet innkalt til møter (oktober og desember) i forbindelse med den økte adkomsten av flyktninger. Flyktningssituasjonen var også tema på konferansen med kommunene i november. Vi har hatt separate dialogmøter med politiet, Sivilforsvaret og heimevernet (HV).

Hendelser i 2015: Ekstremværet «Ole» i februar medførte en del skader og utfordringer særlig i Lofoten og Vesterålen, mens «Roar» i oktober i liten grad berørte fylket (Helgeland). Flyktningssituasjonen ble håndtert som en krisehendelse med loggføring og krevde betydelige ressurser fra september og ut året. Til sammen 13 hendelser er loggført i CIM i 2015, hvorav bortfall av elektronisk kommunikasjon (ekom), strømbrudd, skred- og flomfare er gjentakende årsaker.

Tilsyn: Vi har i 2015 gjennomført stedlige tilsyn med 11 kommuner og i alle tilsyna er alle forskriftens bestemmelser kontrollert. I samtlige tilsyn er det påvist ett eller flere avvik. Kommunene blir rutinemessig pålagt å lage en framdriftsplan for lukking av avvik, og vi følger opp dette.

Oppfølging av kommunal beredskapsplikt: Oppfølging av kommunal beredskapsplikt har vært en prioritert oppgave i 2015: Årlig informasjonsbrev til alle kommuner (februar), 11 tilsyn, øvelser for fem kommuner, varslingsøvelse for alle kommuner, «Beredskapskonferansen 2015», ROS-kurs, CIM-kurs, prosjektoppfølgning (Vesterålsprosjektet), prosjektinitiering (Saltén, Lofoten mm), osv. Vi har i 2015 utviklet et nytt øvelseskonsept for kommunene. Dette ble utprøvd høsten 2015 for tre kommuner og gjennomført for øvrige kommuner den 18.01.16 med meget god deltakelse (31 kommuner) og stort engasjement.

Sikkerhetstilstanden, jf. sikkerhetsloven: Vi er i slutfasen med installeringen av nytt gradert samband og er i gang med intern opplæring. Vi hadde tilsyn fra Forsvarets sikkerhetsavdeling (FSA) i oktober og avvikene fra tilsynet er lukket (betingelse om opplæring /kurs).

Effelt/resultat: Revisjonen av FylkesROS har vært nyttig og gitt oss verdifull erfaring (ny metodikk, bedre forankring, bedre oversikt risiko mm). Både prosessen og arbeidet med analysen og oppfølgingsplanen bidrar til mer struktur/systematikk i vårt arbeid. Arbeidet er også en viktig plattform i vår videre dialog med kommunene og regionale samarbeidsparter. Vi merket en klart bedre og mer aktiv respons fra kommuner og regionale aktører denne gangen sammenlignet med i 2011.

Det er nå gjennomført tilsyn etter forskrift om kommunal beredskapsplikt med alle kommunene i Nordland. Siden oppstarten i 2010 merker vi en klar forbedring i kunnskapene hos både rådmenn og beredskapskoordinater /saksbehandler om hva denne lovpålagte oppgaven innebærer. Vi merker også en klar vilje til å implementere de nye kravene og lukke avvikene, men ser at dette tar tid. Etter vår mening er tilsyn et effektivt og sterkt virkemiddel. Det kan også nevnes at øvelser er et viktig virkemiddel.

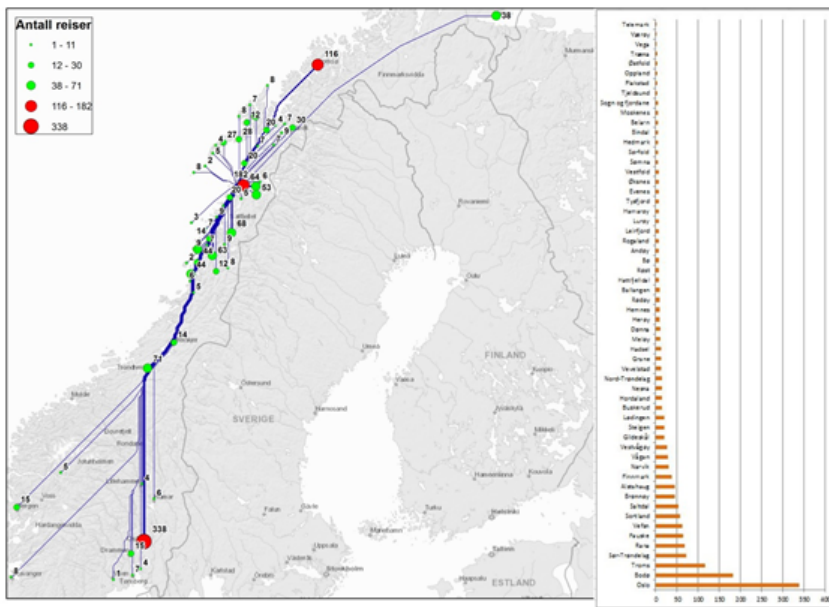
3 - Redegjørelse for, og analyse og vurdering av ressursbruk for embetet totalt sett og på resultatområder

Ressursutnyttelsen vurderes samlet som god, selv om vi endte opp med et økt mindreforbruk på kr. 1,6 millioner, som tilsvare 1,6 % av tildelt ramme. Mindreforbruket var størst innen administrasjon og på helse- og omsorgsavdelingen. En viktig årsak er at det ikke har lyktes å få tilsatt kvalifiserte vikarer i forbindelse med langtidssykemeldinger. På administrasjonsavdelingen er de løpende driftsoppgaver blitt ivarettatt gjennom omdisponering av personell, mens utviklingsoppgaver midlertidig er prioritert ned. Da prognosene for sannsynlig mindreforbruk ble klare tidlig i tredje tertial, var det avklart at vi fra 2016 ville få en utgiftsøkning på husleie på ca 2,27 millioner. Et mindreforbruk i 2015 ble derfor ansett som et positivt bidrag til å kunne tilpasse driften til denne utgiftsøkningen over to år.

Tildeling over fremmedkapitlene vergemål og reindrift viser merforbruk på vergemålsområdet og balanse innen reindriftsforvaltningen. Underfinansieringen av disse kapitlene er kommentert i fylkesmannens beretning.

Oversikten over ressursbruk på kapittel 0525 fordelt på departement, viser bare marginale avvik sammenlignet med 2014, og gir derfor ikke grunnlag for nærmere kommentarer.

Tjenestereiser utgjør en betydelig utgiftspost for embetet, både i form av direkte utgifter og indirekte i form av reisetid. Vi har ingen samlet oversikt over indirekte utgifter, direkte reiseutgifter utgjør samlet om lag kr. 3,4 millioner. En nærmere analyse av reismål gir grunnlag for noe bekymring. Reisefordeling i form av antall reiser framgår av følgende figur:

755 av totalt 1698 tjenestereiser i 2015 gikk ut av fylket, herav 338 til Oslo og 116 til Tromsø. Vi må mer kritisk vurdere omfanget av reisevirksomhet med tilhørende behov for overnatting i hovedstadsområdet. Det er ønskelig at en større del av Fylkesmannens reisevirksomhet skjer i eget fylke, og spesielt at antall kommunebesøk økes.

4 - Oppfølging av arbeidet med interne tidstyver

Embetet meldte tidlig opp temaet interne tidstyver. Det er ikke alltid like tydelig hvorvidt tidstyven er forårsaket egne forhold eller forhold som står utenfor vår mulighet for tilpasning. Vi tok fatt på arbeidet ved at alle avdelinger skulle lage sine oversikter over det som ble opplevd som tidstyver. Dette dannet grunnlag for både rapport sendt KMD og for en oversikt over egne forhold. Det er varierende hvordan fagavdelingene har identifisert og fulgt opp dette arbeidet. Men her følger status ved utgangen av 2015:

Rutinetilpasninger i arkivarbeidet: Det tas ikke lenger papirkopi av utsendte separasjons- og skilsmissebevillinger og autosvar brukes i større grad istedenfor manuelle svar for mottatte e-poster til embetes postmottak.

Dokumenter fra ARVE/VERA: Utskrift av dokumenter og utsendelse av brev tok mye av saksbehandlernes tid. Den er nå delvis eliminert ved at medarbeidere i vårt servicesenter har overtatt utsendelsen

Telefonhenvendelser vergemål: Bistand fra sentralbordet i Engerdal på telefonhenvendelser ved enklere veiledning, var i pilotperioden en stor besparelse for saksbehandlerne. Ordningen videreføres fast fra 2016.

E-poster direkte til saksbehandler: Mange e-poster fra verger/representanter ble sendt direkte til saksbehandler. På EMA-gruppa har vi forbedret situasjonen med egen felles e-postkasse for EMA-henvendelser. Sikrer oppfølging og er mindre sårbart ved fravær.

"Follow-me-print": Innføring av «follow-me-print» oppleves som både tidsbesparende og sikkert.

Digitale møter: På sosiale tjenester planlegger vi å tilby Nav-kontorene en del av veiledning på video-konferanse. Vi setter opp tema, så kan de som ønsker det koble seg på.

Digitalisering: Fylkesmannen i Nordland har over lang tid satsset på digitalisering av tjenester. Flere egenutviklede elektroniske skjema er i produksjon. Det er i tillegg blitt tilrettelagt for bruk av sentralt utviklede digitale tjenester. Det er riktignok et tilbakesteg for den digitale fylkesmannen at skjema som er laget i MORE-løsning ikke kan konverteres til den nye PROKOM-løsningen.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 2 387 417,16	kr 1 105 638,22
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 3 818 366,17	kr 756 264,45
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 12 713 056,96	kr 3 666 204,16
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 3 982 107,91	kr 7 647 478,02
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 34 840 511,06	kr 983 697,29
Kunnskapsdepartementet	kr 8 183 260,06	kr 963 933,95
Landbruks- og matdepartementet	kr 12 761 045,21	kr 2 857 430,46
Klima- og miljødepartementet	kr 17 076 872,82	kr 3 414 938,76
Andre	kr 289 143,78	kr 0,00
Sum:	kr 96 051 781,00	kr 21 395 585,00

IV - Styring og kontroll i embetet

1 - Vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging.

Embetets risikostyring

Embetet har utviklet og implementert gjennomgående prosedyrer for risikostyring. Gjennom virksomhetsplanleggingen foretas det i fagavdelingene en vurdering av sannsynlighet for at resultatmål ikke nås og konsekvensene av slike avvik. De avdelingsvise risikomatrixene danner grunnlag for embetets samlede risikoanalyse for året. Risikoanalysen blir behandlet og fastsatt i embetets ledermøte. Risikovurdering og eventuelle avbøtende tiltak må gjøres fortløpende, spesielt for de områdene som har størst risiko. Forøvrig blir risikoanalysene behandlet som en del av tertialrapporteringene i ledermøte. For 2015 var fortsatt svikt i vergemålsforvaltningen, med konsekvenser for rettsikkerheten til en utsatt gruppe, vurdert som en stor risiko. De digitale løsningene (ARVE) fungerer fortsatt ikke, hvilket har medført en meget stor andel manuelle og ressurskrevende arbeidsoperasjoner. Vi har økt ressursbruken for å minimere konsekvensene for brukerne, men området er, til tross for ekstrabevilgning i revidert budsjett, underbudsjettet.

Embetets internkontroll med iverksatte tiltak

Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen høsten 2014 ble fulgt opp som planlagt av ledergruppen i samarbeid med HMS-seniorrådgiver og verneombudene, samt ved gjennomgang i avdelingsmøtene. Noe variasjon i hvilke utfordringer avdelingene har, og HR er involvert der det trengs. Ingen alvorlige resultater til oppfølging.

Vårt arbeidsmiljøutvalg har hatt fire møter i tillegg til arbeidsmøter. Arbeidsgiver overtok høsten 2015 lederansvaret i AMU. Oppfølging av sykefraværstatistikk, interne HMS-rutiner, HMS-mål, AKAN, avvik, opplæring av vernetjenesten, vernerunder, helsefremmende tiltak, AMU-handlingsplan og IA-handlingsplanen har vært gjennomgående tema. Ingen alvorlige avvik er meldt. Embetet har håndtert to varslingssaker av individrettet karakter, begge er lukket.

Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning: Fylkesmannen hadde ved årsskiftet 182 medarbeidere. Hvorav 14 deltidsansatte. De som går deltid, gjør dette i forbindelse med sykdom, alder eller uttak av foreldrepermisjon. Det har vært særskilte utfordringer tilknyttet bemanning av oppgaver i forbindelse med asyl- og flyktningsesituasjonen. Den planlagte ressursituasjonen på vergemålsområdet som var gjeldende fra oppstarten i 2013, viste seg å være for liten. I 2015 fikk vi imidlertid stabilisert bemanningssituasjonen, kort tid før oppgavene tilknyttet enslig mindreårige asylsøkere ble gitt oss. Dette har igjen medført en del midlertidige og kortsiktige engasjement, bistand fra andre fagavdelinger og nyrekrutteringer for å kunne løse oppgavene.

Etter at tilsetning er et faktum, har vi som mål å bruke prøvetiden aktivt. Det er etablert rutiner for oppfølging i prøvetiden, der nærmeste leder er ansvarlig og skal dokumentere arbeidet fortløpende. Vi har fadderordning vi har fått udelt positive tilbakemeldinger på. Denne ordningen gir en oppfølgings og læringsmulighet, både for ansatt og fadder.

En dag pr uke tok vi fra høsten 2015 i mot VGII-elev i faget salg, service- og kontorlag. Fra september tilsatte vi to lærlinger i IKT.

Kapasitet: Med kapasitet forstår vi hvordan vår bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi skal utføre. Dersom alle medarbeidere er på plass, mener vi at vi skal kunne løse oppgavene som gis oss. Det er jo alltid uforutsigbart hvordan vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike avdelingene - og vi ser at foruten kvinners foreldrepermisjon og langvarige permisjoner uten lønn, at det generelt er vanskelig å skaffe kvalifiserte vikarer. Avveilingen står mellom tilgang på vikarer og ressurser til opplæring. Løsningen blir ofte omfordeling og omprioritering av oppgaver.

Vi hadde i fjor 29 tilsetninger. To av disse var omgjøring av tidligere tilsetningsforhold fra vikariat til fast stilling, fire var vikariater, seks var engasjementer, seks var administrative tilsetninger, mens de øvrige 11 var reelle nytilsetninger. Utskiftning var dermed 11 stillinger. Samlet turnover blir på ca 6 %. Antall medarbeidere som velger å slutte hos oss er moderat og anses ikke som kritisk.

Kompetansesituasjonen: Vi opplever ikke kritisk kompetansefall som følge av at medarbeidere velger å slutte hos oss. Vi tilstreber å unngå å ha mange såkalte nøkkelpersoner, ved blant annet å spre kompetanse og oppgaver på flere enn en medarbeider. Turnover er på et akseptabelt nivå, og rekrutteringen er god. To direktører sluttet i 2015, en gitt av med pensjon og en fikk nye utfordringer. Det er ressurskrevende for både ledergruppen og

fagavdelingene når ledere skiftes ut.

Ved slutten av året hadde vi 64 medarbeidere over 55 år. Fem av ni ledere i strategisk ledergruppe har passert 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. Vi har god oversikt over planlagt avgang, og holder årlige pensjonskurs med mål om god informasjon og stimulering til å arbeide lengst mulig. Fordelingen av senioren er jevn, og det er fokus på kompetanseoverføring i nøkkelstillinger.

Jevnt over har medarbeiderne høy kompetanse. Lavere stillingskoder preges av kvinner over 55 år. Disse representerer viktig realkompetanse for embetet.

Forvaltning av egne eiendeler

Administrasjonen har oversikt over innkjøp og oppbevaring av materielle verdier, fordelt på fagområder som drift, IKT og økonomi. Fagavdelingene har selv oversikt over sitt nødvendige utstyr for å løse oppgaver utenfor kontorlokalene og omfatter iluke typer feltutstyr.

Oppfølging av avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Risiko for avvik anskaffelser - skolert våre økonomimedarbeidere, presisering i dirsjoneringskriv og delegasjonsreglementet.

Merknader fra Riksrevisjonen fra februar 2015 omfatter:

1. ADM's risikovurdering er lite konkret mht risikoen ved behandling av personopplysninger og hva som eventuelt er akseptabel risiko
2. Embetet har ikke foretatt risikorevisjoner
3. Embetet har ikke aktivert logger i ePhorte

Disse merknadene er besvart og lukket – selv om arbeidet med informasjonssikkerhet ikke er i helt mål. Her deltar vi i kompetanseprogram som Difi starter våren 2016. MER!

FSA var hos oss i høst, og forsterket da behovet for forbedret adgangskontroll grunnet etablering av kryptosikkerhetsrom. Løsninger har vært utredet, og vi vil i løpet av våren 2016 få på plass elektronisk adgangskontroll i vårt inngangsparti. Alle øvrige innganger er adgangregulert fra tidligere.

2 - Vesentlige forhold tilknyttet personmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og liknende

Vi har ikke vurdert turnover i embetet som bekymringsfull. Allikevel er utskiftning av medarbeidere, særlig i sentrale stillinger, alltid ressurskrevende. Uforutsett fravær kan hos oss svært sjelden erstattes av vikar, og krever omdisponering av egne ressurser. I 2015 var det særlig to avdelinger som ble hardest rammet av dette, uten at vi kan si at det har fått alvorlige konsekvenser for resultatene.

HR-MENY: Intensjonen med menyen er å presentere fagområdet HR, hva vi arbeider med og hva de kan tilby til avdelingene i embetet. Innholdet er presentert i språk og form av en ordinær meny, med småretter, hovedretter, desserter og drikkemeny. Eksempelvis: «*Lederutvikling. Denne retten kan ha kraftige smaker og noen ganger oppleves tungtfordøydlig. Imidlertid gir den utrolig gode, og noen ganger uventede, smaksopplevelser når man inntar den med et åpent sinn, nysgjerrighet og i godt selskap*»

Embetet praktiserer «Livsfasepolitikk» som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Dokumentet innebærer blant annet en oversikt over seniorpolitiske tiltak. For å redusere sykefraværet, har HR hatt tett dialog med og støtte til alle ledernivåene. Og vi mener at vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgigen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi tidlig kommer i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre.

Som et forebyggende tiltak stiller vi oss positivt til og har system for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil 1 time pr uke til dette formålet. Vi stiller treningslokale til disposisjon hvor det arrangeres forskjellige treningstilbud 4 dager i uken. Vi har ikke statistikk som kan vurdere om tiltaket har hatt innvirkning på for eksempel forebygging av sykefravær, m.m..

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape en kultur for tilbakemelding. Vi jobber fortløpende med å ha tilbakemeldingskultur som et tiltak for en mer helsefremmende arbeidsplass.

Våre annonsetekster oppfordrer de kvalifiserte med nedsatt funksjonsevne og / eller innvandrerbakgrunn til å søke. På utlyste stillinger i 2015 mottok vi 343 søkere, hvorav 0,9 % oppga å ha funksjonshemming og 5,2 % oppga å ha innvandrerbakgrunn. Det ble tilsatt tre nye medarbeidere med utenlandsk opprinnelse forrige år. Dårlig eller ingen norskspråklig kompetanse, er viktigste årsak til at kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassstilpasning for alle nytilsatte og for medarbeidere som har eller står i fare for å få helseutfordringer. I 2015 ble det gjennomført 39 slike arbeidsplassstilpasning, 8 nyanskaffelser i helseforebyggende hensikt, samt et 2-timers ergonomiforedrag fra vår bedriftshelsetjeneste for den av vår avdeling som har høyest fravær.

Det ble i 2015 arrangert 3 timers førstehjelpskurs for hele 50 medarbeiderne. Vi har en del oppdrag på steder uten rask tilgang til helsepersonell, og førstehjelp kan dermed være helt avgjørende.

V - Vurdering av framtidutsikter

I *Indeks Nordland 2016* (www.indeksnordland.no) presenteres optimistiske framtidutsikter for fylket. I denne analysen oppsummeres fortsatt sterk vekst i fylkets næringsliv, og det pekes på et stort potensiale for fremtidig vekst og nye arbeidsplasser. Vekstpotensialet vurderes som betydelig innen reiseliv, fiskeri, havbruk, mineraler, fornybar energi og industri. Samtidig påpekes nødvendig satsing på et kompetanseløft i fylket. Befolkningsutviklingen var i 2015 på bare 0,27 % mot 1,12 % nasjonalt, veksten ble dermed halvert sammenlignet med 2014. Bykommunene står for 96 % av befolkningsveksten.

NAVs brukerundersøkelse viser at bedriftene i Nordland kunne ansatt 1750 flere arbeidstakere om søkerne hadde rett kompetanse. Det er derfor en betydelig utfordring å jobbe målbevisst med å redusere frafallet i videregående opplæring, og bidra til at en størst mulig andel av dagens ubenyttede arbeidskraftressurser kan komme i arbeid.

Fylkesmannens ansvar for å ivareta reindriftsnæringas arealbehov kan forventes å bli mer krevende ved økt satsing på mineralutvinning og fornybar energi i form av vann- og vindkraftverk. Tilsvarende målkonflikter kan forventes i forhold nasjonale miljømål.

Befolkningsutvikling og demografi representerer en betydelig utfordring for flere av de mindre kommunenes bærekraft. Resultatet av pågående kommunereform framstår som usikkert. Fylkesmannen kan imidlertid konstatere at det nå er tatt nye initiativ og registrerer ny energi og økt engasjement i noen prosesser. Det arbeides med flere intensjonsavtaler med mål om å bygge ny kommune. Resultatet av varslet endring i kommunenes inntektssystem bidrar også til uklare framtidutsikter for mange nordlandskommuners evne til å tilby et forsvarlig tjenestetilbud, samtidig som det oppnås økonomisk balanse. Det synes ikke sannsynlig å oppnå en vesentlig reduksjon av antall kommuner på ROBEK-lista på kort sikt. Utfallet av kommunereformen vil ha konsekvenser for behovet for interkommunalt samarbeid. Dersom prosessen resulterer i få sammenslåinger, vil det etter vår vurdering innebære behov et økt og mer systematisk interkommunalt samarbeid fylket.

Utviklingen i flyktningssituasjonen vil utvilsomt påvirke embetets evne til å løse våre samfunnsoppdrag. Gitt fortsatt høye ankomster av asylsøkere, vil forsvarlig oppfølging av unge enslige asylsøkere kreve tilsvarende innsats innen vergemål. Også arbeidet med å sikre asylsøkere og flyktningers rett til kommunale tjenester innen helse, utdanning og barnevern vil kreve ressurser. Vårt oppdrag med å bidra til økt bosetting og sikre god integrering av flyktninger forventes å innebære krevende utfordringer både for 2016 og kommende år. Det er vanskelig å forutsi i hvor stor grad disse utfordringene vil kreve omfordeling av ressurser mellom de ulike departement, slik det åpnes for i virksomhets- og økonomiinstruksen.

Klimautfordringene framstår som en vesentlig del av framtidutsiktene. Både arbeidet med å bidra til å redusere klimautslipp og klimatilpasning vil kreve økt oppmerksomhet og innsats fra Fylkesmannen. Vi vil påpeke at reduksjon av klimautslipp gjennom areal- og transportplanlegging har begrenset effekt i Nordland fordi mange kommuner har store arealer, få bosatte og dermed svakt grunnlag for gode og lønnsomme kollektivtransportordninger.

Ny husleieavtale innebærer en ikke uvesentlig utgiftsøkning for embetet. Reduserte budsjettammer gjennom forventet effektivisering og avbyråkratisering bidrar i tillegg til at vår kapasitet i form av antall medarbeidere forventes å måtte reduseres. Dette krever en kritisk gjennomgang av vår ressursbruk, og tydelig prioritering for å opprettholde nødvendig kapasitet og kompetanse på de høyest prioriterte oppgavene. Vi vil fortsatt legge vekt på å være offensive med å ta i bruk ny teknologi og digitale løsninger. Noe reisevirksomhet kan erstattes gjennom fortsatt økt bruk av videomøter. Finansieringsmodellen for embetene representerer en utfordring i forhold til oppgaveprioritering og ressursstyring. Det vil bli viktigere å få avklart hvilket handlingsrom for prioritering fylkesmannen som virksomhetsleder reelt har.

Gjennom den nye styringsmodellen og de resultatmål som er definert for 2016, oppfatter vi at embetet utfordres på å unytte samordningspotensialet på tvers av sektorer. Vi vil nøye vurdere hvordan dette kan bidra til økt effektivitet og bedre samordning av kommunerettet aktivitet. En av våre erfaringer med utprøving av samordnet tilsyn av kommunal samhandling innen barnevern i 2015 ble at ulike krav til tilsynsmetodikk fra Utdanningsdirektoratet og Statens Helsetilsyn kompliserte samordningen. Fylkesmannen vil derfor påpeke betydningen av at samordningsutfordringene og samordningsmulighetene også blir fulgt opp på sentralt nivå.

Årsregnskap Fylkesmannen i Nordland, del VI i årsrapporten

Ledelseskomentarer

Formål

Fylkesmannen i Nordland er underlagt Kommunal – og Moderniseringsdepartementet. Embetet er et statlig forvaltningsorgan som fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten i årsregnskapet. Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannens ansvar er fastsatt i Instruks for Fylkesmenn, gitt ved kgl. Res. 7.8.1981, endret ved kgl. Res. 10.11.1988 og 6.7.1999.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i Reglement for økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen, fastsatt av kommunal- og moderniseringsdepartementet 27.06.2014.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannens disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter og inntekter.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2015 har Fylkesmannen i Nordland totalt disponert tildelinger og bevilgninger på kroner 326 431 288,- samt noen åpne fullmakter.

Av de totale bevilgningene utgjør embetets driftsmidler over kapittel 0525 post 01, kroner 97 763 000. jf. bevilgningsrapport.

Note A viser tildeling fra KMD og overførte midler fra 2014.

Regnskapet for 2015 viser for et mindreforbruk på kroner 1 681 219 for kapittel 0525 post 01, som i sin helhet søkes overført til 2016. jf. note B.

Årsak til mindreforbruket i 2015 kan tilskrives vakanser, samt lønnsrefusjoner som er mottatt så sent på året at man ikke kan disponere disse på en fullverdig måte.

Lønn - Note 2.

Artskontorrapporteringen viser at totale lønnsutgifter inkludert sosiale utgifter utgjør totalt 101 997 529 kroner. Dette er en økning på kroner 3 656 100 fra 2014. Årsaken til økningen i vesentlig grad helårsvirkningen av lønnsoppjøret fra 2014 og styrkning i form av midlertidige ansatte på vergemålområdet.

For lønnsutgifter på driftskapittel 0525 post 01 utgjør samlede lønnsutgifter inkludert fratrukk av refusjoner totalt et beløp på kroner 78 902 400, dette utgjør 82 % av det totale forbruket i 2015.

Andre utgifter til drift - Note 3.

For andre driftsutgifter har embetet en reduksjon på kroner 5 591 683 i forhold til 2014.

Årsakene til reduksjonen kan tilskrives en reduksjon i utgifter for reiser, samt kjøp av fremmede tjenester.

Utbetalinger - Note 5.

Embetet har ingen vesentlig endring i summen for investeringer i forhold til 2014.

Innkrevningsvirksomhet - Note 6.

Gjelder tilbakebetalte tilskuddsmidler fra tidligere år.

Tilleggsopplysninger

Innføring av nettoføringsordningen i 2015 medførte et mva-trekk i tildelingen på kapittel 0525 post 01 på 1 652 000 kroner. Ved årsslutt viser regnskapet at det er belastet 1 593 000 kroner på Finansdepartementets kapittel 1633 post 01.

Vergemålsforvaltningen ble finansiert over kapittel 0469 post 01 med en ramme på 9 535 000 kroner Regnskapet på posten viser et overforbruk på 184 450 kroner. Regnskapet på kapittel 0469 post 21 viser at det ble utbetalt 3 456 652 kroner til godtgjøring til verger og representanter for EMA i 2015.

For kapittel 0525 post 21 viser regnskapet at embetet har hatt et merforbruk på kroner 2 646 441.

Årsaken til dette er at det ikke blir samsvar mellom utgifter og inntekter på prosjekter med eksterne finansieringspartnere som har varighet over flere år.

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter embetets årsregnskap. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per i dag, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016.

Bodø, 29.02.2016

Hill-Marta Solberg
(sign)

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Fylkesmannen i Nordland er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Note 8 viser forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	97 763 000	96 085 781	1 677 219
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	1 773 000	10 190 563	-8 417 563
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		385 000	382 062	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		560 000	558 013	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63	Diverse		4 102 000	3 779 635	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asyl	64	Diverse		9 146 000	8 928 626	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		1 749 000	1 748 878	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter		16 064 122	15 247 612	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdar	22	Diverse		17 952 700	17 390 196	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		6 757 100	6 099 190	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		*	1 743 768	
0440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetat	01	Driftsutgifter		400 000	400 000	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		9 534 982	9 719 452	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		*	3 789 636	
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		*	3 326 411	
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter		900 000	898 531	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		900 000	898 279	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inklude	21	Spesielle driftsutgifter		3 213 020	3 224 097	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		6 894 933	6 884 056	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		494 453	488 402	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	27 303	
0721	Statens helsetilsyn - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 015 000	957 395	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilta	01	Driftsutgifter		*	1 516 373	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		982 300	997 140	
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68	Diverse		17 018 786	16 885 000	
0762	Primerhelsetjeneste - forebyggende helsetjen	60	Diverse		1 000 000	850 000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		600 000	511 000	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		1 144 800	1 144 652	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjene	60	Diverse		7 800 000	7 799 995	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kompetansetiltak	61	Diverse		3 420 800	3 205 093	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62	Diverse		16 973 624	16 973 570	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		0	315	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 090 000	2 363 274	
0821	Bosetting av flyktinger og tiltak for innvandrer	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	200 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. drift	21	Spesielle driftsutgifter		1 642 910	1 268 865	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		34 801 676	35 151 676	
0855	Statlig forvaltning av barnevernet - spes.drift	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	299 980	
1142	Landbruksdirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		3 855 000	3 853 891	
1142	Landbruksdirektoratet - større utstyrsanskaff	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		266 000	120 784	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		160 000	161 276	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		520 000	351 601	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		620 400	620 400	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		7 693 496	7 241 950	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 720 000	1 701 564	
1420	Klima, naturmangfold og forurensing- oppdat	23	Diverse		1 885 000	1 420 709	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		2 900 000	2 736 742	
1420	Oppryddingstiltak	39	Diverse		7 186	7 186	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		800 000	810 000	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		22 000 000	18 195 678	
1420	Forebyggende og konfliktdepdende tiltak i re	73	Tilskudd		7 000 000	6 961 841	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdi	81	Diverse		115 000	115 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte natur	82	Diverse		8 155 000	5 311 683	
1420	Nasjonalsentersentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		155 000	154 963	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		400 000	390 000	
1425	Tilskott til viltføremål	71	Tilskudd		550 000	548 683	
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter		*	4 923 157	
Sum utgiftsført					326 431 288	337 561 925	
					* - åpen fullmakt		
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter	1		5 771 123	5 771 123
3525	Ymse inntekter	02	Ymse	1		4 000	4 000
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse			578 078	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			7 158 113	
Sum inntektsført					0	13 511 314	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						324 050 611	
Kapitalkontoer							
60071201	Norges Bank KK /innbetalinger					14 999 122	
60071202	Norges Bank KK/utbetalinger					-339 192 272	
715218	Endring i mellomværende med statskassen					142 539	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
715218	Mellomværende med statskassen				-4 078 594	-4 221 133	142 539

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: A7 - Fylkesmannen i Nordland

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
52 501	200 000	97 563 000	97 763 000
52 521	1 773 000	0	1 773 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
52 501	"kan overføres"	1 677 219	0	1 677 219	4 000	0	0	1 681 219	4 888 150	1 681 219
52 521	"kan overføres"	-8 417 563	0	-8 417 563	5 771 122	0	0	-2 646 441		2 646 441

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Stikkordet «kan overføres»

Mindreforbruk på kap.post 0525.01 kan overføres til neste år.
Merforbruk på kap. post 0525.21 kan overføres til neste år.

Mulig overførbart beløp

Mindreforbruk på kroner 1.681.219 for kap.post 0525.01 er under grensen på 5 % for overføringer til neste år, og bes overført til 2016.
Merforbruk på kap.post 0525.21 gjelder for prosjekter som har varighet over flere år. Der utgifter og inntekter ikke sammenfaller på samme regnskapsår.

Oppstilling av artskontorrapporteringen, 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	5 771 123	9 910 245
Salgs- og leieinnbetalinger	1	4 000	3 500
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		5 775 123	9 913 745
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	101 997 529	98 341 444
Andre utbetalinger til drift	3	45 923 268	51 514 951
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		147 920 797	149 856 395
Netto rapporterte driftsutgifter		142 145 674	139 942 650
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 703 624	1 728 609
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 703 624	1 728 609
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 703 624	1 728 609
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	351 113	1 515 459
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		351 113	1 515 459
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	183 014 347	171 084 882
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		183 014 347	171 084 882
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		226 966	213 304
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		7 158 113	6 932 445
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-4 923 157	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		2 461 921	7 145 748
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		324 050 611	304 094 935
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		380 542	307 242
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-4 467 546	-4 509 945
Skyldige offentlige avgifter		-775	-10 000
Annen gjeld		9 185	-8 430
Sum mellomværende med statskassen	8	-4 078 594	-4 221 133

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	5 531 117	8 989 956
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	223 690	801 231
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	16 316	93 673
Andre tilskudd og overføringer	0	25 384
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	5 771 123	9 910 245
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Tilfeldige inntekter	4 000	3 500
Sum salgs- og leieinnbetalinger	4 000	3 500
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	5 775 123	9 913 745

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	93 945 766	89 613 936
Arbeidsgiveravgift	7 158 113	6 932 445
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner(-)	-4 241 153	-3 254 475
Andre ytelser	5 134 803	5 049 539
Sum utbetalinger til lønn	101 997 529	98 341 444
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	159	159

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	9 004 933	8 820 293
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	74 475	278 256
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 371 328	1 788 078
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	156 671	94 036
Mindre utstyrsanskaffelser	200 351	626 885
Leie av maskiner, inventar og lignende	740 675	1 074 088
Kjøp av fremmede tjenester	13 314 452	15 293 451
Reiser og diett	9 976 794	11 728 561
Øvrige driftsutgifter	11 083 588	11 811 302
Sum andre utbetalinger til drift	45 923 268	51 514 951

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	47 700
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 703 624	1 680 909
Sum utbetalt til investeringer	1 703 624	1 728 609

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilfeldige og andre inntekter.	351 113	1 515 459
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	351 113	1 515 459

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til kommuner	137 817 288	117 147 905
Tilskudd til fylkeskommuner	4 145 400	5 677 650
Tilskudd til private	25 693 762	29 290 343
Tilskudd til organisasjoner	11 582 161	10 529 234
Tilskudd til statsforvaltningen	3 775 737	8 439 750
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	183 014 347	171 084 882

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	99 494	0	99 494
Andre fordringer	372 302	380 542	-8 240
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	471 796	380 542	91 255
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	7 965	0	7 965
Skyldig skattetrekk	-4 467 546	-4 467 546	0
Skyldige offentlige avgifter	-775	-775	0
Annen kortsiktig gjeld	10 570	9 185	1 385
Sum	-4 449 786	-4 459 136	9 350
Sum	-3 977 990	-4 078 594	100 605

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervesdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Balansført verdi 31.12.2015							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 2
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 6
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 11
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 17
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 21
Kulturdepartementet	Side 28
Kunnskapsdepartementet	Side 29
Landbruks- og matdepartementet	Side 44
Klima- og miljødepartementet	Side 59
Samferdselsdepartementet	Side 63
Statens Helsetilsyn	Side 63
Utenriksdepartementet	Side 66
Andre	Side 66

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppgaven for de ulike departementene.

Kongehuset

Resultatområde 00 Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen har hatt ansvar for planlegging og gjennomføring av fem kongelige besøk i 2015.

Kronprinsessen besøkte 4 mai Lofoten folkehøgskole i Kabelvåg og WWFs internasjonale årskonferanse i Svolvær, Vågan kommune.

Kronprinsens deltok 28 mai på 75-år minnemarkering av gjenerobringen av Narvik.

Dronningen deltok under åpning av Friluftsgalleri Skulpturlandskap Nordland i Bø kommune 24 juni, og åpnet 25 juni siste skulptur i Skulpturlandskap Nordland i Træna kommune.

Kronprinsen deltok på Global Dignity Day ved Bodin videregående skole i Bodø kommune.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

I 2015 behandlet fylkesmannen 7 søknader om Kongens fortjenstmedalje, hvorav 2 ble avslått og 1 søknad har vi ikke fått svar på. Vi behandlet 1 søknad om St. Olav orden - venter på svar.

Det har siden stuttene ble endret i 2012 vært nedgang i antall søknader. Vi innhenter politiattest som legges ved søknaden til Slottet. Saksbehandlingstiden for politiattester tar minimum 3 uker.

Tildelingene har blitt håndtert fortløpende og unngjøringer etter tildeling blir publisert på nettside.

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Fylkesmannen har gjennom sin utadrettede aktivitet og omfattende samarbeid med NAV Nordland god oversikt over tjenestene i fylket. Vi registrerer at tjenestene ved Nav-kontorene blir stadig bedre integrert. At det gjennomgående jobbes med kvalitet, men mer mot enkelttjenester enn brukerforløp. Det viser seg vanskelig å etablere/oppretholde tjenesten opplysning, råd og veiledning ved de minste kontorene.

Samarbeid med NAV Nordland - generelt. Fylkesmannen deltar i samarbeidsforum, 4 møter pr år. Med utgangspunkt i vårt oppdrag deltar vi i partnerskapsmøtene mellom kommuner og fylkesleddet i NAV, samt i møtene mellom fylkesleddet og Nav-lederne i fylket med koordinerende oppgaver, 6 TO-ledermøter pr år.

Klager. Behandlingen av rettighetsklager har vært prioritert, 87 % av sakene er behandlet innen en måned. Gjennomsnittlig behandlingstid ved embetet var 0,5 måneder. I 2015 ble det behandlet 155 klager. Det utgjør 3 % av klagen på landsbasis. Av disse ble 116 stadfestet, 24 omgjort og 25 opphevet og returnert for ny behandling.

Tilsyn. Vi har mottatt utelukkende positive tilbakemeldinger fra de 6 kommuner/Nav-kontor som gjennomførte evenvurderingstilsyn. De melder om større egennytteløring/læringseffekt enn ved eksternt tilsyn. Det er gjennomført 4 systemrevisjoner, 2 med tema kvalifiseringsprogram og 2 landsomfattende, tjenester til unge mellom 17 og 23 år. Det var avvik ved to av disse tilsynene. Tema som kommunene/Nav-kontorene har fulgt opp: Kvalitet i interne arbeidsprosesser, herunder ta tak i "ureflektert" praksis, samt internkontroll som sikring/styring av kvalitet.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen og Nav Nordland forsøker å koordinere og samarbeide om våre formidlings- og kompetansetiltak. Dette er til dels vanskelig å lykkes med, da oppdragsgiverne ikke formidler informasjon og invitasjoner likt. Et eksempel er arbeidet med *veiledningsplattformen* der det forventes at Fylkesmannen samarbeider med Nav fylkesledd om opplæring og oppfølging av gruppeveiledere, mens invitasjoner til sentrale opplæringer på tema uteblir. Det samme opplever vi på satsningen *Ny i Nav*, der vi ble invitert til å delta i pilot, men ikke fikk bidra med innspill i planlegging og utforming av opplæringen.

Vi har, som i 2014, tilbudt veiledning til kontor som melder behov for det og spesielt på utvalg av kandidater til og gjennomføring av kvalifiseringsprogram (KVP). I ett kontor har vi hatt gjennomgang av sosialtjenestelovens (STL) § 18 og tre kontor har takket ja til tilbudet om veiledning på KVP. Disse tre har fått mer generell info om hvem som er målgruppe, der hele kontoret har vært invitert til å delta. Etterpå har vi sammen med aktuelle veiledere hatt gjennomgang av bl.a sosialhjelpsmottakere, mottakere som står i fare for å miste AAP og brukere med behov for spesielt tilpasset innsats for å finne potensielle deltagere og veiledet på hvordan motivere for deltagelse, kartlegging av bruker før oppstart, formålstjenlig programinnhold og oppfølging underveis.

Vi har deltatt i sosialfaglige forum/nettverk i tre regioner (Lofoten, Vesterålen og Ytre Helgeland) etter forespørsel. Her tematiseres lovforståelse og sosialfaglig arbeid og vi får i tillegg anledning til å bringe inn tema som vi anser aktuelle. Nettverk i Ytre Helgeland hadde sin oppstart i 2015 etter anbefaling og veiledning fra oss. Vi har også deltatt i utvidet nettverk med Nav-ansatte og barnevernsansatte i Vesterålen som målgruppe med overskriften *NAV pluss barnevern er sant*.

Alle kontor fikk i perioden 2009-2011 tilbud om opplæring i styrkebasert veilednings- og oppfølgingsmetodikk, AI. Denne metodikken har vi på forskjellig vis løftet fram i de ulike arenaer vi møter Nav-veiledere og –ledere for å inspirere til å ta den i bruk og gi det sosialfaglige arbeidet et spesielt fokus. I 2014 arrangerte vi studietur til Arbeidsinstituttet i Buskerud, der denne metodikken er tatt i bruk i hele organisasjonen. Tilbudet gikk spesielt til medarbeidere som arbeider med KVP. De kontorene som ikke fikk anledning til å delta på studieturen i 2014 fikk være med på slik studietur i 2015.

Vi har arrangert to fagsamlinger med tema *KVP A-Å*, der medarbeidere får en gjennomgang av hele prosessen fra utvelgelse av kandidat til avslutning av program.

Vi har stilt en medarbeider til disposisjon for Nav fylkesledd i forbindelse med planlegging og gjennomføring av nettverkssamlinger for veiledere med spesielle oppgaver i tilknytning til kontorenes arbeid med *veiledningsplattformen*.

Vi bidro også i fylkesleddets planlegging og gjennomføring av opplæringsprogrammet *Ny i NAV*.

Vi har vært arrangør for kursene *Økonomi og psykologi* og *Ekspertkurs i økonomisk rådgivning*.

I fylket arrangeres det to årlige Nav-ledersamlinger. Vi samarbeider med Nav fylkesledd om planlegging og gjennomføring. Her bringer vi inn tema som aktualiseres bl.a. gjennom veiledning, klagesaker og tilsyn. I 2015 hadde vi spesielt fokus på opplysning, råd og veiledning etter § 17 i STL, ekspertutvalgets gjennomgang av Nav, virksom metodikk (AI), hvordan arbeide i et utfordrende partnerskap og hvilke muligheter som finnes for å arbeide med kvalitetsutvikling innenfor TO-organiseringen. Vi deltar også på faste samlinger for TO-ledere i regi av Nav Nordland. Her bringer vi inn tema som er aktuelle der og da og legger planer/strategier for

Vi arrangerte ei samling for deling av gode tiltak og for gjensidig inspirasjon for kommuner som får tilskudd til boligsosialt arbeid og arbeid mot barnefattigdom.

I 2015 fikk 14 kommuner etter søknad dekt utgifter til deltagelse på konferansen *Penger til besvær*. Vi tildelte også beløp til TO-kontorene til dekning av kompetansehevende tiltak for ansatte som arbeider med saker etter STL. Mange benyttet dette til å sende ansatte til *Mulighetskonferansen*, som er en god læringsarena der man får innblikk i mange ulike arbeidsmåter og inspirasjon til videre arbeid.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen har sendt ut månedlige rapporter på deltagertall til kommunene med kommentarer. Forhold som er kommentert er blant annet; hvorfor enkelte kontor har lavere deltagertall enn forventet, nedgang i deltakertall, hvorfor det er så stort avvik mellom oppgitte tall i quest-back og Arenaregistrering og om sosialhjelpsmottakere er registrert med riktig innsatsgruppe. Nav-kontorene får også tilbud om selv å ta kontakt med Fylkesmannen hvis de ønsker veiledningsbesøk.

Vi har tatt kontakt med de Nav- kontorene som har få eller ingen deltakere: Evenes/Tjeldsund, Brønnøy, Hemnes, Vega, Røst, Lurøy, Lødingen, Sørfold, Flakstad, og Rødøy, og bedt om forklaring på dette. Åtte Nav-kontor rapporterer at de ikke har aktuelle kandidater og at de har få eller ingen langtidsmottakere av sosialhjelp. Nav Hemnes rapporterer at KVP arbeidet kan ha blitt nedprioritert på grunn av manglende ressurser, og Brønnøy oppgir at de ikke har prioritert KVP i 2015.

Nav-kontorene er tilbudt veiledning på hvordan de kan identifisere aktuelle deltagere og annen veiledning etter behov. Nav-Hemnes, Hadsel, Lødingen og Fauske ønsket veiledning. Det er gjennomført veiledning i Nav Hemnes, Hadsel og Fauske. Det er avtalt veiledning i Nav Lødingen april 2016. Brønnøysund og Narvik har hatt KVP-tilsyn i 2015. I etterkant av tilsyn er det gjennomført veiledning.

Fylkesmannen kan ikke si noe entydig om hvordan kommunene ivaretar sitt ansvar for ordningen. Det er stor oppslutning på fagsamling og flere kontorer ønsker veiledning. Antall deltakere i program sammenlignet med forventet måltall kan være en indikator på hvordan kommunene ivaretar ansvar. Fylkesmannen vurderer imidlertid at det er andre forhold som ligger til grunn for lavt deltakertall. Dette kan blant annet være usikkerhet og mangel på kunnskap om KVP, sykefravær, nye ansatte, organisering av arbeidet og kapasitet på kontoret.

Vi erfarer at aktuelle deltakere først må få informasjon fra Nav-kontoret om KVP før de søker. Tjenesten er fortsatt mindre allmenn kjent enn tjenester som sosialhjelp, dagpenger og arbeidsavklaringspenger, noe som gjør at nesten ingen søker KVP på eget initiativ. Kontorene kan lettere prioritere bort arbeidet med KVP fordi søknader om KVP vil stoppe opp hvis kontorene ikke aktivt oppsøker og tilbyr tjenesten til aktuelle deltagere. Dette kan være en utfordring knyttet til kommunenes ansvar for ordningen.

Flere kontorer melder at de ikke har aktuelle kandidater. Fylkesmannen erfarer imidlertid at en finner aktuelle deltagere i forbindelse med veiledning ute i kontorene. Feil bruk av innsatsgruppe er en av årsakene til at brukere ikke blir vurdert for KVP. Dette kan indikere at flere brukere har rett til KVP. Fylkesmannen har prioritert å bistå Nav-kontorene gjennom opplæring og veiledning for å identifisere personer med rett til KVP.

Fylkesmannen har ikke mottatt klagesaker på KVP i 2015. Rapportering viser at de aller fleste som søker får

Etter vår vurdering har veiledning ute i kommunene potensielt størst effekt både for deltakertall og programinnhold. Veiledning i fellesskap med Nav fylke vurderes spesielt fruktbart da partene har ulik spesialkompetanse som kan gi større bredde og økt kvalitet på veiledningen. Fylkesmannen vil fortsatt prioritere veiledning ute i kommunene, med økt fokus på programinnhold, i tillegg til fortsatt fokus på å identifisere brukere med rett på KVP. Fylkesmannen bruker systematisk erfaringer fra tilsyn i KVP-arbeidet.

73.4 Økonomisk rådgivning

I 2015 ble det gjennomført to kurs på fagområdet, kurs som Arbeids og velferdsdirektoratet har utarbeidet i samarbeid med BLD. I mars måned ble det gjennomført kurs med fokus på økonomi og psykologi. Det var ca. 105 deltakere på kurset. I november var vi teknisk arrangør for «Oppfølgingskurset i økonomisk rådgivning». De ca. 75 deltakerne var fra både Nordland og Nord-Trøndelag fylke. Kreditorsiden var godt representert.

Det ble videre arrangert nettverksmøter for nettverkene i fylket. Fylkesmannen var med på to av tre samlinger. Fokusområder på samlingen var økonomi og helse, men også opplysning, råd og veiledning var satt på dagsorden.

Fylkesmannen bidro med tilskudd slik at økonomiske rådgivere i fylket kunne reise og delta på den nasjonale konferansen «Penger til besvær».

Fylkesmannen har, i samarbeid med prosjektleder i det nasjonale prosjektet «Program for helhetlig økonomisk råd og veiledning i lokalsamfunnet», formidlet tilbud/ invitasjon til 25 kommuner og Navkontor i fylket om deltakelse i prosjektet. Så langt vi kjenner til er ca. 10 kommuner i gang med arbeidet, og flere vil delta i løpet av våren 2016.

Gjennom kurs, nettverk og formidling av nasjonalt prosjekt har vi forsøkt å møte og støtte opp om de utfordringene kommune står i. Det er likevel noen kommuner som har behov for tettere støtte/oppfølging fra Fylkesmannen. Herunder har vi ett tjensteområde i Nav, som består av kommune Narvik, Ballangen, Evenes, Tjeldsund samt Tysfjord, som får skjønnsmidler fra Fylkesmannen for å sette mer fokus på, og styrke arbeidet med økonomisk rådgivning. Disse kommune har fra november/desember 2015 også fått bistand av det nasjonale prosjektet "Program for helhetlig økonomisk råd og veiledning i lokalsamfunnet". Vi har videre en utfordring når det gjelder Røst kommune og samhandlingen mellom stat og kommune som igjen har betydning for de tjenestene kontoret gir. Der skal vi delta i partnerskapsmøte den 03. mars 2016. Til slutt vil vi nevne småkommunene Flakstad og Moskenes. De var i interkommunalt samarbeid med Vestvågøy kommune på dette fagområdet, men avsluttet dette i 2014/2015. Fagpersoner på disse kontorene er på kurs som Fylkesmannen arrangerer, men det lave tilfanget av saker gjør at det er vanskelig å opprettholde en god kompetanse. Her ivaretas dette fagområdet i dag med råd og veiledning til de ansatte i Moskenes og Flakstad fra Vestvågøy kommune. Kommunene er også med i fagnettverk. Ut over dette vil vi være oppmerksomme og følge med utviklingen.

Fylkesmannen fører også tilsyn på tjensten opplysning, råd og veiledning, og der vi finner avvik følger vi opp kommunen til tjenesten er forsvarlig og lovlig.

73.5 Boligsosialt arbeid

73.5 boligsosialt arbeid

Fylkesmannen har hatt samarbeidsmøter med Husbanken og har bl.a. deltatt i samling sammen med dem i kommune som skal gå i gang med *Housing-first-prosjekt*.

Syv kommuner fikk tilskudd til boligsosiale prosjekt, hvorav en kommune fikk tilskudd til to prosjekt. Vi har arrangert samling for kommunene som fikk tilskudd der husbanken deltok.

Vi har hatt kontakt underveis med noen av tilskuddskommunene for veiledning og for å bli bedre kjent med hvordan de arbeider.

Fylkesmannen deltar i arbeidsgruppe sammen med Nav Nordland for et prosjekt i regi av Universitetet i Nordland og Husbanken der det samarbeides med utvalgte kommuner om utvikling av kunnskap om virksomt boligsosialt arbeid, *Kunnskaping i boligsosialt arbeid*.

Informasjon om den statlige satsingen på boligsosialt arbeid formidles på vår nettside og sendes alle Nav-kontor og Nav-ledere.

73.6 Barn og unge

Arbeidet med barn og unge koordineres av "Forum for Barn og Unge" som er en tverrgående gruppe med representanter fra alle avdelinger hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen har tildelt midler til ni kommuner som arbeider med barnefattigheds-satsing. Disse kommunene følges opp bl.a. med veiledning og en årlig samling. Mange av våre kommuner har i tillegg fått skjønnsmidler til å utvikle gode tiltak for barn og unge.

I opplæring ved og møter med NAV-kontorene har temaet barnefattighet og barneperspektivet vært satt på dagsorden og kontorene har blitt utfordret på egen praksis og bevissthet. Ungdom og barnefamilier i risiko har hatt et særlig fokus i arbeidet med KVP.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 222 523,78	kr 752 799,55
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 1 082 062,57	kr 125 099,78
74 Tilsyn etter lov om sos. tj. i NAV	kr 1 036 373,53	kr 227 738,89
Andre oppgaver under ASD	kr 46 457,28	kr 0,00
Sum:	kr 2 387 417,00	kr 1 105 638,00

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Separasjonsbevillinger: 452

Skilsmissebevillinger: 402

Separasjonssøknader behandles fortløpende, saksbehandlingstiden er på under en måned.

Skilsmisssøknader behandles fortløpende, saksbehandlingstiden er på mellom en og to måneder.

42.2 Anerkjennelsesloven

Det er behandlet 43 saker om godkjenning av utenlandsk skilsmisse.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har ikke behandlet saker etter barneloven i 2015. Vi mottok en sak om fordeling av reisekostnader, men saken ble avvist da den gjaldt anmodning om bistand i forbindelse med innfriving av reisekostnader.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen er en sentral instans for veiledning innenfor familierettens område. Spesielt i forbindelse med ekteskaps sakene er det mange som tar kontakt med oss. I økende grad har de som oppsøker oss fremmedkulturell bakgrunn og behov for hjelp til å sette seg inn i norske regler på området.

Fylkesmannen har ved behov kontakt med Politiet, Utlendingsavdelingen, Landinfo og andre embeter for nødvendige avklaringer.

På vår internettside er det samlet en del vanlige spørsmål og svar tilknyttet separasjon og skilsmisse.

Det er fra november 2015 etablert et elektronisk søknadsskjema for separasjon §20, hvor partene går inn med min id. Dette viser seg å være tidsbesparende mht. saksbehandlingen.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Nordland har seks krisesentre. Fylkesmannen sendte ut kartleggings skjema i 2013 og ba vertskommunene fylle ut skjema: « *Er det samsvar mellom egen praksis og krav i regelverket?* ». Kartleggingen viste at de fleste vertskommunene har forbedringspotensiale når det gjelder internkontroll i det kommunale krisesentertilbudet. Videre ga kartleggingen Fylkesmannen en god oversikt over tilbudet i fylket.

Det ble ikke gjennomført tilsyn med Krisesentertilbudet i 2015. På grunn av sykefravær i avdelingen ble arbeidsoppgaver gjennomgått og ny prioritering måtte foretas. Tilsyn krisesenter ble nedprioritert på bakgrunn av en risikovurdering sammenlignet med andre fagområder.

Lofotenkommunene (Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan) inngikk i 2012 en midlertidig avtale med Krisesenteret i Vesterålen om å gi et tilbud ut september 2013. Avtalen mellom kommunene i Lofoten og Krisesenteret i Vesterålen ble forlenget ut 2015.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

I Barne- og likestillingsdepartementets retningslinjer av 22.01.08 fremgår det at tilsynsbesøk ved familievernkontorene skal gjennomføres minimum hvert tredje år, og forøvrig så ofte som det anses nødvendig. Fylkesmannen gjennomførte i 2012 tilsyn ved hvert av de fem familievernkontorene i Nordland. Det skulle derfor ha vært gjennomført tilsyn i 2015. På bakgrunn av høyt sykefravær ble det etter en risikovurdering besluttet at tilsyn ikke skulle gjennomføres i 2015. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet ble varslet om dette i brev av 14.07.15.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Veiledning og samordning

En sentral del av Fylkesmannens virksomhet på barnevernområdet er å gi råd og veiledning til barneverntjenestene i fylket. Vi mottar jevnlig henvendelser på telefon og e-post fra barneverntjenesten som har behov for å drøfte juridiske problemstillinger knyttet til forståelsen av barnevernloven, forvaltningsloven, forskrifter og veiledere. Vi mottar også en rekke henvendelser fra foreldre og andre med tilknytning til familier som har kontakt med barneverntjenesten, og besvarer spørsmål knyttet til barnevernloven og framgangsmåte ved eventuell klage.

Andre viktige informasjons- og veiledningsarenaer er den årlige konferansen for ansatte i barnevernet og nettverkssamlinger for barnevernledere to ganger i året. Fylkesmannen arrangerte 22.-23. oktober konferanse for ansatte i barnevernet i Nordland der hovedtemaene var beslutningsprosesser i barnevernet og juridisk metode knyttet til avgjørelser i barnevernssaker. På nettverkssamlingene for barnevernlederne er det i stor grad opp til barnevernlederene å melde inn tema de ønsker informasjon om og veiledning på, et sentralt tema på årets siste samling var barnevernets ansvar overfor enslige mindreårige asylsøkere.

Halvårsrapporteringen på barnevernområdet følges tett opp for å sikre at tallene som rapporteres i størst mulig grad er korrekte. Videre brukes kunnskapen vi får gjennom halvårsrapportene og kvartalsrapporteringen til å gjøre en risikovurdering av hvilke kommuner som har behov for særskilt oppfølging og eventuell tilsynsoppfølging fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen gjennomførte i 2015 tverrfaglige tilsyn med to kommuner på barnehage-, helsestasjons- og barnevernområdet med tema meldeplikten og håndtering av meldinger.

Embetet har Forum for Barn og unge (FBU) som møtes minimum fire ganger pr år og består av representanter fra alle avdelinger. Felles embetsoppdrag ligger i bunnen for arbeidet i forumet. Gjennom forumet får embetet satt barnekonvensjonen på dagsorden i alle avdelinger. Spesielt retten til medbestemmelse og barnets beste har vært prioriterte områder.

Forumet har blant annet samhandlet i behandlingen av en klagesak og beslutning. Dette ga medieoppslag som bl a påpekte at vedkommende kommune ikke hadde ivaretatt FNs barnekonvensjon om i tilstrekkelig grad å ha ivaretatt barns rett til å bli hørt og til medvirkning.

Ett av hovedtiltakene for forumet er satsingen *Vårres unga – Vårres framtid*, Nordlands navn på sjumilssteget. Høsten 2015 samlet vi til sammen representanter fra 36 av 44 kommuner til et «kick-off» for videreføring og utvikling av satsingen. Til sammen 39 kommuner gjennomførte en ny kartlegging av sine tjenester til barn og unge. Fylkesmannen er i gang med sammenstilling av kartleggingene og vil i samarbeid med RKK og koordinatorene følge opp arbeidet i 2016. Tilbakemeldinger etter samlingen og kartleggingen gjør at vi vurderer dette arbeidet som svært vesentlig i vårt bidrag til å implementere barnekonvensjonen i kommunene. Kommunene opplever at de har fått en bedre forståelse av hva satsingen handler om. Kartleggingen gir oss informasjon om kommunene og vil kunne bidra til at vår veiledning blir ivaretatt på mest mulig hensiktsmessig måte.

Arbeidet understøttes også i Fylkesmannens årlige møte med ordførere og rådmenn.

Vi vurderer måloppnåelsen som tilfredsstillende.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen er delegert myndighet til å fritta ansatte i barneverntjenesten fra taushetsplikt, vi er også delegert myndighet fra respektive fagdepartement til å behandle saker om fritak fra taushetsplikt for ansatte omfattet av opplæringsloven, vergemålsloven, sosialtjenesteloven og lov om barnehager. Vi mottok i 2015 10 søknader om fritak taushetsplikt, hvorav 9 ble realitetsbehandlet. Tre av de realitetsbehandlede søknadene gjalt ansatte i barneverntjenesten, en sak gjaldt framlegg av dokumenter i barnevernsak, de øvrige søknadene gjalt ansatte i barnehage og skole. Sju av de behandlede søknadene gjalt fritak straffesaker.

Generelt er det dårlig kunnskap om regelverk og saksbehandling, både hos påtalemyndigheten, domstolene og blant advokater. Vi har tidligere sendt ut orienteringsskriv om dette til aktuelle instanser. Det ligger også informasjon om behandling av disse sakene på vår internettside.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2015 mottatt 26 henvendelser om biologisk opphav. De fleste sakene gjelder forespørsel om opplysninger om biologiske foreldre fra bortadopterte barn, forespørsler om eventuell adopsjon i forbindelse med oppgjør av dødsbo og forespørsler i farskapsaker.

Det ble gitt opplysninger om biologiske foreldre til 9 personer i 2015.

45.5 Opplæringstilbud i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep i undersøkelser

Fylkesmannen inviterte i samarbeid med RVTS nord alle kommunene i Nordland til å delta på fagdag om utviklingsstøttende samtaler med barn utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Det ble sendt ut invitasjon til ulike faggrupper som arbeider med barn og unge i kommunene. Fagdagen ble gjennomført 9. desember i Bodø med 85 deltakere fra 19 kommuner. Deltakerne var ansatte fra blant annet barneverntjenester, psykisk helsetjeneste, helsestasjoner, skoler, PPT og barnehager. 59 av deltakerne svarte på evalueringsskjema og det ble gitt gjennomgående gode tilbakemelding på faglig utbytte.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Kommunene søkte i 2011 om til sammen 51,7 stillinger fra den statlige satsingen på kommunalt barnevern. Fylkesmannen hadde 21,5 stillinger til fordeling i 2011 og 3,5 stillinger i 2012. I 2013 søkte kommunene om 29,2 stillinger, mens fylkesmannen hadde 13, 3 stillinger til fordeling i 2013. I 2014 søkte kommunene om til sammen 16 stillinger, mens Fylkesmannen hadde 7,5 stillinger til fordeling.

I 2015 ble de 45,8 stillingene som var tildelt i 2011 - 2014 videreført. I tillegg ble det gitt midler til 2,5 stillinger i Nordland midlertidig i 6 mnd. i 2015 og ytterligere 2,5 stilling for 6 mnd. med forlenging i 2016. Disse ble fordelt på tilsammen 6 kommuner.

I perioden satsingen har pågått har antall barn under omsorg steget betydelig: det var 466 barn under omsorg ved utgangen av 2011, mens det pr. 30.06.2015 var 556 barn under omsorg. Antall barn med hjelpetiltak er redusert i samme periode fra 1636 ved utgangen av 2011 til 1504 ved pr.30.06.2015. Det er imidlertid grunn til å tro at det jobbes mer systematisk med oppfølging av disse barn nå, tallene viser at pr. 30.06.2015 ble 78 % av sakene fulgt opp med tiltaksplan, mot vel 65 % i 2011. Det er fortsatt store mangler på oppfølging av barn i fosterhjem og på overholdelse av frister i undersøkelsessaker, men også på disse områdene er det bedring. Ved utgangen av 2011 hadde ca. 65 % av fosterbarna fått det minimum av oppfølging som loven krever, mens pr. 30.06.2015 var tilsvarende andel ca. 80 %. Fristbrudd i undersøkelser var i andre halvår 2011 på 37 %, mens det i først halvår 2015 var fristbrudd i 18 % av de avsluttede undersøkelsene.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming og god tilgjengelighet synliggjøres når plansaker behandles og gjennomgås i Planforumet på embetet. (alle avdelinger er representert).

Internt på embetet er dette et område som det må arbeides kontinuerlig med for å sikre praktis innenfor egen forvaltning.

Fylkesmannen samarbeides med fylkeskommunen både i sammenheng med plansaker og ved deltakelse i Rådet for likestilling av Funksjonshemmede.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Antall nye statsborgere økte med ca. 1/3 fra 2014. Vi sendte ut 430 innbydelser, mot 298 året før. Det møtte 101

statsborgere totalt. De fleste deltagerne kommer som tidligere år fra Bodø. For å treffe flest mulig arrangerer vi derfor alltid en av seremoniene i Bodø. Med mål om å øke deltagerprosenten, arrangerte vi også i 2015 en seremoni regionalt, denne gang på Helgeland.

Samlet hadde vi en økning i deltagerprosent på 2 fra året før. Deltagerprosenten er som tidligere år likevel høyere i Bodø (25,1 %) enn regionalt (20 %). Vår vurdering er at vi kan nå flere nye statsborgere ved å arrangere to seremonier. Kostnadene ved å arrangere seremonier regionalt er relativt store, så det må vurderes opp mot måloppnåelsen i deltagerprosent.

Vi fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne, deres gjester og spesielt inviterte gjester. Deltakerne opplever seremoniene som positive, verdige og en viktig markering av deres nye statsborgerskap.

Vi vurderer vår måloppnåelse som god og at vi har god kompetanse og dyktige medarbeidere på området.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMNO	2	23,8
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har et godt samarbeid med IMDi, og diskuterer tiltak sammen med dem. Vi har årlige samarbeidsmøter der både fylkesmann og assisterende fylkesmann deltar. I 2015 har det i tillegg vært flere møter med IMDi med tanke på oppfølging av kommunenes vedtak om bosetting. Dette som en følge av asylsøkersituasjonen der Nordlandskommunene er anmodet om et større antall bosettinger enn tidligere. Dialogen har dreid seg om enkelte kommuners mulighet til å gi gode tjenestetilbud for de nye innbyggerne - spesielt sett opp mot Introduksjonsprogrammet. Møtene har vært ansett som nyttig med tanke på gjensidig informasjon til kommunene, og derigjennom øke god integrering i de kommunene som bosetter. Fylkesmannen får kopi av alle vedtak om bosetting, og følger på denne måte med på utviklingen i kommunene. Det vil også være nyttig for annen informasjon og veiledning som fylkesmannen gir på andre fagområder, f. eks. utdanning.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

I 2015 har Fylkesmannen behandlet 7 klagesaker, en nedgang i forhold til 2014.

6 av klagesakene gjelder avslag på utvidet tid i introduksjonsprogrammet. Ingen av disse fikk medhold. 2 av klagen ble avvist. Klagesakene er rapportert og oversendt direkte til IMDi.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkerere

Fylkesmannen har i 2015 ikke hatt klagesaker som gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Vi har hatt en god del forespørsler fra enkeltpersoner og kommuner knyttet til rettigheter til norskopplæring, og har veiledet på dette.

160 lærere deltok på vårt etterutdanningskurs i 2015. Dette ble avholdt i samarbeid med Troms, og fikk svært gode tilbakemeldinger.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Vi har i 2015 gjennomført tilsyn med tema helårlig introduksjonsprogram på full tid for kommunene Hattfjelldal og Leirfjord. Ingen av kommunene oppfylte kravene til introduksjonsprogram. Spesielt ser vi at dagene blir for korte. I tillegg legges det inn «ferieaktiviteter» i skolens ferie. Vi ser også at mange av deltakerne har et svært høyt fravær, og at dette i for liten grad rapporteres i NIR. Vi har en viss bekymring for effektiviteten i Introduksjonsprogrammet.

Begge tilsynene var skriftlige, og det ble gitt veiledning i flere omganger, både på mail og telefon. Kommunene endret på sine rutiner for å oppfylle kravene i loven.

I tillegg til tilsyn, har Fylkesmannen drevet utstrakt veiledning knyttet til Introduksjonsloven. Også i 2015 ble vi bedt om å holde innlegg på ulike konferanser, dette gjelder for NAV, VOX, IMDI og nasjonal flyktningekonferanse. Vi merker at NAV er mer aktive enn før, og har hatt opplæring i regelverk på NAV-kontor. I tillegg orienterer vi en del til kommuner – på voksenopplæringer. Vi har daglige henvendelser knyttet til Introduksjonsloven, og veileder på telefon og mail. Behovet for veiledning i regelverksforståelse er høyt, og henvendelsene kommer fra kommuner, NAV og enkeltpersoner. Vi er nå to personer som jobber med dette feltet, og vurderer at vi har høy kompetanse på området. I 2016 skal vi pilotere nytt tilsynsystem; individuell plan.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen har fortsatt en utfordring med dette oppdraget. I all vår kommunikasjon med kommunene vil det være andre saker enn likestilling og diskriminering som er tema. Det er derfor ikke enkelt å finne en naturlig innfallsvinkel for dette.

Vi har så langt ikke hatt egne konferanser om temaet. Internt har vi hatt seminar for saksbehandlere som har kontakt med kommunene. Målet med dette seminaret var en bevissgjøring av vårt oppdrag, og derigjennom se på hvordan vi i våre møter med kommuner kan spre kunnskap og skape bevissthet om hvordan likestillingsperspektivet kan ivaretas f.eks i planarbeidet. Vi er også tilgjengelig for spørsmål de måtte ha om likestilling og lovverk knyttet til dette området.

I møte med kommunene prøver vi også å vise gode eksempler i praksis. Blant annet ved konsekvent bruk av mikrofoner i forsamlinger av en viss størrelse og ved bruk av gode lesbare lysbildepresentasjoner.

Fylkesmannen er representert i Nordland fylkeskommunes Råd for likestilling av funksjonshemmede.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven	kr 1 146 821,89	kr 33 102,67
42 Familierett	kr 718 612,36	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 60 118,19	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak	kr 0,00	kr 0,00
44 Tilsyn med familievernkontor	kr 109 935,65	kr 0,00
45 Barnevern	kr 1 309 793,65	kr 560 478,17
47 Integrering av innvandrere	kr 297 212,89	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 56 775,56	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 119 095,98	kr 162 683,61
Sum:	kr 3 818 366,00	kr 756 264,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberdskap

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Arbeidet har i hovedsak vært ivaretatt av regional samhandlingskoordinator for Nordland, Troms og Finnmark, som fysisk har vært lokalisert hos fylkesmannen i Troms. Han har bl.a. deltatt i OSO-møtene både i Helgelandssykehuset og Nordlandssykehuset. Denne prosjektstillingen ble avsluttet 31.12.15.

76.2 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

I regi av Utviklingscenter for sykehjem er det etablert læringsnettverk, flere paralelle nettverk i fylket, innen legemiddelbehandling og dokumentasjon. Fylkesmannen i Nordland har vært en pådriver for dette og bidrar både økonomisk og faglig.

76.3 Felles digitalt nødnett

Fylkeslegen har deltatt på de aktuelle møter med Direktoratet for nødkommunikasjon og andre relevante aktører.

76.4 Helseberedskap og smittevern

Avholdt smittevernkonferanse i mars 2015 i samarbeid med Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet.

76.5 Personell og kompetanse

Turnustjenesten:

- Samlet antall distriktplasser for turnusleger: 45, ingen nye i 2015. Tre ekstra turnusplasser siste halvår. Dette pga oppstart etter foreldrepermisjoner. Det ble gitt pålegg til en kommune om å opprette en ekstra turnusplass, ellers ordnet det seg ved at aktuelle kommuner opprettet ekstra plass.
- Tre gruppeveiledere for turnusleger, hver i 40 % stilling. Samlet stillingsstørrelse 1,2
- Vi gjennomfører totalt 4 kurs årlig, 2 kurs hvert halvår for turnusleger. I tillegg har gruppeveiledere tre samlinger med hvert kull. Første halvår var det 44 turnusleger, andre halvår 48 turnusleger.
- Vi gjennomfører 1 kurs årlig for turnusfysioterapeuter

76.6 Rettssikkerhetsarbeid

Det har vært en utstrakt aktivitet mht. opplæring i Kapittel 4A i PBL.

Innlegg/undervisning demensnettverksledere på Kløveråsen.

Dagskurs i regi av Indre Salten RKK for Saltenkommunene (ca. 50 deltakere).

Innlegg Vefsn demensforening på kveldstid (ca. 60 deltakere).

Dagskurs i regi av RKK Rana (ca. 70 deltakere).

Dagskurs i regi av Lofoten RKK for Lofotenkommunen(ca 45 deltakere).

Dagskurs i regi av Vesterålen RKK for Vesterålskommunene (ca. 40 deltakere).

Møte med fylkestannhelsesjef og fagsjef Salten for å rette fokus mot tannlegenes bruk av tvang.

Fortløpende veiledning til helsepersonell og pårørende. Over 450 ferdigbehandlede saker i 2015.

Vi har mottatt og gjennomgått meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner overfor 32 personer (§ 9-5 a). Vi har overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor 70 personer (§ 9-5 b og c). Det ble innvilget dispensasjon fra lovens utdanningskrav ved gjennomføring av vedtak om tvang og makt overfor 59 personer. Det ble gjennomført 17 stedlige tilsyn der det forelå vedtak om bruk av tvang og makt, og 1 stedlig tilsyn på bakgrunn av meldinger om bruk av tvang og makt.

Fylkesmannen ga veiledning ved telefoniske henvendelser vedrørende kapittel 9.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Det er i embetsbrevet skrevet at det ikke er noen rappoprtering på dette området.

Vi behandlet 2 saker, 4 dager gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	2	4
Sum	2	

77.2 Særfradrag

Vi hadde ingen saker på dette området i 2015.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	0	
Sum	0	

77.3 Førerkortsaker

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	1964	33
Sum	1964	

77.4 Pasientjournaler

Ad journaler på papir:

- De mottas ofte usortert/ustrukturert. Fylkesmannen har ikke ressurser til å ordne og pakke om i egnet emballasje.
- Vi har knapt med fysisk lagringsplass. Leie av lagringslokaler genererer kostnader, og er vanskelig å planlegge ettersom oppbevaringsoppdrag som regel kommer ganske brått.

Ad elektroniske journaler:

- Det er store utfordringer pga. at det brukes forskjellige lagringsmedier (fra fullverdige datamaskiner, til harddisker og minnepinner). Vedlikehold og eventuell migrasjon av data er en stor utfordring. Fylkesmannen har i utgangspunkt ikke kompetanse og ressurser til målrettet vedlikeholdsarbeid.
- For å få tilgang til data trenger man ofte den samme programvaren som ble brukt til lagring. Fylkesmannen kan mangle kunnskap om hvilket program som ble brukt, og det kan mangles lisens. Data kan også være skadet.

Vi mottok ingen journalarkiv i 2015, men har fått flere tidligere.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMNO	0
Sum	0

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Fylkesmannen har gjennom satsingen Vårres unga - Vårres framtid (VUVF) og gjennom vårt Forum for barn og unge, bidratt til å iverksette nasjonal politikk på folkehelseområdet i tillegg til andre områder. Dette er et arbeid som foregår på tvers av fagavdelingene Oppvekst og utdanning, Sosial- og vergemål, Landbruk og reindrift samt Helse- og omsorgsavdelinga. Vi har med utgangspunkt i FN's Barnekonvensjon gjennomført en kartlegging av hvordan kommunene vurderer seg selv med tanke på tjenester og oppgaver rettet mot barn og unge samt hvilke utfordringer kommunen selv finner at de har på området som angår barn og unge. Hensikten med kartleggingen er blant annet å hjelpe kommunen til å få oversikt over hvilke tjenester som fungerer eller ikke fungerer, hvilke utfordringer kommunen har på området og at de ved hjelp av kartleggingen skaffer seg et kunnskapsgrunnlag til bruk i kommuneplanarbeidet, for å kunne arbeide systematisk med balnt annset folkehelse. De aller fleste av Nordlands kommuner har deltatt i arbeidet og vi har foreløpig fått inn svar fra 38 av fylkets 44 kommuner. Noen få kommuner har bedt om utsettelse. Fylkesmannen har arrangert "kick-off" møte for koordinatorene i kommunene og RKK-lederne før kartleggingen startet i august. Det er for tidlig å presentere resultater fra kartleggingen.

Oversikt over helsetilstand i befolkningen:

Fylkesmannens helse- og omsorgsavdeling har vært representert i plansamarbeidet og bidratt med innspill i aktuelle planer. Nordland fylkeskommune (NFK) har gjennomført opplæring i bruk av folkehelseprofilene i forbindelse med arbeidet med samarbeidsavtaler med kommunene om folkehelsearbeid. 43 av fylkets 44 kommuner har inngått samarbeidsavtale om folkehelsearbeid med NFK. Fylkesmannen har ikke hatt kapasitet til å arrangere egne møter med kommunene dette året ut over de aktuelle møter i sammenheng med VUVF. Henvendelser fra kommunen gjør imidlertid at vi oppfatter at kommunene er i gang med å skaffe oversikt over helseutfordringer i egen kommune.

Fylkesmannens helse- og omsorgsavdeling har i samarbeid med kommunalavdelingen og Korus Nord arrangert kompetansehevings-kurs i alkoholloven: Alkoholloven i et folkehelseperspektiv i mai 2015. Det var 43 deltakere fra kommunene og kurset ble godt mottatt.

Fylkesmannen er representert i Folkehelsealliansen, som er en samling av representanter fra ulike offentlige og frivillige organisasjoner, der Nordland fylkeskommune er initiativtaker. Alliansen har gjennom flere år arbeidet for å sette folkehelse på dagsorden i ulike organisasjoner. Det har vært arrangert samlinger to ganger pr år med ulike hovedtema innen folkehelse. Nordland fylkeskommune har gjennomført flere kartlegginger for å bidra til et kunnskapsbasert folkehelsearbeid.

83.2 Barn og unge: forebygging, oppfølging og behandling

Fylkesmannen har gjennom kartleggingsundersøkelsen i forbindelse med Vårres unga - vårres framtid spurt kommunene om de har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten og eventuelt med antall stillinger. Vi har mottatt svar fra 35 kommuner på dette spørsmålet. Av de som har besvart har 12 kommuner har styrket kapasiteten. En kommune har styrket området med 4,7 stillinger. Seks kommuner har økt kapasiteten med en 100% stilling hver, to kommuner har økt med 50% stilling og to kommune har økt med 20% stilling. To kommuner rapporterer nedgang i antall stillinger i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstjenester

84.1 Allmenhelsetjenesten

Avdelingen har løpende kontakt med kommunene. I 2015 har det spesielt vært ny akuttmedisinforordning samt primærhelsemelding og nasjonal helse- og sykehusplan som har vært tema. Dette har også vært berørt på de relevante fylkeskonferanser som fylkesmannen og KS arrangerer.

84.2 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Det har ikke vært prioritert kompetansehevede tiltak for fengselshelsetjenesten i Nordland i 2015.

84.3 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Kommuner har hatt behov for og fortløpende fått råd og veiledning om tuberkulose, vaksinasjon og smittevern i forhold til flyktningesituasjonen.

84.4 Forebyggende helsetjenester

Fylkesmannen har i 2015 i samarbeid med Nordland fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Fylkesmannen i Buskerud og Helsedirektoratet arrangert en fag- og nettverkssamling for frisklivssentralene i de to fylkene. Fylkesmannen fikk inn søknader fra totalt åtte kommuner. Fire kommuner søkte om støtte til å etablere frisklivssentral, bare tre av kommunene hadde kommunestyrevedtak. En av sentralene ble likevel ikke opprettet og vi har fått tilskuddet tilbakebetalt.

Fylkesmannen samarbeider med Utviklingssentralen i Alstahaug om kvalitet i frisklivsarbeidet. Utviklingssentralen har hatt mange henvendelser fra sentraler i Nordland og fra kommuneledelsen i kommuner som hadde planer om oppstart av frisklivssentral. Flere frisklivsansatte har hospitert i Alstahaug og det har vært vært stor pågang i 2015.

84.5 Tannhelse

I følge embetsoppdraget ivaretas rapportering på dette området gjennom fylkeskommunen.

84.6 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Det har vært et samarbeid med koordinerende enhet ved Nordlandssykehuset HF per telefon og e-post om registrering av aktivitet.

Det har ikke vært prioritert å ta kontakt med Helgelandssykehuset HF i 2015. Og heller ikke kommuner.

84.7 Omsorg 2020

Fylkesmannen i Nordland har også i 2015 fokusert på omsorgsplanens hovedstrategier og delplaner, likeledes hovedtemaene i Omsorg 2020 både i direkte møter med kommunene og i andre fora der det har vært naturlig at planen er tema, blant annet gjennom deltakelse i Utviklingssentrene fag og samarbeidsråd.

Når det gjelder erfaringsutveksling mellom kommuner, samarbeidet vi i 2015 med Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester og Kløveråsen utredning- og kompetansesenter for personer med demens om en større konferanse der ulike prosjekter både i kommunene i Nordland og på nasjonalt nivå ble presentert. Likeledes inneholdt konferansen tema fra Omsorgsplan 2020/Demensplan 2015.

Ellers er spesielt Utviklingssenter for sykehjem aktiv i forhold til å bringe erfaringer ut til sykehjemmene i Nordland. Fylkesmannen bidrar økonomisk til dette.

De fleste kommuner i Nordland deltar i demensnettverk hvor Fylkesmannen bidrar både faglig og økonomisk.

Alle kommunene i Nordland søkte midler gjennom det nye kompetanse- og innovasjonstilskuddet i 2015. Det ble gitt en del veiledning underveis i søknadsprosessen.

Deltar i fag- og samarbeidsråd ved utviklingssentrene.

Bistår Husbanken og deltar i møter med kommunene i forhold til ulike byggeprosjekter.

84.8 Psykisk helse og rus

Resultatkrav

Resultatkrav: Veiledning-, kvalitets- og kompetanseutviklingstiltakene er koordinert og samordnet med de nasjonale og regionale kompetansemiljøene, bruker- og pårørendeorganisasjonen og spesialisthelsetjenesten

på fag- og tjenesteområder med sammenfallende målgruppe.

Konferanse om Folkehelse, rus og psykisk helse i samarbeid med KoRus Nord, brukerorganisasjonene RIO og Marborg, Nordlandssykehuset/Helgelandssykehuset, NAV:

5-6 februar i Bodø, 10-11 februar i Mosjøen, og 23-23 september på Stokmarknes

4-5 mai Alkoholloven i et folkehelseperspektiv

«Te Ka Slags Nøtte», Narvik

18. februar samarbeidsmøte med nasjonale og regionale kompetansemiljøene i Tromsø

G8 samarbeid med Kriminalomsorgen, Helseforetakene og Fylkesmennene

Prosjekter og samlinger der Fylkesmannen samarbeider med flere aktører:

PHRINS, Hamarøy – Housing First, Steigen FACT, Brukerstemme i Nord

Nordflankemøte: møte mellom fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark ca 2 ganger i året

12. og 13. februar Konferanse «Inn på tunet» Bodø. Bred målgruppe. Samarbeid med NAV, kommune, private aktører og spesialisthelsetjenesten.

21. oktober dagsseminar Mo i Rana med tema «Utfordrende pasienter i psykisk helsevern – overgang til kommunalt ansvar». Samarbeid med kommune, spesialisthelsetjeneste og Husbanken.

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Fortløpende særskilt rapportering

85.2 Lov om transplantasjon

Vi hadde ingen slike saker i 2015. Det står for øvrig i embetsoppdraget at det ikke er rapporteringskrav på dette området.

Antall saker

Embeter	Antall
FMNO	0
Sum	0

85.3 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Vi hadde ingen slike saker i 2015.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNO	0	0
Sum	0	

85.4 Behandling av klager etter psykisk helsevern

85.6 Kontrollkommisjonsoppgaver**85.7 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket**

Dette området tilligger Fylkesmannen i Troms, også for pasienter fra Nordland.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 7 202 093,69	kr 764 901,76
83 Folkehelsearbeid	kr 659 423,75	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 275 896,33
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 2 337 618,38	kr 136 705,67
85 Spesialhelsetjenesten	kr 314 077,19	kr 1 300 082,17
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 2 094 705,74	kr 846 106,11
Andre oppgaver under HOD	kr 105 138,21	kr 342 512,12
Sum:	kr 12 713 056,00	kr 3 666 204,00

Justis- og beredskapsdepartementet**Resultatområde 51 Siviladministrasjon og borgerrettigheter****51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A**

2015 ble svært krevende i andre halvår på grunn av stor ankomst av enslige mindreårige asylsøkere. Første halvår 2015 oppnevnte vi representant i 5 saker, andre halvår over i over 700 saker. Blant annet på grunn av de forhold som her er nevnt, har ikke Fylkesmannen hatt mulighet til å starte arbeid med gjennomgang av gamle saker for kvalitetssikring og kontroll av mandat. Dette er rapportert gjennom kvartalsrapporter. Det er også meldt til Justisdepartementet at vi ikke kan ha full sikkerhet for at alle midler fra overformynderiene er overført, men risikoen tilknyttet dette forhold er vurdert som lav.

Fylkesmannen i Nordland hadde en registrert saksbehandlingstid på 33 dager for oppretting av vergemål. Når det gjelder hasteoppnevninger av midlertidig verge for mindreårige ved dommeravhør eller rettssaker tas dette som regel samme dag, dvs at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 1 dag. For voksne har ikke Fylkesmannen registrert noen saker der det har vært behov for hasteoppnevninger i 2015. For enslige mindreårige asylsøkere er saksbehandlingstid 8 dager i følge vårt saksbehandlersystem. Krav om godtgjøring til verger og representanter avgjøres i gjennomsnitt på 22 dager. Vi har ikke mulighet til å rapportere om ventetid for selve utbetalingen, da dette ikke fremkommer i systemet.

15% av vergeregnskapene er gjennomgått etter sentralt uttrekk. I tillegg er en del regnskap undersøkt av eget tiltak basert på informasjon i saken, slik at vi har gjennomgått 295 regnskap til sammen. Det er avdekket behov for å følge opp verger i 33 saker.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMNO	4481	295
Sum	4481	295

51.3 Forlikrådene

Ingen tilsyn foretatt i 2015.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Se egen rapportering

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

a) Arbeidet med revidering av FylkesROS ble startet i 2014 og avsluttet høsten 2015. Den nye utgaven er basert på de nye veilederne fra DSB og har en helt ny metodisk oppbygging sammenlignet med 2011-ugaven. Nytt er også at FylkesROS nå omfatter «tilsiktete hendelser», nemlig de tre scenarioene «Terrorangrep i Nordland», «Alvorlig voldshendelse i utdanningsinstitusjon» og «Sikkerhetspolitisk krise i nord».

b) og c) I forbindelse med revisjon av FylkesROS er det også foretatt en revisjon av oppfølgingsplanen fra 2011. Den nye planen har i alt sju prioriterte oppfølgingsområder med ett eller flere konkrete tiltak innenfor hvert område. Oppfølgingsplanen er fireårig og skal årlig oppdateres og behandles i fylkesberedskapsrådet. Planen inneholder først og fremst tiltak som Fylkesmannen har ansvaret for å initiere og gjennomføre, men også NVE og Kystverket har påtatt seg hovedansvaret for noen tiltak. Forslaget til ny oppfølgingsplan ble diskutert i fylkesberedskapsrådet den 20.05.15 og den ferdige planen skal opp i rådet for første gang den 18.05.16.

d) Revisjonen av FylkesROS har vært tema på tre møter i fylkesberedskapsrådet, og rådet har vært referansegruppe i prosjektet. I tillegg har ei arbeidsgruppe med eksterne deltakere deltatt i arbeidet (fire møter), og det er innhentet informasjon og avholdt møter med en rekke etater. Fylkesmannens ledergruppe har vært styringsgruppe, og ei intern arbeidsgruppe (deltakere fra fem avdelinger) har deltatt (åtte møter). Prosessen har vært omfattende, men nødvendig og nyttig.

53.2 Samfunnssikkerhet i planlegging etter plan – og bygningsloven

a) I henhold til vår interne «rutinebeskrivelse for pbl-saker» skal det gis skriftlig innspill til planoppstart /planprogram i alle kommune- og kommunedelplaner og i de fleste reguleringsplaner. På grunn av bemanningssituasjonen, har dette arbeidet blitt nedprioritert og bare delvis utført i 2015. Det samme gjelder

veiledning og oppfølging av ROS-analyser if. Pbl § 4.3

Av mer generelle veiledningstiltak kan nevnes at vi har hatt innlegg om samfunnssikkerhet på konferanse for kommunale byggesaksbehandlere. Vi har også hatt møter med Bodø kommune og Nordlandsnett i forbindelse med planlegging av forsterket strømforsyning til Bodø.

b) Vi har i 2015 ikke fremmet innsigelse på samfunnssikkerhetsområdet. I henhold til vår «rutinebeskrivelse for pbl-saker» skal det ved høring /offentlig ettersyn gis uttalelse eller om nødvendig innsigelse, dersom hensynet til samfunnssikkerhet ikke er ivarettatt i tilstrekkelig grad. Kontrollen av saker i forbindelse med høring /offentlig ettersyn har i 2015 vært mangelfull og skyldes som tidligere nevnt, redusert bemanning. Vår mangelfulle innsats i plansaker i 2015 er å anse som et avvik. Likevel er det vår oppfatning at denne midlertidige mangelfulle kontrollen har hatt begrenset betydning. Både private og offentlige planleggere og kommunal forvaltning har gjennomgående gode rutiner og en innarbeidet praksis for å ivareta samfunnssikkerhet i plansaker.

53.3 Tilsyn

a) Vi har i 2015 fulgt opp avvik i forbindelse med tilsyn (kommunal beredskapsplikt) på ulike måter:

- Kommunene blir pålagt å lage en framdriftsplan for arbeidet med å lukke de påviste avvik. At denne framdriftsplanen blir utarbeidet innen fristen, følger vi opp. Videre følger vi opp at kommunens egne tidsfrister i framdriftsplanene holdes og gir purringer dersom fristene oversittes.
- Kommunal beredskapsplikt, tilsyn og avvik var tema på vår årlige beredskapskonferanse i 2015.
- Samfunnssikkerhet er i 2015 ført opp som ett av fire prioriterte temaområder i forbindelse med søknad om skjønnsmiddelfinansierte prosjekter.
- Vi har utarbeidet et forslag til prosjektplan for et samarbeidsprosjekt mellom kommuner innen samfunnssikkerhet (skjønnsmiddelfinansiering).
- Vi har deltatt i flere møter med rådmannsutvalget i Salten og andre med tanke på etablering av samarbeidsprosjekt i Salten og i Lofoten.
- Vi har deltatt i fire prosjektsamlinger i Vesterålsprosjektet.
- Vi har gjennomført et dagsseminar /kurs i ROS-analyse med bakgrunn i erfaringene fra Vesterålsprosjektet.
- Vi har i 2015 utviklet et nytt øvelseskonsept for å kunne gi flere kommuner et tilbud om øvelse for kriseledelsen. Dette ble utprøvd høsten 2015 for tre kommuner og gjennomført for øvrige kommuner den 18.01.16 med god deltakelse (31 kommuner) og stort engasjement.

b) Vi har ikke gjennomført oppfølgingstilsyn i 2015.

Resultatområde 54 Beredskapsplanlegging

54.1 Fylkesmannens egen beredskapsplanlegging

a) Å peke på hva som kan være de største utfordringene for vår kriseorganisasjon er en vanskelig øvelse. Men større, alvorlige, kompliserte og langvarige kriser kan utfordre både vår kapasitet og vår utholdenhet. Med bakgrunn i FylkesROS kan eksempler på slike krisehendelser være en pandemi, en større atomhendelse eller en sikkerhetspolitisk krise.

b) «Kriseplan for Fylkesmannen i Nordland» ble siste gangen oppdatert i 2013, mens varslingslister oppdateres fortløpende i CIM.

c) Nytt gradert samband er i ferd med å bli installert og vi er i gang med opplæringen. Vi hadde tilsyn fra FSA den 8.10.15 og avvikene fra tilsynet er lukket. Siden installeringen ikke er fullført er heller ikke integreringen i beredskapsplanverket på plass.

- d) Vi har en del kompetanse i bruk av SBS, men vi har behov for oppdatering og at flere personer tar opplæring. SBS har for øvrig vært tema i møter vi har hatt med DSB og Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH).
- e) Det er vår vurdering at embetet har tilstrekkelig personellmessig robusthet i bruk av CIM, men det er likevel et mål at flere personer skal få opplæring og erfaring i bruk av CIM.
- f) Vi mener vi har tilstrekkelig kompetanse til å kunne veilede kommunene i bruk av CIM.
- g) Øvingsaktiviteten for egen kriseorganisasjon har vært mindre enn normalt i 2015. Dette skyldes at planlagt øvelse for kriseledelsen ble utsatt på grunn av flyktnings situasjonen, samt en anstrengt bemanningssituasjon i 2015. Her kan nevnes at det i 2014 ble gjennomført to øvelser for kriseledelsen (internøvelse og Øvelse Lofoten). Gjennomført varslingsøvelse for alle kommunene (juni 2015) var også en god og nyttig øvelse for vår egen krisestab. Også hendelsene i 2015 (13 loggførte hendelser) har gitt oss nyttig trening og erfaring.

54.2 Regional beredskapsplanlegging

- a) Det er ikke gjennomført øvelse for et samlet fylkesberedskapsråd de siste fire årene. I 2014 var imidlertid deler av rådet (de fem mest berørte eksterne aktører) innkalt til møte/deltakelse i NVE sin Øvelse Lofoten, der scenarioet var bortfall av strøm og ekom. Hele fylkesberedskapsrådet har vært samlet en gang i 2015 og pågående revisjon av FylkesROS var da hovedtema. Deler av fylkesberedskapsrådet har vært samlet to ganger i forbindelse med flyktnings situasjonen.
- b) Fylkesmannen har i 2015 deltatt i Nord Universitet sin årlige kriseøvelse, sammen med politi, helsevesen, Sivilforsvaret, Forsvaret og Bodø kommune. Scenarioet var terrorhandling, og som tidligere år ble samhandling og samvirke avdekket som betydelige utfordringer. Dette er utfordringer som har vært sentrale i arbeidet med FylkesROS og handlingsplanen.

54.3 Kommunal beredskapsplikt og kommunenes samfunnssikkerhetsarbeid

- a) Vi har veiledet i oppfølging av kommunal beredskapsplikt på flere måter: Informasjonsbrev til alle kommuner (februar 2015), gjennomført 11 tilsyn, øvelser for fem kommuner, beredskapskonferansen 2015, ROS-kurs, CIM-kurs osv.
- b) Vi har vært involvert i øvelse for kriseledelsen i kommunene Bodø, Nesna, Vefsn, Rana og Leirfjord. I tillegg har vi oppfordret kommunene om å delta på øvelser i regi av politiet, HV, Sivilforsvaret eller andre eks. Nord Universitet og NVE.
- c) I følge våre registreringer har 11 kommuner ennå ikke tatt i bruk CIM, mens øvrige 33 er mer eller mindre aktive brukere. I alt 10 kommuner kommer i kategorien «aktive brukere».
- d) Vi har gjennomført varslingsøvelse med alle kommunene, og varselet ble sendt ut via CIM. Øvelsen ble evaluert med egen rapport.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Til sammen 13 hendelser er loggført i CIM i 2015, og ekstremværet «Ole» i februar var nok det mest omfattende håndteringsmessig.

Ressursrapportering

51.2 Vergemålsloven	kr 225 455,52	kr 1 019 044,21
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 1 013 615,03	kr 28 433,81
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 733 166,94	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 1 250 108,69	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 632 199,22	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 127 562,51	kr 0,00
Sum:	kr 3 982 107,00	kr 7 647 478,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse

Fylkesmannen i Nordland ferdigstilte i november 2014 sin lederplakat, tidsmessig sammenfallende med lanseringen av den nye lederplakaten i staten. Vi har sikret at det ikke er noen motsetninger i disse.

Videre har vi planlagt oppfølging av lederutviklingsprogrammet FMNO gjennomførte i perioden 2013 - 2014. Oppfølgingen hadde planlagt oppstart høst 2015, men ble utsatt til januar 2016. Første samling for samtlige ledere i embetet er gjennomført. Denne hadde særlig fokus på helhetlig ledelse i embetet og hvordan sikre gode strategiske prosesser ved hjelp av alle ledernivå.

Embetsledelsen og direktørene hadde i forkant av dette en samling hvor oppfølging av statens lederplakat var tema.

Det anses at avklaring av oppdrag og hvordan omsette dette til mål og strategier kan bli viktigere med mindre detaljert embetsoppdrag. Vi skal også være bevisst vår rolle som «Nordlands trompet» med å bidra til at sentrale politiske beslutninger fyller vår visjon om å virke til Nordlands beste.

Det ble også diskutert evaluering av strategisk plan, og det er planlagt revisjon siste halvdel av 2016.

Fylkesmannen i Nordland har også i 2015 vært pådriver og bidragsyter for samarbeid på fagfeltet HR i de tre nordligste fylkene. Samarbeidet har vært knyttet til erfaringsutveksling, gjensidig opplæring, utveksling av dokumenter og rutiner

60.2 Likestilling

Kvinneandelen i embetet har over år vært dominant, men ble litt redusert i 2015 fra 64 % til 62 % av medarbeiderne. Når det gjelder lederstillinger har vi hatt en positiv utvikling med hensyn til likestilling de siste årene. Kvinneandelen for både embetsledelse/avdelingsdirektører og underdirektører har økt fra 40% til 45% i 2015.

Ansatte i seniorsjiktet (55+) skal ha samme mulighet til karriere- og kompetanseutvikling som yngre medarbeidere. Alle seniorer får tilbud om pensjonsforberedende kurs. Ved årsskiftet var det 64 medarbeidere (35 %) i aldersgruppa 55 år eller eldre, og av disse er 28 medarbeidere mellom 61 og 70 år (15%).

Ved alle utlyste ledige stillinger, benyttes standardteksten "vi er opptatt av at arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet. Vi oppfordrer derfor alle kvalifiserte til å søke, uansett kjønn, alder, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn." I 2015 tilsatte vi 3 medarbeidere med utenlandsk bakgrunn. Totalt har vi 8 medarbeidere med annen kultur- og språkbakgrunn. Vi har i år ikke tilsatt noen med nedsatt funksjonsevne, grunnet manglende faglige kvalifikasjoner.

Tabell 1, Tilstandsrapport - kjønn

	Månadslønn -	Deltid	Midlertidig	Foreldrepermisjon		
	Totalt antall	antall	ansatte	ansatte	Totalt antall	Totalt antall

År	Kjønnsbalanse		Total sum lønn pr. heltidsekvivalent		antall av hvert kjønn		ansettelse - antall av hvert kjønn		- antall av totalt uttak av permisjon		Legemeidd sykefravær - Menn		Legemeidd sykefravær - Kvinner	
	M	K	M(KR)	K(KR)	M	K	M	K	M	K	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager
2015	70	112	0	0	3	11	4	4	118	788	460	15257	1118	24983
2014	64	115	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 2, Tilstandsrapport - nivå delt

	År	Kjønnsbalanse			Månadslønn - Månedsfortjeneste pr.	
		M%	K%	Total	M(KR/%)	K(KR/%)
Totalt i virksomheten	2015	70	112	100	100	94
	2014	64	115	100	100	93
Toppleidelse, kategori 1	2015	4	4	100	100	94
Embetsledelse/direktør	2014	5	4	100	100	94
Mellomledelse, kategori 1	2015	10	6	100	100	102
Seksjonssjef, ass dir	2014	11	9	100	100	110
Kategori 3	2015	33	35	100	100	106
Saksbehandler 1	2014	29	35	100	100	104
Kategori 4	2015	19	67	100	100	96
Saksbehandler 2	2014	18	67	100	100	96
Kategori 5	2015	0	0	100	100	0
Kontorstillinger	2014	0	1	100	100	0
Kategori 6	2015	1	0	100	100	0
Fagarbeiderstillinger	2014	1	0	100	100	0
Kategori 7	2015	2	0	100	100	0
Unge arbeidstakere, inkl. lærlinger	2014	0	0	100	100	0

Tabell 3, Ansatte

År	Ledere med personalansvar i %			Ledere - lønn i forhold til kjønn		Medarbeidere uten personalansvar			Medarbeidere - lønn i forhold til kjønn	
	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%
2015	8	6	24	100	102	30	56	157	100	97
2014	8	6	25	100	100	27	59	154	100	98

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Fylkesmannen i Nordland har et tett samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og FRI. Relevante systemer er holdt oppdatert og føringene fra ensoneprosjektet er fulgt opp. Interne systemer er blitt vedlikeholdt og nødvendige lisenstillinger er blitt gjennomført. Rutinedokument for informasjonssikkerhet er utarbeidet. Arbeidet med å innføre rutiner for internkontroll og sikkerhetsrevisjon er ikke sluttført på grunn av fravær i sentrale stillinger. Arbeidet tas opp igjen i begynnelsen av 2016.

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Drift av ePhorte helpdesk og testsenter for fylkesmannsembetene

Fylkesmannen i Nordland har brukt 2,4 årsverk på oppgaven. ePhorte 5 er testet og produksjonssatt for eget embete. Testsenteret har en sentral rolle i prosjektet for sentral drift av ePhorte. I samarbeid med prosjektgruppen er det blitt tilrettelagt for et driftsmiljø lokalisert under FRI (Fylkesmannen i Hedmark). Eget produksjonsmiljø er flyttet til den foreløpige sentrale løsningen sommer 2015. I samarbeid med Evry er funksjonalitet for forsendelser til digital postkasse testet og videreutviklet. Arbeidet er ikke sluttført i 2015 på grunn av forsinkelser hos leverandøren. Brukerstøtte har besvart henvendelser knyttet både til tekniske utfordringer med ePhorte og brukergrensesnittet. Alle innmeldte problemer som kunne løses internt har helpdesk løst i samarbeid med gjeldende embete. Enkelte problemstillinger er meldt videre til leverandør. Etter vår vurdering er konsulentutgiftene til Evry holdt på et forsvarlig lavt nivå i 2015.

Resultatområde 61 Samordning og modernisering

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannens interne samordningsarbeid har høy oppmerksomhet og fylkesmannens samordningsfunksjon har bred forankring i alle avdelinger ved embete. Samordningsrollen er organisert og tydeliggjort i ulike fora ved embete.

- Internt tilsynsforum har vært viktig for organisering av samordning av tilsyn til flere kommuner.
- Gjennom forsøk *samordning av statlige innsigelser* (FOSIN) har embete utarbeidet retningslinjer for intern og eksternt samordning av plansaker for bruk av innsigelse i kommunal arealplanlegging.
- «Regionalt planforum» er en møteplass for fylkesmannen, fylkeskommunene, regionale og statlige organer med planansvar i forhold til kommunale planprosesser og overordnet planlegging.
- Fylkesberedskapsrådet ivaretar en viktig rolle som regional samordner på området samfunnssikkerhet og beredskap og inkluderer sentrale regionale aktører i Nordland.
- Høsten 2015 ble embete utfordret på samordning vedrørende de store asyl- og flyktningeankomstene som rammet hele landet. Fylkesmannens interne organisering og samordning er viktig for kommunedialogen og en forutsetning for rapportering og informasjon på nasjonal samordningskanal.
- Kommunerettet samordning skjer i stor grad gjennom felles konferanser rettet mot både politisk og administrativ ledelse i kommunene. Her kan bl.a nevnes Fylkesmannens kommunereformkonferanse der avdelingsdirektørene formidlet en felles presentasjon av fylkesmannens samlede vurdering av Nordlandskommunenes sårbarhet og utfordringsbilde knyttet til de ulike tjenesteområdene.

Vi er av den oppfatning av at kommunene i Nordland er fornøyd med Fylkesmannens engasjement og medvirkning som bindeledd mellom staten og kommunesektoren. Vår aktive deltagelse på ulike arenaer innen offentlig forvaltning synliggjør etter vår oppfatning på en god måte ulike tiltak og problemstillinger rundt embetes samordningsarbeid.

Strukturert organisering av samordningsrollen knyttet til tema eller fagområder fungerer godt. Fylkesmannens samlede presentasjon av utfordringsbilde for kommunene hadde særlig god effekt. En samordnet og koordinert Fylkesmann har stor tyngde og legitimitet.

61.2 Modernisering i kommunene

Omstilling i kommunene tar tid og det er mange kommuner som står ovenfor store endringer i demografi som vil være utfordrende for kommune hvis de ikke hensyntas i tide. Det har vært viktig for Fylkesmannen å oppfordre kommunene aktivt til å planlegge i god tid for at nødvendig omstillingen skal koste minst mulig ressurser. For Fylkesmannen i Nordland har det vært viktig å oppfordre kommunene til å lære av hverandre og dele gode ideer som de selv har hatt utbytte av.

Når Fylkesmannen har vurdert de ulike prosjektene som har søkt om skjønnsmidler har det vært viktig å se på:

- om prosjektet er forankret i kommunestyret
- om det er fremtidsrettet i forhold til de omstillingene kommunen står ovenfor
- om det har overføringsverdi til andre kommuner.

Når Fylkesmannen får inn søknader på områder hvor andre kommuner tidligere har fått innvilget midler til et prosjekt er det en målsetning at kommunen først må ta kontakt med de kommune som har gjennomført lignende prosjekter for å se hva de kan hente ut av deres erfaringer. Vi ser at det er mange kommuner som ser et stort potensial i hverdagsrehabilitering og at dette er et område med gode muligheter for overføringsverdi mellom

Kommunen må rapportere om fremdrift på prosjektene, hvilke utfordringer de har møtt underveis, hva som har gått som planlagt og evt. hvorfor ting ikke har gått som planlagt, hvordan de har løst utfordringene og følgelig hvordan tildelte midler har blitt anvendt.

Fylkesmannen i Nordland har inngått et samarbeid med Nord Universitet om følgeforskning av 5 av prosjektene som ble tildelt skjønnsmidler til innovative prosjekter. Formålet var at universitetet da fikk mulighet til å forske på innovasjon i kommune samtidig som man ville sitte igjen med et godt datagrunnlag som kunne ha overføringsverdi for andre kommuner som ville igang med lignende prosjekter. Ingen av prosjektene er enda ferdigstilt, men vi venter rapportering på fremdrift i løpet av våren 2016.

To av disse prosjektene var :

- Pocket nurse - Beiarn kommune
- E-læring - Vesterålen

Når det foreligger rapporter på disse prosjektene vil vi vurdere om det er grunnlag for å sette igang et større prosjekt som omfavner de kommunene som har sendt inn søknader for å igangsette lignende prosjekter de siste årene, men som ikke ha blitt tildelt midler.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

FMNO har i 2015 ikke prioritert å legge innsats i å samordne gjennomføring av statlig tilsyn fra andre tilsynsetater gjennom utarbeidelse av felles tilsynskalender. Erfaring fra tidligere år er at det er arbeidskrevende å framskaffe oversikt over planlagt tilsynsaktivitet fra Mattilsynet og Arbeidstilsynet, og at nytteverdien for kommunene er begrenset. Vi har i 2015 ikke mottatt varsel om at andre tilsynsetater vurderer pålegg som kan ha vesentlige virkninger for kommunens øvrige virksomhet, jfr. kommunelovens § 60d. Planlagt samarbeidsmøte i november med Arbeidstilsynet og Mattilsynet om neste års tilsynsvirksomhet måtte dessverre utsettes grunnet arbeidet med flyktnings situasjonen.

Samordning av Fylkesmannens kommuneretta tilsyn ivaretas gjennom felles tilsynskalender for å unngå uheldige sammenfall av tilsyn, og for å tilstrebe samtidighet der det kan være hensiktsmessig. I 2015 gjennomførte vi et felles tilsyn rettet mot kommunens barnevernarbeid, der det ble ført tilsyn med helsetjenestens og barnehagens meldeplikt til, og hvordan disse ble fulgt opp av barneverntjenesten.

Vi har utarbeidet felles interne retningslinjer for avslutningsmøtet under tilsyn, som skal sikre at tilbud om oppfølgende veiledning og læring skal bli ivaretatt. Kommunenes tilbakemeldinger på vår tilsynsvirksomhet og tilbud om veiledning er gjennomgående meget gode.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Fylkesmannen i Nordland har de senere år innført en restriktiv linje på lånegodkjenning. Investeringslån gis kun godkjenning der hvor der er investeringer som er selvfinansierende (VAR-området) eller der hvor prosjektet er påbegynt før kommunen kom i ROBEK. Det er kun i særskilte tilfeller at vi godkjenner lån utover disse formålene, slike søknader må i så tilfelle være begrunnet med at kommunen kan vise til reduserte driftskostnader over tid.

Likviditetslån begrenses til å dekke underskudd og evt. premieavvik.

Vi har en tett dialog med ROBEK-kommunen og de er godt informert om hva vi godkjenner av lånesøknader. Derfor har vi i 2015 ikke nektet godkjenning av lån, men godkjent de 6 søknadene som har kommet inn.

I 2015 ble det foretatt 11 lovlighetskontroller, alle jmf. koml § 60 nr. 2. Alle kommunene fikk budsjettene godkjent.

~~Vi har fått inn 11 søknader om garantistillelse, samtlige er godkjent~~

Vi har fått inn 6 søknader om godkjenning av garantier til IKS, alle er godkjent.

Det er blitt behandlet 2 saker om kraft/hjemfallsfond, begge ble godkjent.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Veiledning:

Vi gir alle kommunen skriftlig tilbakemelding på årsbudsjett og økonomiplaner etter innsending i januar. Det er variende behov for veiledning i kommunene og ROBEK-kommunene blir prioritert i vår økonomiske oppfølging. Dette gjennom informasjon, dialog og møter både ute i kommunene og hos Fylkesmannen. Forpliktende plan er sentral i vår oppfølging av kommunene.

Når det gjelder Fylkesmannens ansvar for å orientere om det økonomiske opplegget for kommunesektoren, håndteres dette i hovedsak gjennom løpende skriftlig og muntlig informasjon til kommunene. I tillegg har vi vår faste årlige «Kommuneøkonomikonferanse» for politikere og administrasjon i fylket der aktuelle tema rundt kommuneøkonomi settes på dagsorden. I 2015 var statssekretær Anne Karin Olli tilstede og orienterte om sentrale punkter i kommuneproposisjonen 2016 samt oppgavemeldingen (Meld.st.14). Tilsetede var også Professor Jan Fridthjof Bernt og foredro om forholdet mellom folkevalgt ledelse og tilsatt administrasjon. Denne konferansen arrangeres i samarbeid med KS Nordland.

Skjønnsmidler:

Fylkesmannen i Nordland har i 2015 fordelt kr. 138 600 000 i skjønnsmidler. Vi har fordelt midlene gjennom 4 søknadsrunder og delt opp søknadene i drift og prosjekt. Alle søknadene som kommer inn behandles av den fagavdelingen som har best kjennskap til søknadens innhold før Fylkesmannen til slutt kommer med sine innspill og godkjenner eller avslår den enkelte søknad.

ROBEK:

Ved inngangen til 2015 var 11 av Nordlandskommunene innmeldt i ROBEK. Dette var kommunene Hattfjelldal, Bø, Hemnes, Ballangen, Flakstad, Moskenes, Narvik, Røst, Vestvågøy, Hamarøy og Tysfjord. I løpet av året ble kommunene Narvik, Røst og Bø meldt ut mens Saltdal og Fauske ble meldt inn. Dermed hadde vi 10 kommuner på ROBEK ved utgangen av året. To av disse kommunene, Hattfjelldal og Hemnes, er såkalte "Terra-kommuner".

Fylkesmannen i Nordland tok i 2015 initiativ til å opprette et ROBEK-nettverk for de kommunene i Nordland som vi mener har størst utfordringer med å få økonomien i balanse. Disse fire kommunene er Ballangen, Tysfjord, Moskesnes og Flakstad. Nettverket ble opprett i samarbeid med KS og formålet er å få disse fire kommunene i balanse og ut av ROBEK. Nettverket vil fortsette frem til 2017 og vi håper å dra flest mulig synergier ut av nettverket slik at ALLE ROBEK-kommunene i fylket vil være bedre stilt innen 2017. Alle kommunene som er i ROBEK innkalles til et møte på FM-kontor hver vår hvor de må legge frem kommunens arbeid med å komme i balanse, dvs. hvilke tiltak de har igangsatt. Dette møte følges opp med et møte i kommunestyret/formannskapet på høsten hvor Fylkesmannen deltar og blir orientert om resultatet av de tiltakene som er innført.

Høsten 2015 rettet vi mer oppmerksomhet mot kommuner som står i faresonen for å bli oppført i registeret og vi vil bruke vår erfaring fra ROBEK-nettverket til å jobbe forebyggende ut mot disse kommunene i 2016.

KOSTRA:

Kommunene i Nordland fylke har store utfordringer når det gjelder å rapportere riktige KOSTRA-tall til riktig tid. Fylkesmannen har i 2015 vært i kontakt med hver enkelt kommune både skriftlig og muntlig for å øke fokus på riktig rapportering. Det ble også satt opp KOSTRA-rapportering som eget tema under vår kommuneøkonomikonferanse og vi hadde med oss to fra SSB som hadde innlegg om hvorfor det er viktig at kommunene prioriterer dette arbeidet.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

63.1 Kommunalrett

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMNO	4	4	0	3	1	2	0	2
Sum	4	4	0	3	1	2		

63.3 Kommuneinndeling

Alle kommunene i Nordland har vedtatt å utrede en eventuell sammenslåing med en eller flere kommuner, og alle har en plan om å fatte endelig vedtak innen fristen 1. juli 2016. Utredningene for mulig ny kommunestruktur i Nordland ble gjennomført med utgangspunkt i regionrådsområdene. Alle utredningene ble ferdigstilt i løpet av sommer 2015, og kommunene har valgt ulike retninger etter dette. De regionvise utredningene er delvis finansiert av skjønnsmidler. I den sørlige delen av fylket (Helgelandskommunene) er det etter kommunvalg og prosesser med innbyggerinvolvering etablert stor motstand mot reformen, og mange prosesser er i realiteten avsluttet her. Fra Salten og nordover er det fortsatt stor aktivitet, og mange kommuner er inne i en fase hvor det jobbes med å få intensjonsavtaler på plass. Aktiviteten i fylket stoppet noe opp i perioden september – november som følge av kommunevalget, men tok seg opp mot slutten av året.

Vesterålen:

Felles utredning ferdigstilt vår 2015. Alle kommunene bortsett fra Sortland har i ettertid vedtatt ikke å gå videre mot en sammenslåingsprosess i Vesterålen. Disse vedtakene låser også mulighetsrommet for Sortland. Folkeavstemming i Bø og Øksnes i forbindelse med kommunevalget. Resultat; nei. Lødingen fortsatt med i et 7 kommune alternativ med Harstad som sentrum samtidig som de fortsatt holder muligheten åpen for en videre prosess med Vågan. Retningsvalg i Lødingen gjøres i kommunestyret medio februar.

Ofoten:

Mange parallelle prosesser i Ofoten. Felles utredning ferdigstilt november 2014. Tjeldsund har hoppet av og deltart i 7 kommune alternativ med Harstad som sentrum samt ETS (Evenes, Tjeldsund, Skånland). Evenes deltart i 7 kommune alternativ med Harstad som sentrum, ETS og har skrevet under intensjonsavtale med Narvik. Evenes tar sikte på en reduksjon av alternativer medio februar. Narvik har bedt om en avklaring fra Ballangen, Tysfjord, Gratangen og Lavangen om deres ønske for en videre prosess innen 15.02.16.

Lofoten:

Vestvågøy, Moskenes og Flakstad jobber sammen om ett mulig sammenslåingsalternativ. Intensjonsgrunnlag behandles i forhandlingsutvalget 11.02.16. Vågan fattet vedtak om å utrede ny kommunestruktur på tampen av 2015, noe som resulterte i at alle kommunene i fylket tar sikte på å oppfylle utredningsplikten. Røst foretok tidlig 2015 et retningsvalg mot Bodø og har deltatt i ett alternativ med Bodø som sentrum. Værøy tar sikte på å bestå som egen kommune.

Salten:

Felles utredning for Salten ferdigstilt september 2015. Bodø har tatt initiativ til «nabopratt» med alle Salten kommunene i tillegg til Rødøy og Røst. Enighet om å jobbe frem en intensjonsavtale mellom kommunene Bodø, Røst, Steigen, Gildeskål, Saltdal og Rødøy. Beiarn har som eneste kommune i Salten vedtatt å bestå som egen kommune.

Indre Helgeland:

Det har vært utredet to alternativer på indre Helgeland. Et alternativ inkluderer kommunene Rana, Rødøy, Nesna, Træna, Lurøy og Hemnes. Etter en vedtaksrunde i kommunene stod alternativet mot slutten av 2015 igjen med kommunene Rana, Lurøy og Træna. Hemnes og Nesna har avsluttet prosessen mens Rødøy har gjort et retningsvalg mot Bodø. Det andre alternativet inkluderer kommunene Vefsn, Hattfjelldal, Gran og Hemnes. Utredningen her konkluderte med at disse kommunene klarer seg godt som egne kommuner opp mot målene i

reformen. Hemnes kommune har avsluttet prosessen og det er ingen vilje til videre prosess i de andre kommunene.

Helgeland:

Kommunene Herøy, Alstahaug, Leirfjord, Dønna og Vefsn hadde en intensjon om å følge løp 1 i reformen. Etter folkeavstemming med nei-flertall i Herøy, Dønna og Leirfjord stoppet prosessen opp.

Sør-Helgeland:

Felles utredning fremlagt i august, men kommunene avsluttet videre arbeid mot en kommunesammenslåing i henhold til regjeringens framdriftsplan etter felles kommunestyremøte i desember 2015. Kommunene har underskrevet en intensjonsavtale om «blokk-kommune» samarbeid for å løse fremtidige utfordringer. Det settes i gang en prosess for grensejustering av fylkesgrensen over øye Austra mellom Nord-Trøndelag og Nordland.

Vår aktivitet

Prosessveileder tiltrådte i 100 % stilling fra 01.01.2015, og har brukt mye tid på å drive frem prosessene gjennom deltakelse på kommunestyremøter, folkemøter og arbeidsgruppemøter i enkeltkommuner og samarbeidskonstellasjoner. Det har blitt arrangert en dagskonferanse med reformen som tema, i tillegg til at den har vært hovedtema på Fylkesmannens kommunekonferanse samt økonomikonferansen. Fylkesmannen har sendt forventningsbrev til kommunene og skissert prosess og framdriftsplan. Kommunene har rapportert status underveis i prosessen. Det har vært avholdt tre møter i Fylkesmannens ressursgruppe med representanter fra både politisk og administrativ ledelse i kommuner, fylkeskommune, akademia, Kompetansesenter for distriktsutvikling og KS.

63.4 Valg

Vi hadde en del henvendelser fra kommunene forut for kommunestyrevalget i høst som gikk på valgreglene, særlig spørsmål knyttet til godkjenning av listeforslag, valgbarhet, fritaksgrunn mm.

Etter valget hadde vi en del henvendelser både skriftlig og muntlig fra kommunene, folkevalgte og politiske partier angående konstituerende møte og valg av nemnder. For det meste gikk det på avstemningsmåter, herunder forholdsvalg eller avtalevalg, men også valgbarhet.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Fylkesmannen har behandlet 17 klagesaker etter offentleglova § 32. Av disse ble 8 vedtak stadfestet og 9 vedtak opphevet, dvs. at klager ble gitt medhold.

Det må her bemerkes at Fylkesmannen i tillegg til klagesakene mottar en rekke henvendelser/oversendelser fra mediene som ikke får behandlet sine innsynskrav. Det er dessuten ikke uvanlig at avslag påklages direkte til Fylkesmannen.

Det er ikke registrert klagesaker på området etter forvaltningslovens bestemmelser.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Det vises til rapportering i SYSAM. Fristen for klagebehandling av byggesaker er i forskrift satt til 12 uker. Samlet sett overholdt vi fristen med god margin, men i 21 av byggesakene ble fristen overskredet, i de fleste tilfellene kun med få dager. Der det ligger an til lengre overskridelser sendes det nytt "foreløpig svar".

Selv om området har høy prioritet, så spiller bemanningssituasjonen og det faktum at avdelingen har andre saksområder som også må håndteres inn. Dette resulterer dessverre med at vi i noen byggesaker ikke klarer å overholde 12-ukersfristen. Overtid har vært benyttet, økonomien begrenser denne løsningen.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det ble i 2015 behandlet en sak om ekspropriasjon. Det ble gitt tillatelse til Ekspropriasjon. Vedtaket ble påklaget og senere opprettholdt av olje- og energidepartementet.

Det ble deretter søkt om, og gitt samtykke til forhåndstiltredelse.

Antall saker/henvendelser på områder varierer fra år til år. Dette år var ressursbruken minimal.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNO	0			Ingen saker
Sum	0	0		

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Resultatområde 69 Partistøtte

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 26 437 979,47	kr 0,00
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 1 475 917,09	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 1 570 206,69	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 2 922 791,52	kr 613 455,10
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KMD	kr 2 433 616,29	kr 370 242,19
Sum:	kr 34 840 511,00	kr 983 697,00

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Tros- og livssynssamfunnene

I 2015 mottok Fylkesmannen i Nordland søknad om statsstøtte fra 30 Tros- og livssynssamfunn.

27 av disse fikk utbetalt statsstøtte (totalt kr 1 743 768,-). Totalt utgjorde dette støtte for 3 588 medlemmer. Tre av samfunnene var nye i 2015 (alle uregistrerte).

Tre av trossamfunnene fikk ikke utbetalt statsstøtte til tross for innsendt søknad. Dette skyldtes følgende:

- 1 trossamfunn oppfylte ikke kravene til innmelding
- 1 trossamfunn leverte ikke tilfredsstillende årsmelding
- 1 trossamfunn leverte søknad utenfor fastsatt frist. Vedtaket ble påklaget og senere opprettholdt av departementet.

Ingen trossamfunn er registrert slettet ila. 2015, men 2 av samfunnene har slått seg sammen ila. året.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi mottok 83 henvendelser vedrørende askespredning i 2015. 57 søknader ble innvilget og 6 søknader ble avslått. De innvilgede søknadene fordeler seg med 30 som ønsket spredning på land og 27 på hav. 5 av de som fikk avslag fikk senere innvilget askespredning etter fremming av ny søknad for nytt sted, og inngår i de 57.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Det ble i 2015 behandlet 6 søknader om dispensasjon fra påbudet om at utsalgssteder skal holde stengt mens helligdagsfreden varer. 3 søknader ble innvilget fullt ut mens 1 ble delvis innvilget og 2 ble avslått.

Det ble behandlet en søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed. Søknaden ble avslått.

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnsopplæringen

31.1 Tilsyn

Planlegging og gjennomføring, opplæringsområdet:

For 2015 planla vi 10 felles nasjonale tilsyn, hvorav 6 var stedlige tilsyn og fire var skriftlige forvaltningstilsyn. I tillegg gjennomførte vi 6 egeninitierte tilsyn, totalt 44 poeng. Når det gjelder utfallet av tilsynet og hvilke kommuner og skoler det er ført tilsyn med, viser vi til egen rapport.

De nasjonale tilsynene ble gjennomført etter den tids- og omfangsplanen vi hadde satt. Vi opplever at kommunene er positive til tilsynet og synes det er nyttig. Dette kommer spesielt fram under sluttmøter med veiledning, der vi opplever at kommunene er enige i våre observasjoner og vurderinger. Vi har i år innført at elever skal intervjues i alle tilsyn. Dette synes vi øker kvaliteten på arbeidet. Elevene er reflekterte og er med på å nyansere bildet vi får når vi intervjuer ansatte.

Vi har gjennomført ett tilsyn med skolebasert vurdering. Dette opplevde vi gikk greit å gjennomføre, men var mer krevende å rapportere.

De fire forvaltningstilsynene vi gjennomførte viser oss at dette er et område vi må holde fokus på framover. Vedtakskompetansen er ikke god nok i kommunene, og vi skal gjennomføre flere tilsyn på dette området i 2016. I tillegg planlegger vi å ha forvaltning som tema på våre samlinger med kommunene i fylket.

Av de egeninitierte tilsynene var to av dem skriftlige oppfølgingstilsyn på kapittel 9A i opplæringsloven, felles nasjonalt tilsyn med elevenes psykososiale skolemiljø. Ved en gjennomgang av gamle tilsyn fant vi at det var behov for å se på to av tilsynene vi gjennomførte på temaet i 2011. Vi hadde også fått henvendelser fra foreldre fra en av skolene om at rutiner ikke fungerte. Hensikten med oppfølgingstilsynene var å kontrollere at praksis hadde endret seg i tråd med egenerklæringen som ble gitt fra kommunen og skolene i etterkant av tilsynet. Vi gjennomførte også møte med skolesjefen i kommunen omkring skoleeiers utviklingsarbeid vedrørende samme tema. Oppfølgingstilsynene viste at pålegg fra de gamle tilsynene var gjennomført og implementert, og ingen pålegg ble gitt.

De to siste egeninitierte tilsynene vi gjennomførte i første halvår, var også knyttet mot kapittel 9A i opplæringsloven - handlingsplikten. I en kommune i Vesterålen fikk vi bekymringsmeldinger fra foreldre ved to skoler. Dette gjaldt mobbeproblematikk. Vi så også ut fra tall fra elevundersøkelsen at elevene meldte at de psykososiale forholdene ved disse to skolene ikke var gode nok. Gjennom tilsynet fant vi at skolene hadde rutiner for handlingsplikt ved krenkende atferd og mobbing, men rutinene ble ikke gjennomført. Den ene skolen har nå rettet opp dårlig praksis, og tilsynet er lukket. Ved den andre skolen har vi gitt pålegg om retting etter endelig rapport.

Vi opprettet et hendelsesbasert tilsyn i desember 2015 med bakgrunn i avisoppslag og klager fra foreldre på en kommunes håndtering av krenkelser etter opplæringsloven § 9a-1. Tilsynsrapporten konkluderte i januar 2016 med brudd på opplæringsloven og vil bli fulgt opp.

Embetet gjennomførte også et hendelsesbasert tilsyn på en videregående skole. Temaet her var knyttet til opplæringslovas § 3-4, innhold og vurdering i videregående opplæring. Tilsynet ble åpnet fordi Fylkesmannen hadde mottatt bekymringsmeldinger fra nåværende og tidligere elever ved programområde for Medier og kommunikasjon. Bekymringer var knyttet til manglende undervisning og oppfyllelse av læreplanmål. Etter et stedlig tilsyn, med gruppesamtaler med elever og intervju med lærere og ledelse, avdekket vi forhold i strid med loven. Dette gjaldt underveisvurdering og lokalt læreplanarbeid. Tilsynet ble avsluttet etter at Fylkeskommunen ved den videregående skolen hadde rettet opp de lovstridige forholdene.

Det siste egeninitierte tilsynet gjaldt valgfaget «Trafikkopplæring i grunnskolen». Bakgrunnen for det skriftlige tilsynet var bekymringsmelding fra Statens vegvesen på uregelmessigheter knyttet til ansvarlig for opplæring og registrering av elever i TSK-registeret, samt at skolen hadde tatt betaling fra elever. Elevene har også blitt tatt ut av valgfagtimene for å gjennomføre trafikkalt grunnkurs. Etter at vi ga forhåndsvarsel om pålegg på grunn av lovbrudd, har kommunen endret praksis.

Ressurser og kompetanse i embetet

Totalt 12 medarbeidere har jobbet med tilsyn i 2015, tre jurister og ni pedagoger. Vi har hatt litt skifte i avdelingen i 2015. Det er kommet tre nytilsatte som alle skal inn i tilsynsarbeide fordelt på barnehage og grunnopplæring. Vi har nå en kombinasjon av erfarne tilsynsmedarbeidere og personer med fersk erfaring fra skoleverk og barnehage. Vi har også god juridisk kompetanse på avdelingen.

8 medarbeidere jobbet med det felles nasjonale tilsynet i 2015. Hver tilsynsgruppe besto av to personer, dette var en endring fra 2014, da vi hadde team på tre. Vi har faste tilsynsledere, og disse har med seg tilsynsmedarbeidere etter tilsynsystema. Dette synes vi fungerer bra. Nyansatte er med på tilsynsteam som en del av opplæringen for seinere økt ansvar. Det at vi ikke har faste tilsynsteam gjør oss mer fleksible, det er en fordel for arbeidet og gjør oss mindre sårbare ved fravær. Under veiledning bruker vi felles materiell som er utarbeidet av direktoratet, tilpasset kommunene i Nordland.

Planlegging og gjennomføring, barnehageområdet

Tilsynsplanen for 2015 var å gjennomføre skriftlige oppfølgingstilsyn med 3 kommuner samt stedlige tilsyn i 2 kommuner i samarbeid med Helseavdelinga og Sosial- og vergemålsavdelinga. Tema for dette tilsynet var Meldeplikten til barnevernet. Dette skulle til sammen utgjøre 14 poeng.

De gjennomførte tilsynene utgjør til sammen 12 poeng.

De to stedlige fellestilsynene var et oppdrag fra embetsledelsen. For avdelingene Helse og Opplæring gjaldt det henholdsvis helsestasjoners og barnehagers meldeplikt til barnevernet. For Sosialavdelinga gjaldt det barnevernets håndtering av meldinger.

Planlegging, forberedelse, gjennomføring og rapportskrivning var ressurskrevende og utfordrende på grunn av ulike lovverk, oppdrag og metoder. Under disse tilsynene ble det for Oppvekst og utdanningsavdelinga side utfordrende å følge metodehåndboka og instruksen. Manglende kompetanse og forståelse for hverandres metoder gjorde tilsynet tid- og ressurskrevende. Begrepsavklaringer, felles forventninger, nytte og effekt bør avklares og vektlegges i forkant ved eventuelle flere slike tilsyn. Vi vekter disse to tilsynene med 4 poeng hver.

I den ene kommunen ble det ikke konkludert med lovbrudd på noen av områdene. Tilsynet ble avsluttet før årsskiftet. I den andre kommunen ble det ikke konkludert med lovbrudd på helse- eller barnevernområdet. På barnehageområdet ble det i endelig rapport varslet pålegg. Kommunen har dokumentert retting av lovbrudd og tilsynet avsluttes nå i februar 2016.

De planlagte oppfølgingstilsynene ble foretatt med varsel om pålegg om å sende inn dokumentasjon på områder der Fylkesmannen før har gjennomført tilsyn, men ikke har mottatt endelig bekreftelse på retting av lovbrudd. Vi vekter disse med 2 poeng hver.

Vi har mottatt dokumentasjon fra samtlige kommuner, ferdigstilt foreløpig rapport i to, men det tredje ble ikke vurdert før årsskiftet. Dette vil bli gjort tidlig vår 2016.

I tillegg til planlagte tilsyn på barnehageområdet, ble det varslet hendelsesbaserte tilsyn med 2 kommuner.

Det ene tilsynet ble opprettet på bakgrunn av henvendelser fra private barnehager som opplyste om at de ikke hadde mottatt vedtak om kommunalt tilskudd for 2013, 2014 eller 2015. De hadde mottatt midler (uten vedtak) og hadde ingen mulighet for å finne ut om de hadde fått det de var berettiget til, og var dermed fratatt mulighet for å klage på et vedtak. Tilsynet ble gjennomført skriftlig. Dokumentasjonen fra kommunen var forsinket og på grunn av tilsynsleders akutte sykemelding i slutten av november, har vurdering og konklusjon blitt utsatt til vår 2016.

Det andre hendelsesbaserte tilsynet ble opprettet på bakgrunn av henvendelse fra en barnehage som hadde drevet barnehagen i to og et halvt år, uten at kommunen hadde godkjent den. Det ble opplyst at dette også gjaldt flere barnehager. Etter dette kom det et medieoppslag i lokalavisen at ingen barnehager i kommunen var godkjente. Tilsynet var skriftlig. Det ble varslet pålegg om innsending av redegjørelse og dokumentasjon. Etter ønske fra kommunen ble det gitt en utsatt frist, men Fylkesmannen har ikke mottatt noe fra kommunen. Dette tilsynet vil også bli fulgt opp vår 2016.

Resultat

Fylkesmannen har i 2015 gjennomført tilsyn i tråd med aktivitetskravet når det gjelder totalt poengkrav. Vi har hatt to poeng mer enn poengkravet på opplæring, men ligger to poeng under på barnehage da vi ikke fikk sendt ut foreløpig rapport før årsskiftet. Dette skyldes delvis noe sykemelding og vakant stilling, samt knapphet på tid. Ved fordeling av oppgaver for 2016 må vi legge en strammere tidsplan og tettere oppfølging. Vi er mange som har kompetanse på tilsyn etter opplæringsloven, og grunnet fleksibiliteten i teamene, får vi til å gjennomføre tilsyn selv om sykdom eller annet uforutsigbart oppstår.

Gjeldende metodehåndbok og instruks opplever vi som god. Disse følges i alle tilsyn, og vi blir godt mottatt ute i sektor. At tilsynet nå består mer av veiledning og forberedelse til god og riktig praksis, ser ut til å bli oppfattet som positivt.

Som rapportert i 2014, krever det felles nasjonale tilsynet mye planlegging for at vi skal nå måltallene innen utløpet av 2017. Veiledning til 44 kommuner og tilsyn i 27 kommuner krever at vi involverer mange medarbeidere. Vi har lagt en plan for perioden, og har klart å holde denne planen. Dette er viktig, siden veiledningen skal skje et visst tidsrom før selve tilsynet.

Poengsystemet knyttet til tilsyn synes vi er bra. Det at vi ikke lenger trenger å sende inn detaljert plan, gjør at vi er mer fleksible gjennom året. Vi kan prioritere egeninitierte tilsyn ganske raskt når det er behov for det.

Når det gjelder tilsynsrapportene, skal vi i 2016 fokusere spesielt på kvaliteten på rapportene. Her ser vi at vi kan forbedre oss, og tilsynslederne er ansvarlige for å fokusere spesielt på dette området. Klart språk er også et tema i hele embetet. Det er også ønskelig at Utdanningsdirektoratet går gjennom malene, kanskje i samarbeid med embetene, for å revidere disse. Rapportmalene kan oppleves som byråkratiske med mange gjentakelser som det må gå an å endre. Rett på sak til det brukerne er opptatt av, må være et mål.

Vi publiserer rapportene våre etter oppdraget, men tilgjengeligheten til rapportene våre er blitt vurdert til ikke god nok. Embetets kommunikasjonsrådgiver er i gang med en endring på nettsiden for å rette på dette.

Vi forventer og planlegger i tillegg til FNT, å prioritere områdene psykososialt miljø og minoritetsspråklig opplæring i 2016. Her innehar vi god kompetanse.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen har i 2015 behandlet 110 klagesaker etter opplæringsloven. Det innebærer en økning i antall saker fra 2014, hvor dette tallet var 89.

Den største gruppen av klagesaker er klager på standpunkt karakter. Vi behandlet i 2015 totalt 63 saker, mot 60 i 2014. Vi opphevet 59,4,% mot 80% året før. I år har mange skoler hatt en bedre saksbehandling enn året før. Vi tror at Fylkesmannens veileder, samt veiledning i forbindelse med de enkelte sakene, har bidratt til denne utviklingen. Likevel er det noen skoler som ikke synes å ha denne utviklingen. Her vurderer vi adekvat oppfølging gjennom f.eks. det felles nasjonale tilsynet.

Behandling av saker om spesialundervisning og det psykososiale miljøet er fortsatt tid- og ressurskrevende. En stor del av dette arbeidet er fortsatt å bidra til kommunikasjon mellom partene, særlig gjennom veiledning. Vi ser at partene opplever det betryggende med vårt bidrag, og at dette ofte er med på å skape fremdrift i sakene.

Vi har i 2015 hatt en særdeles omfattende og krevende sak som gjaldt brudd på opplæringsloven § 9a-1. I denne sakene har vi gitt mye råd og veiledning, innhentet ekstern kompetanse til den aktuelle kommunen, men uten et godt resultat for eleven det gjelder. Saken er ennå ikke avsluttet.

Sakene om det psykososiale miljøet har vært jevnt fordelt ut over året, med unntak av en økning rett før jul. Noen av disse sakene har imidlertid opptatt mye av tiden til den enkelte saksbehandleren. En del av årsaken er at saken har krevd en del forberedelser og ekstra undersøkelser. Ved enkelte anledninger har dette fått utslag på saksbehandlingstiden i andre saker. Når vi har kommet så langt at vi kan treffe vedtak i saken, gjør vi det fremfor å oppheve. Effektivitetshensyn taler for at ikke saksbehandlingstiden skal trekke unødvendig ut. Vi mener fortsatt at barnets beste tilsier at tiltak bør iverksettes raskest mulig. Vi vurderer at våre saksbehandlere har god kompetanse på området, både juridisk og pedagogisk.

I saker om spesialundervisning ser vi fortsatt behov for kompetanseheving i kommunene på det å treffe gode enkeltvedtak. Vi må også fortsette å veilede kommunene slik at de klarer å unngå følgefeil i kapittel 5-sakene, ved at en lite konkret sakkyndig vurdering gir mangler i alle de påfølgende dokumentene.

I tillegg til sakene som er registrert i skjemaet har vi behandlet én sak om annullering av svenneprøve etter forskrift til opplæringsloven § 3-65 (ikke medhold), ett krav om saksomkostninger etter forvaltningsloven § 36 (ikke medhold) og en klage etter både opplæringsloven § 2-3 og kapittel 9a (avvist). Videre har vi behandlet 4 saker etter forskriften § 4-13 om realkompetansevurdering. Ingen av disse sakene fikk medhold.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i saker etter opplæringsloven, utenom klager på standpunkt karakter, er 1,5 måneder. Dette er omtrentlig det samme som i 2014. Det er vi ikke fornøyd med. Vi har 5 saker med en saksbehandlingstid på over 2 måneder. Årsaken til det høye gjennomsnittet er kapasitet hos den enkelte saksbehandler. I tillegg til å ha noen tidkrevende 9a-saker, har vi hatt svangerskapspermisjon og annen permisjon på to av våre tre jurister noe som medførte et etterslep fra 2014. Andre årsaker er intern fordeling. Tiltak for å få saksbehandlingstiden kortet ned er å sikre at flere saksbehandlere behandler flere ulike sakstyper.

Klagesaker på standpunkt karakter har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på en uke. Dette skyldes at et større korps med saksbehandlere arbeider med disse sakene. Saksbehandlingstiden i disse sakene er vi fornøyd med.

I 2015 har vi ikke hatt klagebehandling som tema på fagsamlinger. Gjennom prosjektet Regelverk i praksis har vi imidlertid hatt vedtakskurs med fokus på å øke den generelle forvaltningskompetansen. Det er tidlig å si om dette bidrar til å øke kvaliteten på saksbehandlingen i kommunene. Vi har imidlertid sett utvikling i forbindelse med gjennomført forvaltningstilsyn i den aktuelle regionen.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt i fag	56	0	21	35	0	
Standpunkt i orden og oppførsel	7	3	4	0	0	
Bortvisning, § 2-10	2	0	2	0	0	
Skyss, § 7-1	10	1	8	1	0	
Skoleplassering, § 8-1	5	0	4	1	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	9	6	1	0	2	
Spesialundervisning, § 5-1	14	2	5	7	0	
Standpunkt i fag	0	0	0	0	0	
Sum	103	12	45	44		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	0	1	0	
Sum	1	0	0	1		

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Skyss, § 3-7	1	0	1	0	0	
Sum	1	0	1	0		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	5	1	2	2	0	
Sum	5	1	2	2		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	2	1	0	0	3
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

BASIL

Fylkesmannen i Nordland konstaterer som mange år tidligere at arbeidet med å motta, korrigere og kontrollere årsmeldingsskjema er en årlig utfordring og svært arbeidskrevende.

Alle skjema kontrolleres, det blir skrevet kommentarer i saksbehandlingsfeltet der kommuner og barnehager ser hva som enten må endres, forklares eller bekreftes. Disse kommentarene er nyttige og brukes forbindelse med vår tilsynsvirksomhet.

Ved fristens utløp i februar var mindre enn 80% av barnehagene godkjente, og det plasserte Nordland på sisteplass da SSB ga tilbakemelding om ståa etter fristens utløp.

Historiene og begrunnelsene for ikke utført jobb er hele tiden de samme. De som hadde gjort jobben tidligere var sluttet og de nye visste ikke/var ikke informert om at denne jobben var en del av deres portefølje. Flere sier at de ikke fikk oversendt brukernavn og passord fordi de er nye brukere, og uten unntak blir det sagt at de forskjellige postmottakene ikke har mottatt e-post med orientering. Om dette er tilfelle eller om kommunene mangler rutiner på viderefremstilling har Fylkesmannen ikke kunnskap nok til å uttale seg om.

Kommuneskjemaet var nytt pr. 15.12.2014, og mange hadde i første omgang ikke fått med seg at dette også skulle utfylles. Det forteller for så vidt en historie om at ikke alle leser veiledningene heller, og resulterte i at en kommune ikke fikk fylt ut skjemaet før portalen stengte. Vi kom i mål med kontroll av alle skjemaene i begynnelsen av mars.

Fylkesmannen har som kjent kun purreplikt når det gjelder årsregnskapene, og kommunene gir tilbakemelding på at det er enklere å få disse levert etter at fristen for innlevering ble endret fra vår til høst. Fylkesmannen opplever likevel at mange kommuner klarer skjemaene seint, og dette forplanter seg og gjør at flere ikke fikk godkjent sine resultatregnskap innen fastsatt frist.

Det positive ved rapporteringene er at barnehagene utfører sin del av oppgaven innen fastsatte tidsfrister. Når det gjelder kommunene som barnehagemyndighet er situasjonen en annen for urovekkende mange som ikke fullfører jobben med å kontrollere og godkjenne før de blir kontaktet av Fylkesmannen.

Vi ser en klar framgang i utfyllingen av årsmeldingsskjema fra private barnehager med bakgrunn i dagssamlingene vi gjennomførte i november/desember 2014 der mange eiere og styrere deltok. Der er mindre bedring å spore når det gjelder offentlige barnehager og kommunenivå, som kanskje kan relateres til manglende oppmøte på omtalte samlinger. Bodø kommune har tatt konsekvensen av dette for kommende år ved å invitere Fylkesmannen på styremøte(kommunale og private) i november for å få en gjennomgang av årsmeldings- og kommuneskjema. Vi håper det vil gi positiv innvirkning på utfylling av skjema pr. 15.12.2015.

Fylkesmannen i Nordland er en del av den nasjonale BASIL-gruppa som har som oppgave å forbedre skjema og veiledninger og deltar med dette i en viktig jobb på området. Likeledes deltar vi med to personer på den årlige orienteringen om og vurderingen av årets skjema.

Vårt embete gir mye veiledning til barnehager og kommuner i forbindelse med utfylling av årsmeldingsskjema. Vi har også hatt en økning av spørsmål om og gitt veiledning vedrørende både Barnehagefakta, NBR og UBAS.

Vår samlede kompetanse og ressurser på området er god, men vi får dessverre nok en gang avvik når det gjelder å overholde rapporteringsfristene. Vi vil fortsette å invitere til informasjonsmøter om utfylling av skjema og håpe at de som har behov for informasjon, vil møte.

GSI

I tillegg til informasjon om GSI gjennom kanaler som beskrevet under 31.4, har vi gjennomført kurs for nye brukere i kommuner og skoler.

Samtlige skoleeiere rapporterte data i alle tre skjemaene i GSI innen fristen. Vi har brukt mye tid på å veilede under selve innsamlingen. Det er to personer ved embetet som arbeider med GSI. Kvalitetssikring av dataene er foretatt både gjennom å kjøre egne kontroller i GSI, samt oppfølging av tilbakemeldinger fra Udir. Vi har tatt kontakt med skoleeiere og direkte med skoler for å få rettet opp feilføringer. De fleste har rettet opp, men vi nådde ikke frem til alle. Dette gjelder spesielt 2 kommuner der det er feilføringer i bruk av assistent, og der vi ikke fikk rettet opp tallene innen fristen. Disse vil vi følge opp i 2016.

Årets innsamling ble evaluert internt og vi har sendt inn evaluering til Udir. Vi har hatt fokus på å bruke tallene fra GSI i møter med kommunene. Særlig har vi fokusert på at kommunene må bruke tallene for lærernes kompetanse jf. forskrift til opplæringsloven §§ 14-2 og 14-3. I tillegg har vi laget en rapport som oppsummerer deler av tallene for Nordland.

Kompetansen på GSI i embetet er god. Vi har nok ressurser til å håndtere innsamlingen på en god måte.

Samlet sett vurderer vi måloppnåelsen som god.

UBAS

Vi får en del henvendelser fra kommuner og skoler angående UBAS, særlig gjelder dette ved bruk av Ståstedsanalysen og Reflex. Henvendelser blir all hovedsak ordnet opp i samme dag på telefon eller e-post. Det ble i sommer gjennomført en opprydding i UBAS-brukere i fylket. Denne ble gjennomført av kommunene, men vi fulgte opp og fjernet en del brukere som var inaktive. Dette reduserte antallet brukere i UBAS med ca. 150. Vi ser at antallet brukere nå er tilbake på samme nivå som i sommer og det er en økning i antallet inaktive brukere. Det virker ikke som kommunene har rutiner for å fjerne brukere som ikke skal ha tilgang. Vi vil følge dette opp med en ny dugnad i vår.

Vi vurderer vår måloppnåelse på dette feltet til middels god.

Skoleporten og Statistikkportalen

Det er svært lite henvendelser til embetet om bruk av Skoleporten og Statistikkportalen. Vi legger inn informasjon om disse i våre møter med kommunene, eksempelvis vår årlige fagsamling for skoleeiere og skoleledere, veiledning i forbindelse med Felles nasjonalt tilsyn og andre møter. I tillegg er dette også et viktig ledd i vår tilbakemelding til kommunene om gjennomføringen av nasjonale prøver.

Vi har informert og oppfordret til bruk av Skoleporten og Statistikkportalen på nettsidene våre.

Innsendte Tilstandsrapporter og Ståstedsanalyser viser at de fleste kommuner og skoler bruker Skoleporten for å hente data. Statistikkportalen er enda ikke innarbeidet som et hjelpemiddel, men den er godt kjent.

Det er 2 stykker på avdelingen som er superbrukere på Statistikkportalen, en med barnehagefaglig bakgrunn og en med skolefaglig bakgrunn. Det er gjennomført interne kurs på avdelingen i bruk av begge portalene.

Vi vurderer vår måloppnåelse på dette området som god.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Vi mottar mange henvendelser fra kommuner, skoleledere, ikke-kommunale barnehageeiere, barnehageansatte og foreldre. Telefon, Fylkesmannens nett- og facebookside, samt e-post til sektor, private barnehager og andre samarbeidspartnere nyttes mye i vårt veilednings- og informasjonsarbeid. Dette nyttes innenfor alle resultatområdene i embetsoppdraget. Spesielt på Fylkesmannens nettside har vi mye og oppdatert informasjon, men er bevisst at vi har mange brukere som ikke henter informasjon derfra. Innholdet har vært nyheter om lov og regelverk, rapporter, informasjon om samlinger og konferanser, utlysning av midler og informasjon om kampanjer, satsinger og nettsteder. I 2016 vil vi minne sektor på denne informasjonstilgangen og hvordan abonnere på nyheter. Vi opplevde mange forespørsler om å bidra på konferanser og planleggingsdager i kommunene, der spesielt vurdering og klagesaksbehandling har vært tema for grunnopplæringen.

Vi har i økende grad begynt å ta i bruk videomøter, noe vi vurderer som ressursbesparende. Lync-systemet gjør det lett å ta kontakt tilbake dersom vi ikke er tilgjengelige når brukere forøker å nå oss, og vi benytter også systemet til å gjennomføre møter. Vi vurderer Utdanningsdirektoratets nettsider som gode, informerer om disse og legger lenker til disse i de saker hvor brukeren kan finne utdypende informasjon. Det samme gjør vi overfor andre samarbeidspartnere som legger ut nyttig og god informasjon, bl a VOX, IMDI.

Gjennom 2015 har vi videreutviklet samarbeidet med de regionale kompetansekantorene i fylket (RKK). Vi har to faste møter pr år hos Fylkesmannen med lederne av kantorene. Her møter flere av avdelingene i embetet som et ledd i å bidra til tverrsektoriell samhandling. Samlingene gir oss god informasjon om hva som rører seg i regionene, hvilke behov og utfordringer kommunene har. Kantorene bistår oss i samlinger vi arrangerer i regionene. RKK kan også gi nyttig informasjon i vårt risikovurderingsarbeide mtp tilsyn, veiledning og informasjon. Samarbeidet med disse oppleves som uvurderlig med tanke på å nå ut til alle kommuner. En region har lagt ned sitt kontor, og det er noe uro i de andre regionene for at det skal skje flere steder. Dette blir sett på som et resultat av innsparing og en mulig endring i kommunestrukturen. En nedlegging av RKK-kontoene vil for oppvekst- og utdanningsavdelinga kunne medføre mindre nærhet til kommunene. Tilbakemeldinger fra RKK er at de opplever dette samarbeidet som gjensidig nyttig og bra for sektor.

RKK er også en viktig samarbeidspartner når det gjelder arbeidet med å implementere barnekonvensjonen, jf BLD 45.1. I 2016 vil vi vurdere om vi kan bruke kompetanse sentrene enda mer bl a til erfaringsspredning av satsinger.

Bare et fåtall av kommunene i Nordland har barnehagefaglig kompetanse på kommunenivå og vi erfarer at det hele tiden er et stort behov for informasjon og veiledning. Dette opplever vi spesielt når det gjelder utfylling av

arsmeldings-, kommune- og årsregnskapsskjema, men det er fremdeles mange spørsmål som gjelder regelverket på barnehageområdet generelt. Vi har informert om statlige føringer i møter med kommuner, enkeltvis og i regioner. Denne type informasjon har også blitt formidlet i møte med regionledere og på fagdager for barnehageansatte. Det var en del forespørsler knyttet til voksnes rettigheter til opplæring, både grunnskole og videregående skole. Vårt inntrykk er at kommunene opplever regelverket som komplisert, og har behov for mye veiledning. Vi har deltatt med innlegg på flere konferanser med samarbeidspartnere som NAV, IMDI og VOX.

Siste halvår i 2015 var det mye veiledning knyttet til mindreårige og grunnskoleopplæring. Vårt fylke har fått opprettet svært mange mottak for enslige mindreårige asylsøkere (EMA), noe som har medført mange spørsmål fra kommunene. Vi opplever at kommunene ikke kjenner til regelverket med de ulike rettighetene for de over og under 16 år. Det samme gjelder for refusjonsordningen knyttet til grunnopplæring for asylsøkere, spesielt for EMA. I tillegg har vi også hatt stor pågang fra representantene (vergene) til de enslige mindreårige asylsøkerne. Vi har brukt mye tid på å informere kommunene og vergene om regelverket knyttet til rettigheter om skolegang. Vi benytter Nasjonal Introduksjonsregister (NIR) som et hjelpemiddel.

Gi informasjon og veiledning til fylkeskommunen om krav til opplæring i bedrift

Vi deltok i piloteringen av tilsyn med fagopplæringen, og avsluttet vårt tilsyn med Nordland fylkeskommunes ansvar for godkjenning, oppfølging og veiledning av lærebedrifter i februar 2015. I den forutgående tilsynsprosessen har vi gitt informasjon og veiledet fylkeskommunen om krav til opplæring i bedrift. Vi har vurdert det slik at behovet for informasjon og veiledning deretter har vært avtakende, og vi har derfor ikke hatt et høyt aktivitetsnivå på dette området i 2015.

Vi innledet i fjor et samarbeid med Fylkeskommunen og KS der vi arrangerte fagsamling for grunnskoler og videregående skoler med bakgrunn i den høye frafallsprosenten i videregående skole. Dette arbeidet videreføres i 2016 med regionale konferanser. Alle kommunene har inngått samarbeidsavtaler med en videregående skole. Målet er å lette overgangen til videregående skole og veilede ungdom til riktige og gode individuelle valg.

Manifest mot mobbing 2011-2015

Fortsatt er det noen kommuner i Nordland som ikke har signert Manifest mot mobbing. I forbindelse med videre oppfølging av kommuner med vedvarende høye mobbetall, jf. Læringsmiljøprosjektet (tilleggsoppdrag RO 32.4) er disse blitt oppfordret til å signere. Dette knyttes også til Udirs årlige kampanje mot mobbing, og vi henviser til direktoratets nettstedets resurser.

Mobbeombud i Nordland. Vi har deltatt på noen samarbeidsmøter med fylkeskommunens mobbeombud i løpet av året med gjensidig erfaringsutveksling og arbeid med psykososialt miljø; statistikker, mobbetall og lignende.

Dronning Sonjas skolepris – Embetet fikk ingen søknader/nomineringer til årets pris, tross mye informasjon og oppfordringer på mange arenaer. Vi har henvendt oss direkte til både grunnskoler og videregående skoler som vi mener kunne være aktuelle kandidater. Vi vurderer at vi har informert godt om både denne og Benjaminprisen, men har likevel ikke lykkes med å nå fram slik at vi har fått søkere. For 2016 vil vi vurdere ytterligere tiltak og nye arenaer for informasjon og motivasjon for søknader ved bl a å koble prisene til andre satsingsområder som *Regelverk i praksis og Læringsmiljøprosjektet*

Etterutdanningskurs for lærere i grunnskoleopplæring for voksne

Vi arrangerte sammen med Fylkesmannen i Troms et etterutdanningskurs i oktober. Bakgrunnen for dette var å få samlet et bredere fagmiljø. Vi ble også i stand til å tilby mange parallelle sesjoner slik at de fleste faggrupper fikk dekket sine behov ut fra prioriterte fagområder kommunisert via VOX. Kurset fikk veldig gode evalueringer. Grunnet lite fagmiljø er det ønske om fortsatt felles kurs/etterutdanning.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

31.5 Eksamen og prøvelfeltet

Eksamen

Vi har ikke registrert spesielle problemer under eksamensavviklingen grunnet PAS/PGS. Under sensurering fungerte PAS greit. Vi har god kompetanse på bruk av PAS, og veileder kommunene ved forespørsler.

Eksamen ble gjennomført etter gjeldende retningslinjer. Nordland danner felles sensurregion med Troms og Finnmark. Fra 2015 fikk Nordland ansvar for sensur i matematikk for grunnskolen, dette videreføres i 2016.

Nordland hadde god tilgang på sensorer, og histo også med sensorer til Troms og Finnmark. Sensorskoleingen

Nordland hadde god tilgang på sensorer, og bistod også med sensorer til Troms og Finnmark. Sensorerkingen var god, og det faglige ble dekket av medlem i fagnemnda, Stig Gudmundsen og oppmenn. Sensureringen i matematikk forløp uten spesielle problemer. Den ble ledet av oppmannskorps som startet med gjennomgang av oppgavene og skapte en felles faglig plattform for sensureringen.

De aller fleste kommuner følger normalordningen, og leverer skriftlige eksamener i norsk og engelsk i PGS. Vi har noen få som fremdeles leverer disse prøvene på papir, de får individuell oppfølging. Vi forventer ikke å få særlig flere papirbaserte besvarelser i norsk og engelsk.

Vi hadde i 2015 en spesiell oppfølging til kommunene når det gjelder bruk av digitale hjelpemidler i matematikk. I Nordland vurderte vi kunnskapen til å være for dårlig, og vi har fulgt opp dette ved individuelle tilbakemeldinger til kommunene, samt på samlinger med kommuneansvarlige. Vi forventer at dette vil gi positiv effekt.

Når det gjelder matematikk, har vi nå anmodet kommunene om å scanne inn besvarelsene.

I forbindelse med høsteksamen i videregående har vi gitt brukerstøtte til fylkeskommunen på ny eksamenstjeneste. Dette har fungert godt. Mesteparten av kontakten har vært for å åpne for etterpå anmeldte. Systemet synes å ha fungert godt. Vi har også deltatt på fellessensur høsteksamen i Tromsø.

Vi vurderer vår måloppnåelse på området til høy.

Nasjonale prøver

Vi har prioritert oppfølging av enkeltkommuner som har hatt høye tall for fritak fra nasjonale prøver. Vi ser at for disse er prosentandelen redusert. På ungdomstrinnet ser vi en økning i fritak som i stor grad kan skyldes asylsøkere som kom høsten 2015.

Informasjon om nasjonale prøver ble gitt ved skolestart høsten 2015 med påminnelser i september.

Når det gjelder gjennomføringen av de nasjonale prøvene høsten 2015, ser vi at det i Nordland jevnt over er dobbelt så stor andel av elever som ikke har deltatt som nasjonen for øvrig. Størstedelen av dette skyldes manglende deltakelse på ungdomstrinnet. En del av dette kan tilskrives at høstferien kom i siste uka for gjennomføring, men dette er ikke hele forklaringen. Det synes som om kommunene har manglende rutiner for gjennomføring og oppfølging. I flere av kommunene med manglende deltakelse var ikke skoleeiernivået klar over dette.

Svært mange skoler mangler registrering på en eller flere elever. Sammenligning med GSI, viser også at det på mange skoler er differanse på 1-2 elever i forhold til hva som er påmeldt i PAS. Trolig blir enkelte elever som skal ha fritak ikke registrert i PAS.

Vi ser at registreringen av elever ikke er i henhold til forskriftene og retningslinjer på mange skoler, og i hele kommuner. Videre ser vi at gjennomføringen i enkelte kommuner synes lite systematisk og opp til den enkelte lærer. Dette har vi tatt opp på regionale samlinger som har vært gjennomført i januar 2016. Der har vi møtt samtlige kommuner og de aller fleste skolene med ungdomstrinn.

Vi vil følge enkeltkommuner tett opp med tilsyn på, veiledning om og gjennomføringen av nasjonale prøver. Vi vil også prioritere tettere oppfølging av gjennomføringen i høst, der vi vil etterspørre konkret de skolene som har hatt lav gjennomføring. Det må skje minst en uke før siste frist for gjennomføring.

Vi vurderer det som uheldig at Utdanningsdirektoratet ikke vil la oss åpne for registrering noen dager etter fristen. Det tror vi ville medført at vi hadde fått opp registreringsprosenten.

Vi vurderer vår måloppnåelse på dette området til lav.

Fylkesmannen i Nordland

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
	På 5. trinn ligger		For en del av kommunene er det samsvar mellom	

<p>Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>Nordland på nasjonalt snitt fritak. Fritak har gått ned fra fjoråret på alle 3 prøvene på 5. trinn. 8. trinn ligger noe over nasjonalt snitt fritak i lesing, på nivå eller under nasjonalt snitt fritak på engelsk/regning. Det er en økning i fritak engelsk/lesing fra fjoråret på 8. trinn. 9. trinn er over snitt fritak nasjonalt i lesing, under i regning. Økning i fritak fra fjoråret. På alle 3 trinn og alle 3 prøvene er Nordland omtrent dobbelte av nasjonen på ikke deltatt.</p>	<p>Det er stort avvik mellom kommunene. Fritaksprosenten varierer fra 10 til 0. De kommunene med stor fritaksprosent er varierende i størrelse. Det er de mellomstore og store kommunene som står for en stor del av manglende svar.</p>	<p>fritak og stor andel asylsøkere. For manglende registrering av resultater er det i stor grad mellomstore kommuner og store kommuner med mange elever. Vi har 3 store u-skoler som ikke har registrert lesing. Det er forholdsvis mange som ikke er registrert i regning og engelsk, særlig på ungdomstrinnet. Vi kan ikke se noen konkret sammenheng med asylsøkere i disse. En forklaring for manglende gjennomføring er at siste uke kolliderte med høstferien.</p>	<p>Vi har identifisert kommuner som har store mangler i system for gjennomføring og oppfølging av nasjonale prøver. Disse følger vi opp med egne møter på eiernivå. I tillegg er dette et tema som er blitt tatt opp med samtlige skoler i forbindelse med regionale samlinger i januar 2016. Vi vil ha en beredskap høsten 2016 for å følge opp gjennomføringen av nasjonale prøver i større grad enn hva som har vært tilfelle i 2015. Jf vedlegget.</p>
--	---	--	--	--

31.6 Barn og unge – tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp, tilpasset opplæring og økt gjennomføring

Kommunale og fylkeskommunale tiltak og utviklingsarbeid innenfor spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning m.m.

Fylkesmannen har god oversikt over kommunale og fylkeskommunale tiltak og utviklingsarbeid innenfor spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, inkludert arbeidet knyttet til PP-tjenesten i fylket. Fylkesmannen har god kommunikasjon med både kommuner og fylkeskommune.

Fylkesmannen deltar fast på PP-ledermøtene to ganger i året. Nordland har veletablerte PP-nettverk som fungerer svært godt. Fylkesmannen deltar også her dersom PP-tjenesten ønsker det. Vi har noen få små enkeltkontor som ikke er med i nettverk, men som det jobbes med for å få med. Det har blitt etablert et nytt stort PP-nettverk med PPT Bodø og PPT Indre Salten.

Fylkesmannen opplever å ha god kontakt med PP-tjenestene i fylket. Det er lav terskel for PP-tjenesten i fylket for å ta kontakt med Fylkesmannen enten via e-post eller telefon for veiledning og informasjon. Fylkesmannen i 2015 hatt mange henvendelser i fra foreldre om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Henvendelsene dreier seg i stor grad om avklaringer i forhold til regelverket når det gjelder enkeltvedtak og gjennomføring av det spesialpedagogiske tilbudet.

Fylkesmannen har også i 2015 vært med på å arrangere Landsdelssamlinga for Statped og PP-tjenesten i samarbeid med UH-sektoren, PP-tjenesten og Sametinget. Tema for samlinga i 2015 var Gode grep - For kunnskapsutvikling i barnehage og skole. Samlinga hadde sesjoner som tilpasset opplæring, utviklingsarbeid i barnehagen, skolevegring, hvordan kan PPT bistå skoler i mobbesaker og samtidig bygge kompetanse på skolen, elevenes arbeidsmiljø fra et juridisk perspektiv og språkvansker. Samlingen har fått gode tilbakemeldinger og planleggingen med neste samling er i gang.

Fylkesmannen i samarbeid med Nord universitet, har hatt forelesing for studenter som tar Master i spesialpedagogikk, med emnet *Juss for pedagoger*. Dette er en årlig forelesning som Fylkesmannen har med studentene. Fra Fylkesmannen deltar en pedagog og en jurist. Tema er tidlig innsats, tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp, spesialundervisning og forvaltningsloven. Fylkesmannen har fått gode tilbakemeldinger på at innholdet er svært relevant.

Oppgaver på området utsatte barn og unge (tverrsektorielt arbeid)

i Nordland, jf BLD 45.1. Dette er en videreføring av arbeidet FM startet i 2010 med hovedfokus på bedre og mer koordinerte tjenester for barn og unge og deres familier, særlig for barn og unge med sammensatte problemer. Oppvekst- og utdanningsavdelinga har hatt koordineringsansvaret for arbeidet, og avdelinga har vært representert med tre personer i *Forum for barn og unge*. Forumet har vært aktivt i 2015 med en fast møteplan for året. Hovedoppgaven har vært den nye kommunekartlegginga. Arbeidsgrupper har laget nytt materiell (kartleggingsspørsmål og folder for barn og unges medvirkning), samarbeid med RKK og Kick-off samling for VUVF-koordinatorene i august. Vi har nå en egen nettside linket fra hovedsiden til Fylkesmannen. Nettsiden har en hovedansvarlig for opplasting av aktuelt fagstoff. Materiell ifbm. ny kartlegging er å finne der, samt lenker til digitalt svarskjema og innlevering av svar fra kommunene.

I forbindelse med VUVF har avdelinga stilt med en representant i Fylkesmannens plangruppe med faste ukentlige møter. I hovedsak har arbeidet gått ut på å utarbeide innspill/uttalelser i forbindelse med kommuneplanenes samfunnsdel. Samarbeidet på tvers, særlig Oppvekst- og utdanningsavdelinga, Helseavdelinga og Sosial- og vergemålsavdelinga, omhandler tverrfaglig innsats for barn og unge, barn og unges medvirkning og deres rettigheter i kommunenes planarbeid.

Som en del av arbeidet har to medarbeidere i embetet fulgt opp arbeidet med Investing in Children (IiC) som startet i 2014 og som vi kaller *Barn og unge – MED* (medvirkning-engasjement- demokrati). Dette er et samarbeid mellom Fylkesmannen og Nord Universitet med *Ungdom i svevet*, Nordland fylkeskommune (ungdommens fylkesting), Vefsn og Fauske kommune. Samarbeidet skjer gjennom fysiske møter og videokonferanse med temaer som: Barn og unges medvirkning og medbestemmelse, levende og aktive ungdomsråd, utprøving av metodikken til IiC. Samarbeidet er planlagt oppfulgt i 2016 for gjensidig informasjonsutveksling og idemyldring.

Vi vurderer måloppnåelsen til god.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Vårt mål for arbeidet med tilskuddsforvaltningen er at tilskuddsmottakerne i Nordland skal få de tilskudd de søker og har krav på i henhold til de retningslinjer som gjelder for tilskuddet og retningslinjer for god tilskuddsforvaltning. Slik kan vi bidra til å realisere målet med de ulike statlige ordningene i fylket.

Samlet sett har vi nok personalressurser til å ivareta tilskuddsforvaltningen innenfor de rammer som er satt, og vi har klare ansvarslinjer hos de enkelte saksbehandlerne. Vi har imidlertid ingen medarbeidere med økonomikompetanse, og dette savner vi. Vi henter imidlertid kompetanse fra annen avdeling.

Når det gjelder teknisk behandling av tilskuddene (innhenting av data i form av søknader, produksjon og utsending av tilskuddsbrev, registrering i Agresso, kontakt med kommunene ved uklarheter osv.), har vi god kompetanse. Mye av ressursbruken når det gjelder kontakten med brukerne, anvendes til å veilede om søknadsfrister og å veilede om feil og mangler ved søknadene.

Vi har fremdeles utfordringer med hensyn til både kompetanse og tidsressurs for å kunne kontrollere og følge opp bruken av tilskuddene.

Fylkesmannen i Nordland har de siste årene jobbet med å digitalisere flere av tilskuddsordningene som i dag er papirbaserte og som egner seg til elektronisk drift. På leirskoletilskuddet og på samisk tilskudd fungerer de elektroniske skjemaene veldig godt.

Det har vært en betydelig økning i arbeidet med refusjon til kommuner som tilbyr grunnskoleopplæring til asylsøkere under 18 år. Vi hadde i 2015 en kontroll av søknadene om refusjoner, noe som gjorde at vi reduserte refusjonskravene med store beløp. I alt 8 kommuner fikk redusert sine søknader betraktelig fordi de overrapporterte eller rapporterte elever som ikke var i målgruppa. At vårt fylke i 2016 hadde fått 16 mottak for enslige mindreårige i tillegg til 26 ordinære og akuttmottak, gjorde at langt flere asylsøkere ble tatt inn i grunnskole. Refusjonskravene forventes å øke i 2016.

Vi vurderer måloppnåelsen som tilfredsstillende.

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Kompetanse for framtidens barnehage.

Det ble avholdt møte i GLØD-nettverket i februar. Møtet ble brukt til å informere hverandre om satsinger og tiltak som er aktuelle for samarbeid. Nettverket var enige om at vi heretter legger opp til et møte tidlig på året. Ellers tas det kontakt med aktuelle aktører ved behov.

Barnehagekonferansen

Fylkesmannen arrangerte i november barnehagekonferanse, basert på strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020. Konferansen gikk over to dager og begge dagene tok for seg hoved-ene i strategien. Hvert emne hadde en fagdel med forelesere som har ekspertise på et område, med påfølgende praksiseksemplar fra det gitte emnet. I tillegg markerte vi Friluftslivets år med foreleser og praksiseksemplar. Det var til sammen 7 foredrag med faglig kompetanse og 6 forskjellige barnehager med praksiseksemplar. Et av foredragene var presentasjon av GoBans forskningsresultater.

Prosessen med påmelding fra barnehagene tok lang tid og fristen måtte forskyves to ganger, da det i begynnelsen var veldig få påmeldte. Beklageligvis var vår barnehagekonferanse på samme tid som en annen konferanse, som gjorde at flere måtte velge mellom disse to. Det ble tilslutt 102 deltagere på konferanse, som gav uttrykk for at dette hadde vært en veldig innholdsrik og interessant konferanse.

Kompetansemidler

Fylkesmannen sendte utlysning med beskrivelse av den nasjonale satsningen *Kompetanse for framtidens barnehage* til kommunene og RKK (regionale kompetansekontor). Siden RKK noen steder ikke tok seg av en felles regional søknad, medførte det at det måtte flere purringer til for at kommunene skulle sende inn søknader i 2015. En kommune sendte ikke inn søknad.

Videreutdanning i ledelse av lærings- og utviklingsarbeid i barnehagen.

Utdanningen som var nett- og samlingsbasert gikk over to semestre og gir 15 stp. Formålet er å styrke den formelle lederkompetansen i barnehagen. Til sammen deltok 13 styrere og pedagogiske ledere. Nord Universitet var faglig ansvarlig for utdanningen. I løpet av studiet gjorde de et utviklingsprosjekt i egen barnehage, som inngår som et studentarbeid i utdanningen. Studiet var lagt opp slik at det senere kan inngå som en del av en master. Flere av studentene ga uttrykk for at de var svært fornøyde og kunne tenke seg videre studier til en master.

Stipend til ABLU og TIB Etter søknadsfristen 1. september, var det kommet inn 23 søknader på Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og 12 søknader på Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk (TIB). 15 søkere fikk innvilget stipend. Av 12 søknader på TIB, var det 11 som fikk innvilget stipend. Vi mottok både feilsendte søknader og søknader som ikke møtte kriteriene for stipend og dermed fikk avslag. To søknader ble oppdaget var kommet på avveie. Vi ser at det er et behov for å sjekke opp hver søknad for gyldighet ved tildelingstidspunktet.

Fagbrev i Barne- og ungdomsarbeid (BUA)

I Nordland valgte Fylkesmannen å henvende seg til RKK-kontorene for å nyttiggjøre seg av:

- lokal kunnskap om barnehagesektoren i regionene
- kjennskap til fagmiljø som kan bidra i undervisningen
- kunnskap om kommunene i regionene
- tilrettelegging for læringsløp i regionen

Et utgangspunkt for arbeid med tilrettelegging for fagbrev i BUA har vært gjennomgang av barnehagens årsmeldinger for 2013 og 2014. Med bakgrunn i barnehagenes rapportering om bemanning har Fylkesmannen satt opp oversikter over antall assistentstillinger, og antall med og uten fagbrev for hver av kommunene i RKK-regionene.

Oversiktene over assistenter i barnehagene med/uten fagutdanning i kommuner tilhørende regionen ble sendt RKK for videre formidling til ulike nivåer i kommunene (kommune, barnehageeier, styrer, ansatte). Hvert RKK -

kontor ble videre oppfordret til å kartlegge antall barnehageassistenter som ønsker å ta fagbrev i BUA, og samtidig kartlegge og søke kontakt med fagmiljøer i regionen som kan ta ansvar for/bistå i undervisning i faget.

Rekrutteringsarbeidet har vært utfordrende. Mange assistenter har arbeidet mange år i barnehagen uten fagutdanning, og trenger støtte og oppfølging for å ta utdanning som voksen. I andre tilfeller kan det synes som det ikke er "kultur for læring" i barnehagen, noe som kommer til syne ved at ledere og kolleger ikke verdsetter at noen i kollegiet ønsker å bygge/formalisere egen kompetanse. Det er store forskjeller fra kommune til kommune og fra barnehage til barnehage. Dersom framtidens barnehager skal framstå som lærende organisasjoner, må det jobbes videre med hva som skaper lærende organisasjoner og hvordan den individuelle kunnskapen må løftes, deles kollektivt og utvikles videre i et godt læringsmiljø.

Totalt antall assistenter i barnehager i Nordland som har tatt/ vil ta fagbrev BUA i 2016 - 2017 med støtte fra Fylkesmannen i Nordland: 121. I tillegg har RKK Salten 15 deltagere, som ikke har søkt om tilskudd fra Fylkesmannen.

Videreutdanning for assistenter og fagarbeidere, 15 stp.

Videreutdanningen ved UiT, ble utlyst for tredje gang høsten 2015. Ved at FM ga tilskudd til reise og overnatting ved samlingene, og betalte litteratur, fikk vi 10 deltagere. Studiet startet i desember 2015.

Grunnkurs for assistenter og vikarer

I 2015 har vi brukt tid og ressurser på å lage et kursopplegg for et grunnkurs og skolere regionale kursledere til dette. Kurslederne er erfarne barnehagelærere og kommer fra Lofoten, Salten og Helgeland. I RKK Salten er grunnkurset lyst ut og startet med 10 deltagere og 2 regionale kursledere. I RKK Vefsn er grunnkurs lyst ut, men ikke startet opp. Det vil gjennomføres vår 2016. Det vil bli utlyst kurs flere steder i fylket og gjennomføres etter behov.

Veiledning av nyutdannede lærere og barnehagelærere

Det har vært to møter i arbeidsgruppa for veiledning av nyutdannede lærere. Fylkesmannen og KS har deltatt i samarbeidsforumet *Nordlandsløftet* for å informere om vellykket praksis og om hvor det trenges hjelp for å få på plass et system for veiledning av nyutdannede. RKK er viktige samarbeidsparter i dette arbeidet.

Rekruttering av menn til arbeid i barnehager

Fylkesmannen har også i 2015 valgt å bruke midler til en deltidsstilling for fylkeskontakt for Menn i Barnehager. Dette har over år vist seg å ha god effekt og blir på denne måten et område i Fylkesmannens rekrutteringsarbeid som opprettholder aktualiteten og sikrer kontinuiteten.

For tredje året på rad har vi gitt midler til "Gutter som lekeressurs". Etersom prosjektet er blitt mere kjent har søkermassen økt, og i 2015 tildelte Fylkesmannen lekeressursmidler til 14 barnehager i 6 kommuner. Tilbakemeldingene fra barnehager og skoler, ansatte, barn, elever og foreldre er alle udelt positive. Barnehagene forteller at elever fra tidligere prosjektperioder kommer tilbake og ønsker å jobbe i ferier og også stå på ei vikarliste. Noen av guttene har endog bestemt seg for å starte et utdanningsløp som barne- og ungdomsarbeidere eller barnehagelærere. Vårt ønske og mål er at kommunene skjønner mulighetene som ligger i selv å gi prosjektmidler til barnehager som ønsker å jobbe på denne måten for å gjøre barnehagene til en god arbeidsplass for begge kjønn.

Kompetanse for kvalitet og stipendordningen, herunder Matematikk-MOOC

Samarbeidet med Utdanningsdirektoratet i arbeidet med strategien fungerer svært bra. Vi opplever at våre innspill og forslag blir godt mottatt. Søkeprosessen blir stadig forbedret og vi ser det som hensiktsmessig at utbetalingene nå foretas gjennom søknadssystemet.

Vår erfaring er at det er hensiktsmessig å benytte en kombinasjon av kanaler, nettverk og fora for å gjøre ordningen kjent og informere om endringer. Vi opplever at lærere og skoleeiere er godt informert om og er svært positive til ordningen.

Mange skoleeiere kontrollerer ikke lærernes søknader om selvvalgte studier godt nok. Vi har brukt mye tid og ressurser på å få rettet søknadene, feil i rapporteringen fra skoleeierne og følge opp skoleeiere som ikke overholder frister. Fra høsten 2015 er mye av dette endret og forbedret og vi regner med at vi har nok ressurser for å løse oppdraget.

Kompetanse for mangfold 2013 -2017

Det ble etablert samarbeid med Nord universitet og Høgskolen i Nesna høsten 2014, med henholdsvis 3 og en veileder. Prosjektgruppa har månedlig kontakt og samarbeid.

Vi inviterte i desember 2014 kommuner i fylket til å søke om å få være med i satsingen. I tillegg tok vi kontakt med konkrete kommuner som hadde en stor andel minoritetsspråklige barn i alderen 0-9 år. Fire kommuner fikk tilbud om å delta, en kommune fikk avslag. I tillegg har vi fått med en videregående skole i en av kommunene.

Alle kommunene deltar med seks enheter, flest barnehager, men minst to skoler og voksenopplæring. Tre av kommunene har i større eller mindre grad støtte fra RKK.

Det ble gjennomført oppstartsamlinger i alle kommunene våren 2015. Der deltok barnehage- og skoleeiere, rektorer og styreere og i 2 kommuner alle ansatte ved de deltagende enhetene. Kommunene har levert inn en plan for gjennomføringen av satsingen som de følger skoleåret 2015-16.

Det ble i september gjennomført en fagsamling i Bodø med deltagelse fra alle eierne, og alle enhetene som er med. Innholdet i samlingen var en dag med faglig innhold og en dag med regelverk. Samtlige enheter har fått 2 besøk fra veiledere høsten 2015. Det er planlagt minst 2 besøk våren 2016.

Vi gjennomførte en midtveisevaluering i desember. Den viser at samtlige enheter er i gang med arbeidet i henhold til de planene de har lagt. Særlig er tilbakemeldingen at bevisstheten rundt minoritetsspråklige barn er økt. Dette viser seg i at de bruker materiell mer aktivt. De har også endret rutiner slik at arbeidet med minoritetsspråklige barn er blitt inkludert og en naturlig del av arbeidet.

Arbeidet med satsingen fortsetter med besøk fra veilederne fra UH minst 2 ganger denne våren, samt en avslutningssamling i juni. Det gjennomføres også en egen fagdag for voksenopplæringene med fokus på kartlegging og regelverk. Embetet har god kompetanse på feltet. Vi utnytter både faglig og juridisk kompetanse.

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i pedagogisk-psykologisktjeneste

Fylkesmannen har lyktes godt i å informere om strategien. Tilbakemeldingene fra PP-kontorene som har deltatt på videreutdanningene er varierte. I tillegg uttaler PP-kontorene at videreutdanningstilbudene er svært tidkrevende og at det dermed for mange kontorer ikke er aktuelt å søke.

Ungdomstrinn i utvikling 2013 – 2017

Embetet beregnet ekstra reisetilskudd til deltakerkommuner fra Nordland i pulje 3, og har tildelt både stimuleringsmidler og reisetilskudd til disse skole-eierne. Avdelinga har hatt et nært samarbeid spesielt med utviklingsveileder for Salten samt blitt kjent med de «nye» utviklingsveilederne. RKK-kontorene i fylket er fortsatt behjelpelig med informasjon om satsingen til alle skoleeiere, og tilrettelegging av møter der utviklingsveilederne står for innholdet. Det har alltid deltatt en representant fra avdelinga på Utdanningsdirektoratets samlinger for skoleeiere og skoleledere i pulje 2 og pulje 3. Vi har da vært i dialog med de fleste av skoleeierne i puljene. Arbeidet blir fulgt opp av og fordelt på to personer fra avdelinga.

Vurdering for læring 2014 – 2017

Vi har deltakere både i pulje 5 og pulje 6. Midtveisrapporter er innhentet og oversendt til Utdanningsdirektoratet inne fristen. For pulje 5 har det ikke været nettverksarbeid i regi av Fylkesmannen. I pulje 6 har prosjektleder for en kommune i Lofoten igangsatt nettverksarbeid. Fylkesmannen fikk også de tre andre kommunene utenfor Lofoten med inn i dette nettverket. Nettverket har fungert og jobbet meget godt med erfaringsdeling og utvikling. Mye av det grunnet at en av utviklingsveilederne i Nordland for ungdomstrinnsatsingen har kontor hos Fylkesmannen. Dette har gjort at vi har kunnet se satsinger i sammenheng og klart å holde nettverkene i gang.

Læringsmiljøprosjektet - målrettet mot mobbing

En representant fra avdelinga har fulgt Utdanningsdirektoratets samlinger for pulje 2 hvor Andøy kommune deltar. Vi får informasjon fra deres veiledere om opplegg og tema i mellomperiodene. Vi blir forespurt av dem hvis FM skal bidra med noe i den forbindelse. Kommunen har så langt uttrykt at de er tilfreds med skolering og oppfølging.

Avdelinga har tidligere fulgt opp ti skoleeiere i Nordland og bedt om iverksettelse av tiltak mot mobbing i de skolene som har hatt vedvarende høye mobbetall - strakstiltak - langsiktige planer/tiltak - erfaringsdeling hele kommunen. Arbeidet ble påbegynt i 2013 og fulgt opp i 2014. Åtte nye kommuner er i 2015 kontaktet per brev med likelydende forespørsel. Alle kommuner er i tillegg fulgt opp per telefon. Vi har fått skriftlig tilbakemelding

fra seks av kommunene, de to andre vil bli fulgt opp i 2016. Skoleeiere melder om et viktig arbeid og at de er fornøyd med det trykket vi legger på arbeidet.

Vi gikk i november 2015 ut med konkret tilbud til fire kommuner om deltakelse med to skoler hver i pulje 3 fra våren 2016. Vi valgte kommuner ut fra Udires nye tallmateriale til oss, informasjon vi fant i Skoleporten (Elevundersøkelsen), tidligere tall fra Udir (tilbake til 2009) og vår kunnskap om kommunene, samt de nasjonale satsingene/tiltak som den enkelte kommune deltar i/har tilbud om. Alle skoleeiere er i tillegg kontaktet per telefon i desember -15/januar -16. En kommune har takket nei, en kommune vurderer behovet på bare en av sine skoler, mens to er svært interesserte, og vil gi svar innen fristen 20.01.16.

Veilederkorps

I VK 15 deltar Nordland fylkeskommune med 5 skoler og Lurøy kommune med 1 skole. Fylkesmannen har deltatt på skoleeiersamlinger og en samling for veilederkorpsset. For VK16 har Fylkesmannen identifisert aktuelle kommuner jf. oppdragsbrev 20-14. Vi har motivert og fått 3 kommuner til å søke, og en kommune har fått være med i VK16. Fylkesmannen deltok på oppstartsamling i desember 2015. Vi har også tett dialog med deltakere og veilederne. Det har vært en oppstartsamling i kommunen, og både veilederne og kommunen har opplevd denne som positiv. Etter ny innretning på veilederkorpsset har vi utarbeidet en rekrutteringsplan for kommuner i Nordland. Vi vurderer den tette oppfølgingen før og under arbeidet som nyttig og har tro på at det vil medvirke til at vi kan være tettere på etter endt veiledningsperiode.

Prosjekt "Regelverk i praksis"

Fylkesmannen i Nordland har i samarbeid med de seks kommunene i region Vesterålen drevet delprosjekt 6 "Nettverk og dialog". Vi har gjennomført faseindelte temasamlinger i henhold til vår milepælplan for 2015. Målgruppen for delprosjektet er Utdanningsdirektoratet, Fylkesmannen i Nordland og skoleeiere og skoleledere i Vesterålen.

Vår egenvurdering er at vi har hatt tilstrekkelig ressurser til dette arbeidet. Vi har hatt 50 % stilling til prosjektledelse og kompetente medarbeidere i avdelingen som samlet sett dekker opp temaområdene i prosjektet. Kommunene erfarer at prosjektet har forbrukt større tidsressurs enn forventet, men vi oppfatter at det har vært verdt det. Økonomiske ressurser har også vært tilstrekkelig - vi har kommet i mål innafor aktivitetsramma og hadde plusstall i regnskapet ved årets utgang.

Vi erfarer at det er effektivt å bruke nettverk og dialog for å øke sektors regelverksforståelse og regelverksetterlevelse. Vi tror at dette vil bidra til å øke kvaliteten på det arbeidet som utføres i sektor. Delprosjektets fokus på praksis bidrar også til at Fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet får økt forståelse av skolens og skoleeiers hverdag. Vi har fått økt kompetanse, anledning til å øve oss på ny metodikk og drøftet vår veilederrolle. Erfaringsspredning har skjedd på arenaer der direktoratet og øvrige embeter har deltatt, foruten møter med sektor og media.

Svømmeopplæring for nyankomne minoritesspråklige elever

På tross av at ordningen bør være kjent for skoleeiere er det få som benytter seg av muligheten. Vi fikk kun inn fire søknader der en av kommunene sendte tilleggsøknad etter skolestart. En årsak kan være at det gikk for kort tid fra midlene ble gjort kjent til søknadsfrist. Tilbakemelding fra skoleeier er at de ikke har oversikt før etter skolestart om høsten. Det vil sannsynligvis være bedre med en senere rapporteringsfrist til Utdanningsdirektoratet enn 1. september.

Vi vurderer måloppnåelsen som god.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Som tidligere rapporter viser, har Fylkesmannen i Nordland også i 2015 ivaretatt oppdraget i resultatområde 32.6 ved å arbeide opp mot barnehageloven § 8 og oppgaver gitt i *Handlingsplan for samiske språk*.

Jentoftsletta barnehage i Bodø gir tilbud til samiske barn i Bodø kommune, og har også i 2015 mottatt midler til språkprosjektet Giellalåpptim. Barnehagen har i 2015 gitt tilbud til 11 samiske barn i første halvdel og 6 barn fra august og ut året. I Bodø får alle samiske elever aldersadekvat samiskundervisning ved en og samme skole. En stor gruppe samiske barn fra barnehagen begynte på skolen høsten 2015, og Fylkesmannen har fått tilbakemelding om at barna som kommer fra Jentoftsletta barnehage skårer høyt og har et godt språkgrunnlag å bygge videre på. Det indikerer at tilbudet i barnehagen virker, og at de to ansatte i Jentoftsletta som behersker

bygge videre på. Det indikerer at tilbudet i barnehagen virker, og at de 10 ansatte i ventelista som behøver lulesamisk videreformidler språk og kultur som gjenspeiler seg i god språkbeherskelse og språkforståelse når barna begynner på skolen.

Fylkesmannen i Nordland gjennomførte også i 2015 samlinger i lule- og sørsamisk område i samarbeid med Nord Universitet, fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Høsten 2015 arrangerte FMNO i samarbeid med Nord Universitet en studietur til Tromsø, Karasjok og Kautokeino for deltakere fra barnehager i Salten og Tysfjord. Formålet var å få god informasjon om Sametingets arbeid med barnehager generelt og språk, kultur og tilskudd spesielt. Vi besøkte også to barnehager der vi fikk nærmere informasjon om foreldre- og personalarbeid, samt språkopplæring.

Også i 2015 arrangerte Fylkesmannen informasjonsmøte for kommuner, barnehageeiere og ansatte i barnehage og grunnskole. Tema er regelverk, tiltak og oppgaver. Vi har fått tilbakemeldinger om at disse møtene oppleves som nyttige, nødvendige og viktige for arbeidet med samiske språk og opplæring. Samisk språk og kultur har vært deltema på flere kurs og konferanser.

Samarbeidet med Hebrew University resulterte også i 2015 i at ansatte i barnehager med lule- og sørsamiske barn deltok på nybegynnerkurs i Ulpan-metoden i Jerusalem. I tillegg deltok også ledere fra kommunenivå som har administrativt ansvar for både barnehage og skole. Det at ansatte fra forskjellige nivå i utdanningsløpet deltar håper vi vil bidra til større forståelse for hvor viktig tidlig innsats er, og vil på denne måten kunne medføre at samiske barn får lære sitt språk ved hjelp av en metodikk som videreføres når de begynner på skolen.

Tiltak for elever og lærere

I 2015 har Fylkesmannen i Nordland styrket skoleeierens kompetanse på rettigheter og innsikt i samiskopplæringen gjennom informasjonsmøter for kommunene om temaet. Samisklærerne har fått betydelig kompetanseheving i effektiv språkmetodikk gjennom langsiktige kompetansehevingsprogram i samarbeid med aktører med spesielt høy kompetanse på området fra universitet- og høyskolesektoren.

Alle samiske elever i Nordland får sine rettigheter oppfylt etter § 6 i opplæringslova. Fylkesmannen i Nordland har også gjennomført tiltak for at lærere skal ha kompetanse til å gi opplæring til alle elever i Nordland om samisk historie, kultur og samfunnsliv.

Høsten 2015 ble det satt ny rekord for elevtallet som har samisk i Nordland. Tallet er mer enn fordoblet på tolv år. Aldri tidligere har så mange elever fått samiskopplæring i fylket.

Fylkesmannen i Nordland har hatt veldig god måloppnåelse innenfor områdene barnehage og skole. Resultatene er oppnådd ved å gi god informasjon, tilbud og tiltak for barnehagepersonale både i samiske og norske barnehager, samt med et kvalitativt godt opplæringstilbud for samiske elever. Alle elever som ønsker det får i dag lule- og sørsamisk opplæring. Embetet har i tillegg til høy kompetanse på samiske saker også god innsikt i problemstillinger for nasjonale minoriteter. Vi ser at det er nødvendig å bruke tid, både for å skape tillit i det samiske miljøet, og for å skape forståelse for og få innpass i den kommunale hverdagen.

Vi vurderer måloppnåelsen som meget god.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 3 269 015,06	kr 65 627,85
31.9 Andre forvaltn.oppg. - barnehagen og grunnopplæring (rest 31)	kr 2 149 320,73	kr 585 050,16
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 2 763 235,08	kr 313 255,94
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 1 689,19	kr 0,00
Sum:	kr 8 183 260,00	kr 963 933,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket

I grovforfylket Nordland utgjør kjøtt- og melkeproduksjonen det alt vesentligste av jordbruksproduksjonen. Tendensen fra tidligere år har fortsatt, det vil si at strukturendringene fortsetter relativt raskt, mens produksjonen i all hovedsak opprettholdes. Det foregår fortsatt en viss forskyvning av melkekvoter fra nord til sør, og Helgelandsregionen er klart dominerende når det gjelder satsingsvilje og investeringslyst. Total kjøttproduksjon er svakt økende, her er det i første rekke svineproduksjonen som står for økningen. De små produksjonene som potet, grønnsaker og bær går fortsatt ned. Totalt sett bidrar Nordland moderat til å nå de fastsatte målene om økt matproduksjon.

Interessen for bruksutbygging har tatt seg opp i 2015, og aktiviteten har vært god. Alle midler til investeringer og bedriftsutvikling for 2015 er benyttet, pluss overførte midler fra 2014. Det har vært en gledelig økning i interessen fra unge gårdbrukere, over halvparten av investeringsmidlene til tradisjonelt landbruk hos Innovasjon Norge er gitt til ungdom under 35 år. Også kvinneandelen har økt betydelig, særlig innen bygdenæringene. Det er fortsatt en utfordring å få flere saker innenfor økologisk landbruk og innenfor bygdenæringene.

Viktige drivkrefter innen utvikling av landbruket er sterke fagmiljøer og et velfungerende veiledningsapparat, inkludert kommunal landbruksforvaltning. Dessverre svikter mange kommuner i sin rolle som lokal pådriver for utvikling av landbruket. Virkemidler som stilles til rådighet gjennom jordbruksavtalen er også en viktig drivkraft for fornyelse og videre utvikling, ikke minst gjelder dette midlene til investeringer og bedriftsutvikling. Også Fylkesmannens midler til utrednings- og tilretteleggingstiltak gir gode muligheter for ulike aktører innen landbruket til å gjennomføre utviklingstiltak, og midlene har god effekt når de benyttes i samfinansiering med andre aktører.

Fylkesmannens arbeid for å nå målene om økt og trygg matproduksjon og økt matmangfold

Fylkesmannen benytter Regionalt næringsprogram for landbruket aktivt for å stimulere til utvikling og fornying av landbruket i fylket. For 2015 ble det i samråd med samarbeidspartene på regionalt nivå gjort endringer i retningslinjene for bruken av virkemidler. Dette har tilsynelatende hatt god effekt, ettersom interessen for investeringer har økt i nordfylket, samtidig som flere unge og flere kvinner velger å satse på landbruket og andre næringer med basis i gårdens ressurser. Utrednings- og tilretteleggingsmidlene benyttes også aktivt for å styrke matproduksjonen og å øke matmangfoldet. Eksempelvis har vi i 2015 støttet et stort prosjekt for økt kjøttproduksjon i fylket. Fylkesmannen gjennomfører også egne prosjektsatsinger på flere områder innen det tradisjonelle landbruket. Her nevnes oppfølgingsprosjekt RNP med tema rekruttering, eier- og generasjonsskifte, agronomi og økonomi i primærlandbruket. En mangeårig satsing på loalmat har medført gode resultater i form av flere lokalmatprodusenter og et betydelig mangfold. Flere og flere leverer nå til dagligvarebransjen. De siste årene har vi rettet større oppmerksomhet mot gårdsbutikkene, og derigjennom ser vi flere etableringer der det selges lokale matprodukter, noe som også bidrar til økt interesse for lokal mat hos forbrukerne.

Fylkesmannen arbeider også på flere arenaer for å øke interessen for jordbruk og matproduksjon. Her er Nordland fylkeskommune en nær samarbeidspart, og vi samarbeider nå om en ny regional plan for landbruket i fylket. Fylkesmannen har også tatt initiativet til gjennomføring av FoU-seminar for landbruket, som skal være en møteplass for næringa og FoU-instituttene i Nordland for å drøfte forskningsutfordringer for landbruket i fylket vårt.

Samarbeid med regionale aktører og Mattilsynet

Det formelle samarbeidet med regionale aktører ivaretas gjennom flere fora, og fungerer meget godt. Partnerskap

landbruk er arena for samhandling om næringsutvikling og strategisk arbeid, og er sammensatt av medlemmer fra faglagene, KS, Innovasjon Norge, fylkeskommunen og Fylkesmannen. Landbruksforum Nordland er etablert for å ivareta samarbeidet innenfor kulturlandskap og miljø, og består av medlemmer fra de samme aktørene, med unntak av Innovasjon Norge, men med tillegg av landbruksrådgivinga og kulturminneforvaltninga i Sametinget og fylkeskommunen. Forumet involveres i alle prosesser tilknyttet oppfølging av miljøprogrammet, samt arbeidet med Utvalgte kulturlandskap og Vega verdensarvområde.

Samarbeidet med Mattilsynet i Nord-Norge er formalisert gjennom at det er etablert en felles møteplass to ganger i året der det utveksles erfaringer. Vi har et tett samarbeid i oppfølgingen av dyrevelferdssaker der FM benytter avkorting i PT.

Tilgangen på dyrehelsepersonell

Dette har vært utfordrende i minst 3 vetr.distrikt. Spesielt utfordrende å få organisert kvelds- og helgevakter. FM har understreket kommunenes ansvar. Dette har medført at Bodø har finansiert en ekstra vaktressurs.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

Utviklingen av beitebruk i utmark

Nordland er et stort husdyrfylke med omfattende beitebruk. Vi har ca. 210 000 sau og lam på utmarksbeite. Vi har en god del storfe på beite, både utmark og innmark, men har ikke eksakt tall for det. Mer ammekyr har styrka storfebeitinga. I tillegg høster geit og hest av utmark.

Beitearealene i fylket har neppe endra seg noe særlig. Dyretallet holder seg ganske stabilt med beiting på stort sett de samme arealer som tidligere år.

Tall for miljøtilskudd til beitelag og tapsstatistikk, se tabelldata. Totaltapet var på 7,68% i 2015, mot 7,76% i 2014, 8,04% i 2013 og 8,43% i 2012.

Bak disse høye gjennomsnittstallene finner vi store variasjoner. Vesterfjell sankelag i Vefsn har hatt store tap i 2015 og har totaltap av sau og lam på 15,70%.

Beitelagene i Saltdal har fortsatt høye totaltapsprosjenter i 2015 (13,9% i gjennomsnitt for alle beitelagsmedlemmer som har sluppet dyr på beite).

Ellers har Ranen beitelag i Rana høyt totaltap med 12,9%, Håfjell beitelag i Ballangen har et totaltap for sau og lam på 12,6%.

Felles for alle er at de ligger i prioritert beiteområde ifølge forvaltningsplanen. Tapene er høye på tross av omfattende bruk av forebyggende tiltak over miljømidlene. Rovvilt er en betydelig del av årsaken til de høye tapstallene.

Omfang av samfinansiering med forebyggende tiltak mot rovviltskader

Det er lite samfinansiering med forebyggende tiltak mot rovviltskader over Klima- og miljødepartementets budsjett. Det ble i 2015 innvilget et mindre beløp til radiobjeller fra potten til tiltak i beiteområder, til søker som også fikk av FKT-midlene.

Utfordringer i geodatasamarbeidet og ajourhold av AR-5

Tettere oppfølging av kommunenes arbeid med ajourhold av arealressurskart har vært et viktig satsningsområde i 2015. Det er i Geodataplanen skissert et periodisk ajourhold av AR-5 i alle Nordlands 44 kommuner. Antall kommuner er en reell utfordring som påvirker omløpstiden og krever store ressurser i de utførende ledd. Fylkesmannen har, i dialog med kommunene, aktivt påvirket prioriteringen av periodisk ajourhold i kommunene slik at de med størst behov er satt med høy prioritering. Ajourholdet er igangsatt. Det er avholdt kurs i ajourhold av AR-5. I et langstrakt fylke er det viktig å lokalisere kursene der hvor behovene er størst, og Fylkesmannen

samarbeider godt med NiBio og kartverket for å lage innholdsrike fagsamlinger kombinert med kurs.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2015	2014
FMNO	57797	97317	72	4,58	9,52	7,68	7,76
Sum	57797	97317	72	0	0	0	

22.2 Eiendomspolitikk

Fylkesmannen har med hjemmel i jordloven § 3 kontrollert 3 kommuner i 2015. Resultatet var tilfredsstillende. Det ble varslet mulig overprøving av en delingssak i en av kommunene. Fylkesmannen kom - etter en skjønsmessig vurdering - til at det ikke var grunnlag for omgjøring.

Forøvrig gis alle fylkets kommuner løpende oppfølging på telefon, på e-post og ved kursvirksomhet.

Som klageinstans over vedtak i kommunene etter jordloven og konsesjonsloven behandlet Fylkesmannen 11 saker i 2015. Klage ble tatt til følge i 1 av sakene. Denne gjaldt nydyrking.

Fylkesmannen behandlet 6 delings- og konsesjonssaker som førsteinstans på grunn av at kommunen var inhabil. Vi behandlet også 4 saker som gjaldt spørsmålet om flere gårds- og bruksnumre var å anse som «ei driftseining» etter jordloven § 12. 6. ledd.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Forvaltningskontrollene har avdekket at kommunene i liten grad vurderer av avkorting etter funn i stedlige kontroller. Se gjennomgangen av de kontrollerte kommuner.

Kontroll av husdyrkonsesjoner vurdert i pkt 4 i tabelldata.

På bakgrunn av Landbruksdirektoratets innstramming i dispensasjonspraksis ang. sykdomsavløsning ble det på slutten av året gitt flere avslag enn tidligere.

Rapporteringen av klagesaker for produksjonstilskudd for tidligere år har vært feil, fordi vi har tatt med alle manuelle utbetalinger som klagesaker.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2015 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	0	0	0	0	2

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
0	0	0	0	0	0	19	0	4

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2015

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 2,0
Antall personer: 2

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Ballangen kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Felles landbruksforvaltning med Narvik kommune.
Registrerte avvik:	4 avvik: 1. Kommunen har endret opplysninger i søknad til høyere tall enn det foretak selv har søkt om, uten å forklare i WESPA eller dokumentere hvorfor endringen er gjort. 2. Kommunen har ført opplysninger i søknad, uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuell kode og uten å begrunne i merknadsfeltet i WESPA hvorfor. 3. Det er ikke samsvar mellom opplysninger foretak har gitt i søknad og: - resultat etter stedlig kontroll - ved kontakt med foretak i inputkontrollen. Opplysningene blir ikke vurdert som feilopplysning. Det er heller ikke vurdert avkorting. 4. Kommunen har feilaktig godkjent en ufullstendig miljøplan etter stedlig kontroll.
Oppfølging av avvik:	1, 2. og 3. Økt fokus på at e-poster skal arkiveres i arkiv hos kommunen. Økt fokus på at telefonsamtaler, merknader og forklaringer blir ført i WESPA. Det blir vurdert avkorting der det er aktuelt. 4. Sprøytejournal ble ikke godkjent av Fylkesmannen da denne ikke ble innsendt under kontrollen.

Kommune:	Bodø kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Felles landbruksforvaltning med Røst kommune.
Registrerte avvik:	7 avvik: 1. Sen journalføring. 2. Avvik mellom opplysninger foretak har gitt i søknad og resultat etter stedlig kontroll blir ikke vurdert som feilopplysning. 3. Endrer feilopplysninger i søknad etter maskillele inputkontroller, uten å vurder å stoppe eller avkorte i tilskuddet. 4. Fem ufullstendige miljøplaner er godkjent av kommunen. Det er ikke foretatt trekk eller vurdert avkorting. 5. Feilmelding i inputkontrollen er ikke fulgt opp. 6. Det er ført inn tall i søknad etter stedlig kontroll uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuell kode. 7. Søknad er stoppet for utbetaling etter siste inputkontrol for august 2014 og er ennå ikke ferdig ved kontroll høsten 2015.
Oppfølging av avvik:	1. Hver enkelt søknad blir nå registrert i sentralarkivet før behandling. Hver søknad blir registrert som egen sak. 2. Det blir nå sendt ut rutinemessig varslng ved avvik. Trekk vil bli vurdert ved avvik mellom søknad og virkelighet etter stedlig kontroll. 3. Kommunen endrer sine rutiner og dokumenterer hvorfor endringer blir gjort også endret rutine for stopp og vurdering av avkorting. 4. Ved fremtidige stedlige kontroll er regelen at kopi av planer sendes inn til kommunen og journalført på sak, før effekturing av kontrollen. 5. Nye

rutinebeskrivelser skal sikre at kommunen følger opp feilmeldinger på en relevant og god måte. 6. Ny rutinebeskrivelse vil hindre slike feil og føre til korrekt håndtering og beskrivelse/dokumentasjon av det som blir korrigert. 7. Endelig vedtak i saken er fattet.

Kommune:	Brønnøy kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Avløsertilskudd ved sykdom og fødsel mv.
Registrerte avvik:	4 avvik.
Oppfølging av avvik:	Ikke ferdig vurdert og rapport ikke sendt til kommunen.

Kommune:	Bø kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	5 avvik: 1. Opplysninger foretak har gitt i søknad samsvarer ikke med resultat etter stedlig kontroll. Det er ikke vurdert avkorting. 2. Kommunen har ført opplysninger i søknad etter stedlig kontroll, uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuell kode. 3. Kommunen endrer feilopplysning i en søknad ved maskinell inputkontroll, uten å vurdere å stoppe eller av korte i tilskuddet. 4. Kommunen har ført inn opplysninger i søknad, uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuell kode og uten å begrunne i merknadsfeltet i WESPA hvorfor det er ført inn tall. 5. To ufullstendige miljøplaner er godkjent. Det er ikke foretatt trekk eller vurdert avkorting.
Oppfølging av avvik:	Fylkesmannen har ennå ikke mottatt tilbakemelding for å lukke avvikene fra kommunen.

Kommune:	Hattfjelldal kommune
Orninger/omfang:	Kommunale veterinærtjenester. Veterinærsamarbeid mellom kommunene Hattfjelldal og Grane. Hattfjelldal er vertskommune.
Registrerte avvik:	1 avvik: 1. Manglende lisens fra tre av fire veterinærer som arbeider på dagtid og i vaktordning i 2013 og 2014. Mangler lisens fra sju av åtte veterinærer i 2015.
Oppfølging av avvik:	1. Det er innhentet autorisasjon fra alle veterinærer som deltar i vaktordning og rutiner for innhenting av autorisasjon er utarbeidet.

Kommune:	Nesna kommune
Orninger/omfang:	Kommunale veterinærtjenester. Veterinærsamarbeid mellom kommunene Nesna, Lurøy og Træna. Nesna er vertskommune.
Registrerte avvik:	2 avvik: 1. Mangler kommunestyrevedtak i vertskommunen. 2. Feil bruk av administrasjons- vakt- og stimuleringsstilskudd.
	1. Arbeid med nye vedtekter er så godt som

Oppfølging av avvik:	fullført og vil bli lagt frem for politisk behandling i løpet av våren 2016. 2. Kommunen forklarer at de for ettertiden vil holde de tre tilskuddene klart adskilt.
Kommune:	Rana kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	4 avvik.
Oppfølging av avvik:	Ikke ferdig vurdert og rapport ikke sendt til kommunen.
Kommune:	Sortland kommune
Orninger/omfang:	Kommunale veterinærtjenester. Veterinærsamarbeid mellom kommunene Sortland, Hadsel, Lødingen, Bø, Øksnes og Kvæfjord. Sortland er vertskommune.
Registrerte avvik:	2 avvik: 1. Manglende lisens fra tre veterinærer som er vikar. 2. En av sju avtaler mangler mellom veterinær og kommune.
Oppfølging av avvik:	1. Bekreftelse fra Mattilsynet for tre veterinærer er innsendt til Fylkesmannen. 2. Underskrevet avtale innsendt til Fylkesmannen.
Kommune:	Steigen kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Felles landbruksforvaltning med kommunene Tysfjord og Hamarøy.
Registrerte avvik:	4 avvik: 1. Kommunen plukker ut færre foretak til stedlige kontroller enn det som er fastsatt av Landbruksdirektoratet. 2. Seks av sju miljøplaner er feilaktig godkjent etter stedlig kontroll. 3. Kommunen har ført opplysninger i søknad, uten at foretaket selv har søkt om noe i aktuell kode, med forklaring at søker hadde glemt å føre det opp. 4. Kommunen har endret feilopplysninger i søknader uten å vurdere å avkorte i tilskuddet.
Oppfølging av avvik:	1. Kommunene i samarbeidet vil bli sett under ett for antall søknader og 5% vil bli plukket ut fra totalt antall søknader. 2. For ettertiden vil kommunen kreve dokumentasjon for fullstendige gjødselplaner inklusiv jordprøver og fullstendige sprøytejournaler. 3. For ettertiden vil ikke kommunen føre opp noe hos søker, men kreve innsendt ny søknad og foretaket vil bli trukket kr. 1000,- pr. dag for overtredelse av søknadsfrist. 4. Kommunen vil for ettertiden ikke rette eller endre feilopplysninger som kunne ført til merutbetaling uten å vurdere avkorting av tilskuddet. Skriftlig henvendelse til søker vil også bli gjort før endringer i søknad.
Kommune:	Sømna kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	3 avvik.
Oppfølging av avvik:	Ikke ferdig vurdert og rapport ikke sendt til kommunen.

Kommune:	Vefsn kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket
Registrerte avvik:	3 avvik.
Oppfølging av avvik:	Ikke ferdig vurdert og rapport ikke sendt til kommunen.
Kommune:	Øksnes kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Avløsertilskudd ved sykdom og fødsel mv.
Registrerte avvik:	4 avvik: 1. Søknad levert på papir er ikke underskrevet av søker. 2. Kommunen har feilaktig godkjent tre ufullstendige miljøplaner etter stedlig kontroll. 3. Opplysninger er ført i søknad uten at foretaket har søkt om noe i aktuell kode og uten å forklare i merknadsfeltet i WESPA hvorfor det er gjort. 4. Endrer feilopplysninger i søknad etter maskinelle inputkontroller, uten å vurderer å stoppe eller avkorte i tilskuddet. Ingen forklaring i WESPA hvorfor data er endret.
Oppfølging av avvik:	Fylkesmannen har ennå ikke mottatt tilbakemelding for å lukke avvikene fra kommunen.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Kontroller på husdyrkonsesjon. Antall foretak: -287 foretak i fylket -17 foretak kontrollert mot LIB/PT -0 foretak hentet opplysninger for utover det som er i egne systemer -0 foretak fulgt opp etter kontroll i 2014 fordi ingen produsert over konsesjonsgrensa da -4 foretak skal følges opp vedr. konsesjonsgrensa i 2016 -0 stedlige kontroller gjennomført -0 kontrollert p.g.a. mistanke om driftsfellesskap -0 ilagt standardisert erstatning og følgelig også null p.g.a. driftsfellesskap -0 hvor kontroll er gjennomført, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid

22.4 Ei livskraftig reindrift

FMNO som regional reindriftsmyndighet: Utfordringer knyttet til at det mangler felles rammeverk for grenseoverskridende reindrift (konvensjon), og at Norge og Sverige har ulike regler for den grenseoverskridende reindrifta. Det har bl.a. resultert i at to reinbeitedistrikter ikke får tilgang til vinterbeite i Sverige. Dette medfører stor beitebelastning i de berørte reinbeitedistriktene og konflikter med landbruket.

Som regional reindriftsmyndighet har Fylkesmannen brukt tid og ressurser på å utvikle dialog og forebygge konflikter mellom landbruk og reindrift. Dette krever regelmessig oppfølging overfor kommunegrupper, enkeltkommuner og reinbeitedistrikt.

Reindriftas medvirkning i planprosesser varierer mye. Som statlig fagmyndighet prøver Fylkesmannen å bidra til bedre medvirkning. Den største utfordringen er imidlertid reinbeitedistriktenes manglende kapasitet og ressurser til aktiv medvirkning. Denne utfordringen vil Fylkesmannen som regional reindriftsmyndighet arbeide videre med.

Fylkesmannen har etablert kontakt/samarbeid med Sametinget SE om eksisterende konvensjonsgjerder.

Brudd på gjeldende regelverk/brudd på bruksregler: Ingen sanksjonssaker, men følges opp fortløpende hvis det oppstår. Problemer med rein på innmark følges opp gjennom dialogmøter, de lokale dialoggruppene ,m.m.

Dialog- og samarbeidsforum for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i regional forvaltning: Etablert og avholdt første møte i 2014. Planlagt møte i november 2015 ble utsatt til januar 2016. Det er lite erfaring fra

arbeidet i forumet. Foreløpig er det etablert som en møteplass der man drøfter felles utfordringer i forvaltninga, utveksler erfaringer og informasjon.

Brudd på bruksregler: Ikke rapportert om brudd på bruksregler i 2015.

Distriktsplan: 10 av 12 har distriktsplan fra tidligere. 5 reinbeitedistrikt har utarbeidet ny plan i 2015. De andre reinbeitedistriktene holder på med ny plan.

Bruksregler: Alle reinbeitedistrikt har utarbeidet bruksregler tidligere.

Reintallsutvikling/produktivitet/produksjon: Ingen reinbeitedistrikt/sidaer har overskredet øvre reintall. Fylkesmannen har ikke mottatt langtidsserie som viser produksjonsutviklingen med tall fra 2015 (fra Landbruksdirektoratet).

Kontrolltiltak/oppfølging av avvik/feil: Ikke gjennomført offentlig kontrollert telling fordi Nordland ikke er et prioritert område fra sentralt hold. Ikke gjennomført særskilte kontrolltiltak da Landbruksdirektoratet ikke har presentert/gjennomgått risikoverktøyet som skal brukes for reindrift.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram (RNP)

Regionalt næringsprogram blir årlig gjennomgått i møte med Partnerskaps Landbruk Nordland. Programmets varighet er forlenget til utgangen av 2017. Bakgrunn for dette er at LMD har anbefalt at de regionale bygdeutviklingsprogrammene forlenges til utgangen av 2017. Det er gjort mindre justeringer i programmet. Besøksordningen er forlenget til utgangen av 2017 og bestemmelsene om rentestøtte er tatt ut av programmet ettersom mulighetene for rentestøtte på lån er fjernet med virkning fra 1.1.2016.

Fylkesmannen i Nordland har etablert et eget prosjekt for utvikling og oppfølging av viktige områder i RNP. Prosjektet har seks ulike hovedaktiviteter: agronomi, økonomi, eier-/generasjonsskifte, bygdemobilisering, nettverks-/samarbeidsløsninger og FoU. For 2015 trekkes fram tre områder: 1) Eier-/generasjonsskifte, hvor det er utarbeidet en egen veileder for temaet, samt holdt en rekke seminar for kommuneansatte, rådgivere og faglag. 2) Bygdemobilisering, hvor det er avholdt et seminar for kommuneansatte og andre som jobber med landbruksrelatert næringsutvikling, samt oppfølging av tre kommuner med metodeverktøyet Ringvirkning i samarbeid med KS. 3) FoU. Gjennomføring av et arbeidsseminar for forskningsinstitusjoner, landbruksnæring og forvaltning, her ble det utarbeidet regionale prioriteringer for søknader om FoU-midler.

Lokalmat

I 2015 har vi gjennomført andre prosjektår i mobiliseringsprosjektet *Matopplevelser i Nordland*. Prosjektet eies og driftes av Fylkesmannen i Nordland og er finansiert i et samarbeid mellom fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Målgruppen er de som produserer, foredler, selger og serverer lokalmat i Nordland. De utvalgte aktivitetsområdene er møteplasser/koblingsarenaer, produkter og marked. Det har vært gjennomført ulike tiltak i 2015, blant annet en studietur med 40 gårdbrukere til Østerrike, Sveits, Tyskland og Liechtenstein. Vi har lyktes i å rekruttere gårdbrukere som vurderer å starte opp med lokalmat og/eller grønt reiseliv og gårdbrukere som er i tidlig etableringsfase for slik drift.

Det har også vært arrangert flere runder med *Gårdsdriv*. Dette er et mobiliseringstiltak hvor vi i samarbeid med seks gårdbrukere i Vesterålen har tilbudt en inspirasjonstur over to dager. I løpet av de to dagene har deltakerne

fått besøke de seks ulike gårdene, og se hva de har fått til innenfor lokalmat og/eller reiseliv med utgangspunkt i sine gårder. Målgruppen for Gårdsdriv, har vært de som selv vurderer å starte opp slik virksomhet på sin egen gård. Både studieturen til Østerrike m.m. og Gårdsdriv er tiltak som prosjektene *Matopplevelser i Nordland og Grønt reiseliv i Nordland* har samarbeidet om. *Gårdsdriv* har bidratt til at flere har etablert seg med lokalmat eller grønt reiseliv med utgangspunkt i gård i Nordland.

Som et tiltak i prosjektet *Matopplevelser i Nordland* har det i samarbeid med Innovasjon Norge sine distriktskontorer, de tre nordligste fylkeskommunene, fylkesmennene i Troms og Finnmark og Råfisklaget vært arrangert deltakelse på Matstreif. Ti flotte lokalmatprodusenter fra landsdelen stod for første gang samlet som *Mat fra Nord-Norge*. Dette ble gjort i 2014 også, og målsettingen er at det skal gjennomføres også i 2016.

Vi har vært delaktige i styringsgruppen som planla og gjennomførte Nord-Norges deltakelse på Grüne Woche 2015 og planlegging av deltakelsen i 2016. Både deltakelsen på Matstreif og Grüne Woche er gode eksempler på at landsdelen vinner på å opptre samlet i noen sammenhenger. Både Matstreif og Grune Woche er flotte nettverksareaner, og det finns mange eksempler på samarbeid som har komme i stand som et resultat deltakelse. Mange opplever ogsp økt medieomtale lokalt som fører til økt oppmerksomhet fra lokalmarkedet. Enkelte får også nasjonal pressedekning.

I regi av Nordland fylkeskommune har det vært en prosess som skal lede frem til en ny strategi for lokalmat. Arbeidet som er gjort med lokalmatstrategien blir nå innlemmet i prosessen med en ny innovasjonsstrategi.

Fylkesmannen er delaktig i denne prosessen gjennom Ressursgruppe Mat som består av fylkeskommunen, Innovasjon Norge og Fylkesmannen. Gruppen ledes av fylkeskommunen og er en viktig samhandlings- og koordineringsarena.

Grønt reiseliv

Handlingsplan for grønt reiseliv som er FMs handlingsdel av de regionale reiselivsstrategiene for Nordland er grunnlag for prosjektet «Grønt reiseliv i Nordland 2012-2015». Prosjektet er fundamentert i Utviklingsprogram for Nordland. Prosjektet forløp som planlagt med noen små endringer. Følgende tiltak ble gjennomført:

Det ble planlagt og gjennomført et seks dagers kurs med tittel: «Flere og bedre gårdsbutikker i Nordland», der to dager gikk til studietur i Hedmark på gårdsbutikker, med påfølgende todagers besøk på Gave- og Interiørmessa på Lillestrøm i slutten av januar. I mars hadde vi et todagers oppfølgingsseminar i Bodø som omhandlet butikkfaglige tema. Meget god evaluering, og så mange påmeldte på venteliste at styringsgruppen besluttet å kjøre en runde til. Dette resulterte i butikkfagligseminar i Bodø også i november, med påfølgende studietur – denne gang både i Akershus og i Hedmark. Svært gode evalueringer fra deltagerne, og med konkrete utbygginger og etableringer som direkte følge av disse kursene. Svært godt mediaoppslag.

I samarbeid med Utviklings- og oppfølgingsprosjektet ble det arrangert en Innovasjons- og bygdemobiliseringskonferanse i Saltstraumen med målgruppe landbruksforvaltning, næringsansatte i kommunene, LNR, Inkubatorer, næringshager m.m, der vi blant annet prøvde oss med prosessutviklingsverktøyet Ringvirkninger. Dette ble en suksess og vi fikk oppfølgingsavtaler i 4 kommuner som ble gjennomført. Videre fikk begge naturbruksskolene fikk besøk i våresmestret. Tidspunktet var valgt slik at også de Nett- og samlingsbaserte agronomielevne var til stede på skolene. Vellykkede seminarer begge stedene med gode diskusjoner.

En stor og omfattende studietur til Sveits, Østerrike, Tyskland og Lichtenstein ble gjennomført med svært god evaluering primo september. Omtale av dette tiltaket fins under prosjekt *Matopplevelser i Nordland*, som var samarbeidspartner på dette tiltaket.

Proessen med å lage en brosjyre ved navn «Har du en opplevelse for salg?» ble fullført og brosjyrene sendt ut til målgruppen i november-desember. Formålet med brosjyren er å gjøre rede for hva en opplevelse er, hvilke tilbud vi har i Nordland (og hva vi trenger mer av), dramaturgi/oppbygging, samarbeid, økonomi/kvalitet, reason to og. Også her rapporteres det om svært gode tilbakemeldinger. Gode mediaoppslag.

Ett annet stort tiltak som ble avsluttet høsten 2015 var Gårdsdrivordninga. Her ble et todagers besøksprogram for gårdbrukere som ønsker å starte opp med reiseliv og lokal matproduksjon lansert på våren, med besøksbedriftene Marthahaugen gård, Nortun gård, Den Sorte Gryte, Loviktunet, Eldhusbakeriet og Inga Sami Sida i Vesterålen. Bedriftene i ordningen ble presentert med korte videosnutter som ble lagt ut på Youtube som en del av markedsføringen. Interessen for denne ordningen var ikke så stor som vi hadde håpet dette siste året, hvilket resulterte i at Styringsgruppen besluttet at VK3 ved Mosjøen VGS, studiested Marka kunne reise i to puljer med sine avgangselever for å delta på tiltaket. En i juni og en i september. Tilbakemeldingen både fra lærere/elever og deltagerbedriftene er unåklagelige. Nå planlegger Fylkesmannen i Oslo/Akershus en studietur til klyngen i

Vesterålen, som også for øvrig nå er i dialog med Innovasjon Norge om å danne et eget nettverk sammen.

Betydelig innsats har vært lagt ned i prosessarbeid med å etablere en pilotløype som hadde som formål å utnytte kulturlandskapet som utgangspunkt for produktutvikling i reiselivssammenheng. Med utgangspunkt i den naturlige topografiske akse mellom gårdene Aalan, Reinmo og Lofothest har det vært slutført et forprosjektets der målet var og skaffe til veie et nødvendig kunnskapsgrunnlag i form av en landskapsressursanalyse som skulle være utgangspunkt for tre søknader: skilting, tilrettelegging og videre produktutvikling. Dette ble levert innen arbeidsfristen, og et nytt hovedprosjekt for oppfølging ble omsøkt av deltagerbedriftene. Dette ble finansiert med FMs BU-midler, NFK og Vestvågøy kommune foruten deltagerbedriftene selv. Vi fikk svært god mediaoppslag på dette tiltaket også.

Det ble satt i gang et prosesslederkurs som eget tiltak gjennom prosjektet, der Husværlam, 4H, Han Sylte stilte med prosjektskisser i utgangspunktet. Bare førstnevnte leverte sin plan innenfor tidsfristen. De hadde også en med fra kommunen til å hjelpe dem. 4H kommer til å levere sin skisse i løpet av 2016, da omstruktureringer av så stort omfang for organisasjonen fører til at de ikke kan ha fokus på dette akkurat nå. Han Sylte trakk seg fra deltagelsen men ble erstattet av prosjektet Feskarbonden som muligens kan munne ut i en søknad på sikt. Dette kurset ble arrangert sammen med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Til slutt fikk vi til å organisere opp et eget tiltak rundt nettverket/gårdene Furuheim, Sæterstad, Holmen, Valryggen gård/Vefsna Lodge, Strandli gård, Fru Haugans hotell og Terje Kolsvik som går ut på pakking, salg og distribusjon av gårdsopplevelsesprodukter. Vi var svært heldige å få Lotte Forsmo som eier og driver Vefsna Lodge til å være prosjektleder for dette etter å ha en uheldig oppstart med en prosjektleder som trakk seg. Nå går dette på skinner og vi mener de kommer til å levere innen arbeidsfristen.

Egen rapport om bruken av IBU-midlene sendes direkte til LMD innen 28.2.2016. Det vil her bli gitt en kort omtale av den helhetlige bruken av IBU-midler i fylket, samt en detaljert rapportering på bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidler i henhold til rapporteringskravene i brev til Fylkesmannen av 12.12.2014.

Tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet

Handlingsplan for Inn på tunet i Nordland er utarbeidet i samarbeid med Nordland fylkeskommune, Nordlandssykehuset og Bodø kommune, ig med bidrag fra fagavdelingene hos Fylkesmannen. Planen beskriver målsettinger for det offentlige bruk av tjenestetilbud på gårdsbruk og kvalitetssikring av slike tjenester. Planen behandles av fylkesmannesembetets ledermøte 22. februar 2016.

Når det gjelder Inn på tunet-løftet har vi dessverre ikke nok kunnskap om resultater fra prosjekter som ble gjennomført i Nordland. Det var Innovasjon Norge som innvilget finansiering og imottok rapportering fra prosjektene.

Bruken av midlene til Arktisk landbruk

I 2013 og 2014 ble det innvilget ialt 25 søknader om tilskudd til utvikling av arktisk landbruk. Fylkesmannen i Nordland hadde saksbehandlingsansvaret i 2013 og Fylkesmannen i Troms hadde ansvaret i 2014. Fylkesmannen i Nordland har ansvaret for utbetaling av alle innvilgede prosjekter. Per 31.12.2015 var 6 av de innvilgede prosjektene avsluttet. Sluttrapporter legges fortløpende ut på vår internettside.

23.2 Skogbruk

Utfordringene på skogområdet

Liten endring siden i fjor. Transportkostnader er og blir enda viktigere fremover (marginene mindre hos kjøper/markedsforhold forøvrig). Næringa fortsetter altså med å være særlig opptatt av transportkostnader. Tema vi møter er ofte veibestemmelsene, kaiutbygginger, sjøtransport, utbedringer av flaskehals på offentlige veinettet og generell oppgradering av det offentlige veinett m.m. Videre er det som før også sterkt fokus/signal om behov for mere skogsbilveier. Vi har tidligere rapportert om omleggingen av vårt tilskuddsregime, med fokus på prioritering av infrastruktur og nedtoning av driftstilskudd. Dette i tråd med senere signaler fra både LMD og LDir, senest i fjorårets fullmaktsbrev. Det ble derfor en utfordring for oss når en stor del av NMSK-midlene ble inntrukket. Næringsaktørene har stort fokus på/ønsker økning av driftstilskudd i stedet for at midlene inndras. Det blir derfor, som diskutert under styringsdialogen sist høst, viktig at det opprettholdes en likebehandling mellom fylkene i det videre i forhold til bruken av midlene til infrastruktur kontra driftstilskudd. Konkret ser vi behov for økt kompetanse/ressurs/kapasitet på veiplanlegger/pådriversiden for å komme i havn med den økte satsningen på veibygging fremover.

Fylket er i randsonen av det området industrien finner lønnsomt å hente virke fra. Vi er derfor sårbare for endringer i industrien særlig rundt Trondheimsfjorden.

For å tydeliggjøre enda en gang en annen utfordring særlig vi i forvaltningen og de sentrale aktørene sliter med, skal vi nevne den manglende ressuroversikten i fylket. Vår hovedplan for skogbruksplanlegging anses å være realistisk, men har en tidshorison på første rullering som er svært langt frem i tid. Inntil da jobber vi uten tiltrekkelig oppdatert oversikt over skogressursene i fylket.

Foryngelsen har vi tidligere vurdert til å være i henhold til regelverket, men økt fokus på foryngelsesplikten fremover vil eventuelt kunne avdekke avvik.

Ny utfordring siste årene er økt avvirkning på skogreisningsskogen. Her er det ofte kommuner med liten eller ingen skogfaglig kompetanse/kapasitet og det er fare for at oppfølgingen/tilsynet blir hengende etter.

Vårt primære bidrag til å løse disse utfordringene skjer i hovedsak gjennom tett oppfølging/samarbeid med skognæringa, særlig gjennom skognæringsforum Nordland. Forumet kjører flere forskjellige prosjekter som søker å bøte for en del av disse utfordringene.

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket gjennom fagsystemet TSKOG.

Vi har p.t. to prosjekter gående:

Ofoten

Dette prosjektet har vi meldt om tidligere (har pågått siden 2002). Gledelig er det at vi kom i havn med en plan og avtale for å få avsluttet dette i fjor. Den siste finpussen gjøres i disse dager og vi forventer snarlig avslutning av prosjektet.

Sør-Helgeland

Oppstart prosjektgruppe i 2015, planlegges avklart videre i 2016. Omfatter kommunene Bindal, Sømna og Brønnøy.

Vi rapporterer dette her, da vi er av den oppfatning at fagsystemet TSKOG er avviklet og ikke i drift lengre. Det er i tillegg ført statusrapporter på de enkelte prosjekt i ØKS.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Samfunns- og arealplanlegging

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Samfunns- og arealplanlegging

Hovedtrekk i arealbruksutviklingen

I 2014 ble det omdisponert 265 daa dyrka jord i Nordland, noe som er en kraftig reduksjon i forhold til tidligere år. Fylkesmannens strategiske plan for jordvern i Nordland blir revidert årlig, publisert på nettet og gjort kjent til kommunene og statlige etater. Tall for 2015 er ikke offentliggjort.

Innsigelser knyttet til landbruk og reindrift i saker etter plan- og bygningsloven

Det ble gitt 3 innsigelser etter plan- og bygningsloven på kommune(del)plannivå av hensyn til jordvern i 2015, og ingen på reguleringsplannivå. For reindrift ble det gitt 5 innsigelser på kommune(del)plannivå, og 4 på reguleringsplannivå. Tendensen er at det blir gitt færre innsigelser på reguleringsplannivå, da de viktigste interessekonfliktene blir avklart på kommuneplannivå.

Dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene

Våre forventninger til kommunene ble formidlet i et brev om forvaltning på landbruks- og reindriftsområdet i 2015, som vi sendte den 20.02.15.

Fylkesmannen har deltatt aktivt i planprosesser, regional planforum og i direkte møter med kommunene gjennom hele året for å formidle nasjonale mål på jordvern. Vi ber kommunene definere utbyggingsgrenser og definere kjerneområder landbruk. Noen kommuner følger dette opp.

I juni ble kommunenes arbeid med tilskuddsordningene fulgt opp på to fagsamlinger for henholdsvis nord- og sørfylket. Gjennom hele året har det også vært en løpende dialog om tilskuddsforvaltningen mellom landbruksforvaltninga i kommunene og Fylkesmannen.

Sentrale utviklingstrekk for jordbruket i fylket

Fylkets totale jordbruksarealer som det søkes produksjonsstøtte går svakt ned. Det er en tendens til økende jengroing av mindre arealer, særlig i visse deler av fylket. Fylkesmannen vurderer å sette sterkere søkelys på omdisponering av dyrkbar jord i årene som kommer, for å bevare jordressursene til framtidig matproduksjon.

Erfaringer med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger

Samfunnsikkerhet på landbruks- og matområdet

Landbruks- og reindriftsavdelinga har vært med i intern arbeidsgruppe hos Fylkesmannen ved utarbeiding av FylkesROS Nordland som ble ferdig i 2015. Det er også laga oppfølgingsplan 2015-2018. Avdelinga har deltatt i møter i fylkesberedskapsrådet og på årlig beredskapsmøte med kommunene i Nordland.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Planlegging og gjennomføring av tiltak i de to utvalgte kulturlandskapene (UKL) Blomsøy-Hestøy og Skålvær og Engan-Ørnes og Kjølvik er gjort i nært samarbeid med landbruksforvaltninga i kommunene Sørfold og Alstahaug, gårdbrukerne og andre lokalt involverte. I begge UKL-områdene er det ved hjelp av innleid kompetanse gjennomført prosesser og laget planer for ferdsel, skilting og informasjon. Disse danner nå et godt grunnlag for gjennomføringen av framtidige tiltak.

I UKL Blomsøy-Hestøy og Skålvær har Norsk Landbruksrådgiving Helgeland vært engasjert for å gi faglig veiledning i skjøtselsarbeidet, og for å sikre at prioriteringer skjer i samsvar med skjøtselsplanene. NIBIO har på oppdrag av Fylkesmannen utarbeidet to nye skjøtselsplaner for kystlynghei det samme området. Gode planer og god veiledning bidrar til å sikre kvaliteten på restaurerings- og skjøtselstiltakene som gjennomføres.

Også i 2015 har de iverksatte tiltakene i hovedsak vært knyttet til skjøtsel av kulturlandskap og biologisk mangfold. Rydding av kratt og skog og styring av beitingen gjennom beitetilskudd og etablering og vedlikehold av gjerder gir synlige effekter i UKL-områdene.

Oppdatering og kvalitetssikring av reindriftas arealbrukskart

Oppdatert versjon ble lagt ut i Nordlandsatlas i 2014 (<http://nordlandsatlas.no/flexviewers/reindrift/>). Feil og mangelfulle opplysninger registreres fortløpende. Det er ennå ikke avklart med Landbruksdirektoratet hvordan fortløpende oppdatering skal foregå.

Ivaretagelse av reindriftas arealer i forhold til samfunnsplanlegging: Samfunnet stiller store krav til medvirkning fra reindrifta i plan- og arealsaker. Mange små reinbeitedistrikter medfører at distriktene har for dårlig kapasitet og økonomi, noe som igjen gjør at reindriftas medvirkning ikke er god nok i mange saker. Forvaltningen arbeider for at medvirkningen skal bli bedre. Reindriftas medvirkning må ses et større perspektiv og nye arbeidsmåter bør utprøves.

Innsigelser: Det er fremmet innsigelser til kommunale planer og saker etter energilovgivningen. Noen av planene har hatt for dårlig medvirkning fra reindrifta. De fleste innsigelser løses. De som oversendes KMD, er av nasjonal betydning.

Reindriftas arealbrukskart: Oppdatert og lagt ut i 2014. Må etableres rutiner for årlige oppdateringer i samarbeid med Landbruksdir. Det oppdages stadig feil og mangler som må rettes opp.

24.2 Klimautfordringene

24.2 Klimautfordringene

Utfordringer i arbeidet med klimatililtak innenfor landbrukssektoren

For jordbruket er det en utfordring at *landbrukets* klimainnsats i nasjonale strategier i hovedsak dreier seg om planting av skog og økt bruk av tre. Samtidig settes det politisk og i media et fokus på klimaeffekten av tarmgasser fra drøvtyggere, uten at en samtidig drøfter og viser hvordan jordbrukets øvrige klimautslipp kan reduseres.

Nasjonalt og regionalt er det behov for innsats og flere og sterkere virkemidler som gjør at vi både kan bevare beitenæringa og kulturlandskapet, og samtidig redusere bruken av importert kraftfor og fossilt brensel, forbedre gjødselhåndteringen, investere i større lagerkapasitet for husdyrgjødsel, redusere krysskjøringen osv.

Klimatililtak innen landbrukssektoren er generelt sett lite framtreddende i kommunale energi- og klimaplaner.

Resultatkrav knyttet til satsing på bioenergi og klima

I januar 2015 startet *Bioenergiprojektet 2015-2016* som har som formål å øke aktiviteten innen bioenergisektoren i form av økt antall etableringer av gårdsvarmeanlegg og varmesalgslanlegg i Nordland. Prosjektet er et spleiselag mellom Fylkesmannen og Innovasjon Norge og har en finansieringsramme på kr 1 242 500,-. Det ble satt fire konkrete effektmål prosjektet skal ta sikte på å oppnå. For å kunne måle oppnåelse av disse ble det satt fire strategiområder med egne resultatmål. Prosjektet har kommet godt i gang og det ble gjennomført flere planlagte tiltak innenfor de enkelte strategiområder. Som eksempelvis aksjonsdager på bioenergi, studieturer til andre prosjekter i andre fylker, dialogmøter med kommuner, nettverksarbeid og et større bioenergiseminar. Til sammen var det 101 deltakere på de nevnete ulike arrangementer. Det er kommet inn en søknad til Innovasjon Norge vedrørende finansiering av et forprosjekt på etablering av et flisterminal. På møtene med hittil 8 kommuner ble det synliggjort og drøftet muligheter for kommunene med hensyn til omlegging fra grå til miljøvennlige energisystemer (bioenergi). Det ble tydeliggjort de positive effekter med å bruke mer bioenergi med hensyn til muligheter for reduisering av kommunenes klimagassutslipp. Fylkesmannen har tilbudt veiledningshjelp på tema bioenergi ved revidering av bestående klimaplaner. Det er en kommune som jobber med å få til et forprosjekt på etablering av to bionærvarmesentraler. Et kommunalt avfallsselskap jobber med å få på plass et forprosjekt på etablering av et returflisanlegg.

Det merkes at interessen for bioenergi hos landbruksaktører og hos kommunene i Nordland er forholdsvis lav. Dette med bakgrunn i lave strømpriser; Nordland har fritak for merverdiavgift på husholdningsstrøm; mangel på entreprenører som driver med produksjon av biobrensel (flis), manglende kompetanse/interesse og finansielle midler hos kommunene og manglende statlige finansielle insentiver for produksjon og omsetning av energivirke.

For å få en oversikt over situasjonen innen bioenergisektoren i Nordland ble det gjennomført en brukerundersøkelse blant eiere av gårdsvarmeanlegg. Nordland har ca. 25 gårdsvarmeanlegg, 4 større fjernvarmeanlegg og 10 nærvarmesentraler. De fleste basert på flis, noen på pellets og ved.

Oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket

Tidligere år har det vært arbeidet en del mot mulige etableringer av biogassanlegg i fylket, blant annet gjennom VRI II og forskningsmiljøet ved Høgskolen i Narvik. Manglende resultater har medført at dette temaet ikke er gitt stor oppmerksomhet i 2015. Det er vanskelig å få lønnsomhet i etablering av slike anlegg, og for små gårdsanlegg er det ikke mulig med dagens energipriser. Fylket har en spredt husdyrproduksjon, og en geografi som medfører store kostnader til transport og distribusjon.

24.3 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

24.3 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene

Så lenge vi ikke har ressurser for å dokumentere status og endringer i miljøtilstand, må en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene SMIL og miljøtilskudd (RMP) i hovedsak baseres på indikatorer som er knyttet til gjennomførte tiltak. Ut fra statistikkene i eStil kan vi si mye om hvor treffsikker «medisinbruken» har vært, men vi kan ikke si så mye om «pasienten» har fått det bedre eller ikke.

På bakgrunn av vår kjennskap til nordlandsjordbruket mener vi likevel at ordningene for miljøtilskudd er tilpasset

utfordringene i Nordland, selv om den nasjonale menyen ikke gir oss den nødvendige friheten til å utforme ordninger som er tilpasset alle utfordringene.

Vi ser at Nordlands relativt høye satser for bevaringsverdige husdyrraser, har gitt økt interesse for bevaring og bruk av nordlandsfe, nordlandshest og steigarsau. Etter tre år med optimisme rår det imidlertid nå usikkerhet blant foretakene om videre satsing når bevaringsverdige husdyrraser fra 2016 skal tas ut av RMP og legges inn under ei nasjonal ordning.

I 2015 innførte vi i prioriterte områder en egen ordning for ugjødsla randsoner i eng, og i de samme områdene høyere satser for drift av fangdammer og for vegetasjonssoner ved åpen åker. Siden tiden til å introdusere disse ordningene for foretakene ble kort, har dette som ventet ikke gitt noen effekt i 2015. Sammen med de aktuelle kommunene og Norsk landbruksrådgiving er vi imidlertid nå i gang med å arrangere fagmøter for bønder, hvor gjennomføringen av tiltak i de aktuelle områdene drøftes.

Endringen i SMIL-forskriften, som innebærer at kun foretak som oppfyller vilkårene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket kan søke, bidrar til å gjøre det vanskeligere å ivareta natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap. Dette rammer spesielt gamle hus som ikke ligger på gårder som er i ordinær drift, siden det ikke uten videre kan innvilges SMIL til å restaurere disse. Flere av disse står dermed i større fare for å gå tapt, både som element i kulturlandskapet, og som utgangspunkt for ny næringsvirksomhet.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2015 etter søknadsomgang 2014 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmidler	Andre miljøtiltak
FMNO	7086344	4294365	4045820	0	370440	3226525	0	0
Sum	7086344	4294365	4045820	0	370440	3226525		

24.4 Økologisk landbruk

Status, utfordringer og resultater knyttet til arbeid med økologisk landbruk

Økokjøtt

Prosjektet Nisjesau til marked ble ferdigstilt i 2015. LofotenMat har gjennomført en kartlegging av produsenter og marked for villsau, og økologisk saueproduksjon, i Lofoten og Vesterålen. Forstudien hadde til hensikt å avklare om det kan være hensiktsmessig og vilje til å etablere et forpliktende bedriftsnettverk med formål om å selge villsau og/eller økologisk sau. Det er et godt miljø av villsauprodusenter, der en tredjedel produseres økologisk. Prosjektet oppfattet at det er et marked og vilje til å satse på nisjeprodukt fra villsau i regionen. Videre satsing vil skje på bedriftsnivå.

Økomelk

TINE har videreført økomelk-satsingen i Nord-Norge gjennom et oppfølgingsprosjekt for årene 2015-2016. Prosjektet støttes blant annet av fylkesmennene i Troms og Nordland. Det er fra TINEs side tydeliggjort at Tine meierier i Harstad har behov for større kvanta økologisk melk inn til meieriet, mens meieriet i Sandnessjøen har nok økologisk melk. Det er derfor framover lagt større fokus på å tilrettelegge for nye produsenter i Nordre Nordland og Sør-Troms, for å øke melkeleveransen til Harstad.

Prosjekt Økomat i Nordland

Oppfølgingsprosjekt til strategisk plan for økologisk landbruk i Nordland 2015-17. Prosjektet har to fokus: øke bruk av økologisk mat i offentlige virksomheter og øke produksjonen av økologiske landbruksprodukter. Prosjektplan er utarbeidet og finansiering innvilget med utviklings- og tilretteleggingsmidler og fylkeskommunens utviklingsmidler, samt egeninnsats fra Debio-info, fylkeskommunens kultur-, miljø og folkehelseavdeling og fylkesmannen. Gjennomført prosjektaktivitet: studietur med fylkeskommunens kantinepersonale til København.

Nordnorsk økomatpris

Nordnorsk økomatpris er et samarbeidstiltak mellom Fylkesmennene i de tre nordligste fylkene. Prisen skal bidra til å synliggjøre økologisk mat gjennom heder og anerkjennelse til en person, organisasjon eller virksomhet som har gjort en spesiell innsats for å fremme produksjon, omsetning eller forbruk av økologisk mat i og/eller fra landsdelen. Prisen ble utdelt for tredje gang i september, denne gangen til Kjerringøy gård i Bodø. Arenaen for

landskapet. I fiskeriet arbeidet for tredje gang i september, denne gangen på Røstingøy gård i Lødd. Arbeidet for overrekkelse har de to siste årene vært SMAK Nordnorsk matfestival, der vi når ut til et bredt sammensatt matkompetansemiljø.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Oppgaver under LMD	kr 12 761 045,21	kr 2 857 430,46
Sum:	kr 12 761 045,00	kr 2 857 430,00

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 Naturmangfold

Helhetlig vannforvaltning: Oppdrag 1.1-1.7 utført. 1.3 ble etter dialog med fylkeskommunen avsluttet seinere enn oppgitt frist pga oppdragsmengden. Utover det ingen vesentlige avvik fra oppdragene. Resultatkrav oppfylt.

Forvaltning av anadrom fisk og innlandsfisk: I Nordland er det 48 vassdrag som kommer inn under kravet om pliktig organisering. Pr. september hadde bare 1/3 av disse fått på plass organisering i samsvar med kravene. Antallet er økt noe fram mot nyttår. Pga prioritering av arbeidet med vanddirektiv og oppfølging av oppdraget knyttet til G.salaris har vi ikke hatt mulighet for tettere oppfølging og bedre resultatoppnåelse. Oppdrag 1.18 er utført. Oppdrag 1.27 er ikke utført da vi ikke har fått nærmere veiledning fra direktoratet jfr. tekst om dette i oppdraget.

Rovvilforvaltning: Oppdragene knyttet til forskrift om driftsomstilling og forskrift om erstatning for tap forårsaket av fredet rovvilt er utført. Vi vil ellers peke på at tapene av sau og rein er større enn det vi mener er akseptable i deler av Nordland. Men tapene av sau har hatt en positiv utvikling fra 2014-15 med 30% nedgang i omsøkt erstatning for vokne dyr og 15% for lam. Nedgangen kan skyldes tiltak i sauehold og mot rovvilt, men kan og skyldes god tilgang til smånagere som mat for rovviltet. Vi arbeider med revisjon av forvaltningsplan for rovvilt på vegne av rovviltneimnda. En plan med tydeligere sonering kan bidra til større forutsigbarhet og lavere konfliktnivå. Men bestandsmålene for rovvilt i Nordland er relativt høye, det skal være reinbeite og/eller sauebeiter i det meste av arealet i fylket og avstanden fra naturlige jerveområder på innlandet og til kysten er små. Dette vil uansett gjøre det vanskelig å skille rovvilt/beitedyr i tid eller rom.

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye: Resultatkravene er oppfylt innenfor de prioriteringene som er satt når det gjelder forvaltnings- og skjøtselsplaner. Opplæring og veiledning av nasjonalpark- og verneområdestyrer utføres i samarbeid med Miljødirektoratet. Oppdrag 1.33-1.35 er utført i samsvar med oppdraget. Oppdrag 1.43, Revisjon av nasjonalparkvernet for Saltfjellet-Svartisen blei ikke ferdig innen fristen. Oppsummering av høring og utarbeiding av ei tilråding overfor direktoratet/dept. gjenstår. Oppdrag 1.44 Oversendelse av tilråding Lofotodden nasjonalpark er oversendt sommeren 2015.

Marint vern: Fylkesmannen i Nordland har ledet arbeidutvalget for Marint vern i Nord-Norge. Utvalget ble nedsatt etter konsultasjon med Sametinget. Prosessen for de fire områdene i Nordland og de tre i Troms/Finnmark er fulgt i samsvar med framdrift avtalt med direktoratet og forslag er sendt direktoratet for faglig gjennomgang.

Skogvern: Ingen aktivitet knyttet til nytt skogvern i Nordland

Kulturlandskap: Arbeidet utført i samsvar med oppdrag i samarbeid med landbruks- og reindriftsavdelingen.

Forvaltning av trua og sårbare arter og naturtyper: Oppdrag 1.60 Faggrunnlag for Rikmyr er ikke ferdigstilt da kunnskapsgrunnlaget for Nordre del av Norge er for dårlig og vil kreve ressurser til mer kartlegging. Andre faggrunnlag vi har ansvaret for er ferdigstilt. Oppdrag 1.62 og 1.64 er utført.

Fremmede organismer: I samarbeid med Statens vegvesen har vi siden 2009 bidratt til registrering, forebygging og bekjemping av fremmede karplanter langs riks- og fylkesveier. I tillegg bekjemmes rynkerose i to

og bekjemping av fremmede karplanter langs fersk- og ferskeveier. I tillegg bekjemper fylkeskommunen verneområder. Vi har også satt i gang bekjemping på de to rynkeroseregistreringene i Artskart som er lokalisert i sårbare prioriterte naturtyper.

Samarbeidet med vegvesenet treffer viktige spredningsruter for fremmede karplanter. Det er imidlertid vanskelig å komme videre i arbeidet mot fremmede arter uten større involvering av kommuner, foreninger og privatpersoner. Å stimulere slik involvering vil kreve arbeidstid og midler fra vår side.

Generelt om de løpende oppgavene på res omr 01: De årlige løpende oppgavene er omfattende. Vi kan ikke legge like stor ressursinnsats i alle oppgavene, men prioriterer saker som berører viktige miljøverdier/samfunnsinteresser i tillegg til løpende saksbehandling som berører innbyggernes rettigheter behandles fortløpende.

Resultatområde 03 Friluftsliv

Etter at fylkeskommunene overtok ansvaret for det meste av oppgavene vi hadde i forhold til friluftsliv i 2009, er innsatsen og oppgavene på dette feltet lite omfattende. Vi utfører oppdrag/oppgaver som grunneier/rettighetshaver i saker som berører statlig sikra friluftsområder, og vi ivaretar friluftinteressene i vår veiledning overfor kommunene i plansaker og i kommunenes arbeid med etter lov om motorferdsel i utmark/etabling av snøscooterløyper.

Saltstraumen og Andøy er områder hvor vi har gående angående saker angående ureglementert disponering av statlig sikra områder. Vi er i gang med opprydding. I begge områdene kan det bli behov for grensemerking og makeskifte/salg.

Vestvågøy kommune arbeider med å slutføre erverv av erstatningsareal etter at et område er blitt omdisponert uten Fylkesmannens eller Miljødirektoratets godkjenning. Vi har ellers fokus på å oppdatere og kvalitetssikre grenser og beskrivelser av de statlig sikra områdene.

Resultatområde 04 Forurensning

Sedimenter: Oppfølging av forurensning på land og i sjø ved de prioriterte skipsverftene er et faglig, og for de som er berørt, også økonomisk utfordrende oppdrag. Oppdrag 4.3 og 4.6 om opprydding av forurenset grunn ved de aktuelle skipsverftene er fulgt opp.

Føringen om på eget myndighetsområde å hindre ny tilførsel av helse- og miljøfarlige stoffer og å hindre spredning av forurensa sjøbunn blir prioritert. For Nordland er det viktigste her å ta slike hensyn når vi behandler søknader om mudring og dumping. Antall slike saker er stort og berører ofte forurensete sedimenter. Det stilles da krav om "miljømudring" og overvåking under arbeidet. Når det gjelder oppdrag 4.11 har innsatsen vært begrenset ut fra følgende:

Bodø Havn: Miljøopprydding i havna. I medhold av kommunelovens § 13 ble det fattet vedtak i Bodø kommune v/formannskapet den 18.5.2016 om å ikke videreføre miljøoppryddingsprosjektet. Kystverkets farledsprosjekt videreføres som et selvstendig prosjekt. Dette pga usikkerhet knyttet til stabilitet i havna og til at miljøgevinsten var uklart for de deponeringsalternativ som forelå på beslutningstidspunktet. Fylkesmannen i Nordland har derfor ikke tatt initiativer videre diskusjoner, utover å veilede og avklare mudre og dumpe – saken, som forurensningsmyndighet.

Svolvær: Det er i 2015 gjennomført undersøkelse i havna og vi har deltatt med å gi innspill til denne i forkant og i gjennomgangen av utkastet. Rapporten er så vidt vi vet ikke endelig ferdigstilt. Det er gjort noe planlegging på et prosjekt for ytterligere kildeprosporing/tilsynsprosjekt i Svolvær som vil komme i 2016. For øvrig deltar vi også her som forurensningsmyndighet mot regelverk som vi håndhever (mudre og dumpesaker og skipsverft mm.) samt at vi gjør faglig veiledning mot kommunen.

Ranfjorden. Utslippene fra industrien er for store til at det har noen miljøgevinst å rydde i sediment. Vi har prøvd å få kommunen til å være sekretær for en «Fjordgruppe» som en informasjonskanal til brukere/forvaltning av indre Ranfjorden, tenkt lagt under vannforskriftsarbeidet: Kommunen har ikke ønsket dette pga kapasitet. Fylkesmannen i Nordland har heller ikke kapasitet til å drive en slik gruppe. Vi håndterer derfor problemstillinger i indre Ranfjorden med tett kontakt mot Miljødirektoratet. Vi gjør veiledning og saksbehandling på mudre og dumpesaker der vi konfererer med Miljødirektoratet. Vi anser direktoratet som prosjekteier og prosjektansvarlig for oppfølging av tiltaksplan Ranfjorden. Kostnadene som er ført opp fra oss er avklart med direktoratet og dreier seg om en fagsamling i Trondheim om opprydding i forurensa havområder. For øvrig har vi i 2015 brukt tid og vært i møter med industrien og kommunen for å få samkjørt overvåkning som de respektive skal gjennomføre som følge av ulike pålegg for oppfølging av vannforskriften og avløpsforskriften, men som vil komme tiltaksplanarbeidet til gode på sikt.

Grunnforurensning: I forbindelse med arbeidet i tilsynssak i Vefsn var vi på befaring av et område som er lagt inn i grunnforurensningsbasen. Dette er et stort gips/spondeponi fra en bedrift som gikk konkurs på 1990 tallet. Fylkesmannen ble delegert forvaltningsansvaret for dette deponiet i 2004. Det var da forutsatt at deponiet var sikret i samsvar med råd fra Veritas. Deponiet er på ca 40 000 m³ og er ikke sikret slik Veritas har angitt. Deponiet utgjør ikke noen miljøgift-trussel, men ved nedbryting gir massene gassutvikling som gir ubehag for naboer. Fylkesmannen mener deponiet burde vært sikret av hensyn til det siste. Vi er kjent med at det i dag ikke er midler til en slik sikring.

Avfall: Avfallsplaner i havner: Vi har fått inn informasjon fra kommunene. Ut fra kommunenes opplysninger er det i fylket 579 større og mindre havner. Men det er grunn til å tro at kommunenes vurdering av hva som er havner er feil. Vi har konsentrert oss om de større havnene dvs. kommunale havner og større fritidshavner. Vi har mottatt 19 planer totalt. Flere av disse planene dekker mange havner. Vi har godkjent 9 planer med tilsammen 78 havner/havneanlegg.

På avfallsområdet forøvrig utfører vi arbeidet fortløpende gjennom behandling av søknader og tilsyn.

Avløp: Oppdrag 4.25. I Nordland følger vi opp 4 kommuner mhp avløp, og vi har god kontakt med disse.

Når det gjelder akkreditering har alle 4 kommuner samme avtale med Labora – og akkreditering i måleprogram ivaretas da ved ferdigstilling. Rana kommune har ett anlegg der primærrenseanlegg er på plass og de arbeider med akkreditering, og ett anlegg som ikke er ferdigstilt. De har også nå fått på plass et overvåkningsprogram som de er pliktig å ha pga dispensasjon fra sekundærrensekravet. Dette gjøres i samarbeide med industriens overvåkning iht vannrammedirektivet.

Bodø har ferdig 3 anlegg, 1 anlegg bygges nå og ett anlegg er overbelastet og må bygges nytt om noen år, for å kunne klare primærrensekravene.

Narvik har besluttet å bygge nytt anlegg og har ikke primærrensekrav/akkreditering på plass.

Vefsn: 1 anlegg på plass, 1 anlegg som har for dårlig rensresultat – her har de en sak gående med Salsnes filter, noe som forsinker arbeidet.

Oppdrag 4.24 og 4.26 er fulgt opp.

Faste løpende oppgaver: Vi prioriterer å behandler alle inkommande søknader raskt og effektivt. Arbeidet med veiledning overfor kommuner er i hovedsak foretatt når vi får telefonhenvendelser. I tillegg arrangerer vi kurs for kommunene på områder vi ser det er særøig behov for kunnskapsoppbygging. Av andre oppgaver har vi prioritert deltakelse på IUA-enes og kystverkets øvelser knyttet til akutt forurensning.

Resultatområde 05 Klima

Klimaarbeid i forhold til kommunene: Kommunenes klimautfordringer var tema på Fylkesmannens årlige konferanse for kommunene. Dette var gjort for at kommunene skal få økt fokus på klimatilpassing og egne klimaplaner, da vi ser at dette fort kan bli nedprioritert i kommuner med stort fokus på eldreomsorg, barnevern, oppvekst m.m.

oppstartmeldinger ved arealplaner der det er relevant. Vi gir og råd og veiledning i kommunenes arbeid med klimaplaner.

Klimanettverk: Fylkesmannen i Nordland har etablert et klimanettverk regionalt i samarbeid med NVE og fylkeskommunen. Formålet med dette er å se hvordan samarbeid om statlige oppdrag kan sees i sammenheng med fylkeskommunens arbeid med regional klimaplan kan gi grunnlag for fellestiltak og synergieffekter. Konkret medfører dette at det i 2016 blir gjennomført en klimakonferanse for kommunene med hovedfokus på kommunens ansvar for klimatilpassing. Nettverket vil også se på hvordan vi kan arbeide med felles kompetanseoppbygging/kompetansetilbud til kommunene.

Klimaskogpilot: Fylkesmannen i Nordland er pilotfylke for planting av klimaskog innenfor de kriteriene som er satt av stortinget for et slikt arbeid. Dette skjer i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Landbruks- og reindriftsdirektoratet. I Nordland vil en ha særskilt fokus på hvordan utfordringene knyttet til reindrifts interesser. Særskilte utfordringer knyttet til eierstruktur med mange utenbygds eiere og mange eiere pr eiendom må opp løses i pilotfasen.

Resultatområde 00 Tverrgående virkemidler

Miljøhensyn i planlegging: Fylkesmannen veileder om miljøinteresser i alle saker etter plan- og bygningsloven der det er aktuelt. Gjennom innsigelsesprosjektet har vi forsøkt å flytte dialogen om løsninger i slike saker til tidligere fase i planprosessene. For å bidra til at miljøinteresser og andre samfunnsinteresser er tilgjengelig for å få et godt grunnlag for helhetsløsninger, har Fylkesmannen i samarbeid med fylkeskommunen etablert Nordlandsatlas Dette er en arealportal hvor all relevant arealinformasjon fra ulike sektorer hentes inn. Fylkesmannen deltar i de nye plannettverkene.

Når det gjelder saker knyttet til utbygging av fornybar energi vil vi peke på at NVE nå sender ut utbyggingspakker med samling av alle prosekter i et avgrenset område. Det gir oss mulighet til, i dialog med NVE, å finne løsninger som gir minst mulig skade på miljø samtidig som en tar hensyn til reindrift og andre interesser.

Motorferdsel i utmark: Vi har ikke ressurser til et systematisk arbeid med lovlighetskontroll i disse sakene. I realiteten er det bare saker der vi får innklager, eller det blir pekt på mulige ulovligheter, vi vurderer lovligheten av vedtak. Samtidig vil vi peke på at det kan synes som om det er en del ulovlig, ikke regulert kjøring i utmark.

Når det gjelder nytt motorferselsregelverk og kommunenes prosesser for etablering av snøscoterløper, registrerer vi at dette har medført en betydelig arbeidsbyrde i kommuner og hos fylkesmannen. Vi ser også at forskriften stiller en del krav til interesser som skal ivaretas. Når disse er kartlagt registrerer vi at kommunene i varierende grad tilpasser løypene i forhold til interessene. Fylkesmannen står dermed overfor en krevende avveining mellom å sikre at forskriftens krav blir fulgt og hensynet til det kommunale selvstyret.

Tilsyn: Vi har i 2015 brukt ca 4,5 åreverk på konsesjonsbehandling og oppfølging av disse og ca. 2 årsverk på tilsyn inklusiv oppfølging av disse. To anmeldelser etter tilsyn i 2014 er fulgt opp i 2015. Tvangsmulkt brukes der det ut fra våre rutiner skal brukes. Vi har hatt en systemrevisjon, 23 tilsyn med konsesjonsbelagt industri og 5 knytte til forskrifter. Vi har deltatt i nasjonale tilsynsaksjoner.

T7 er i hovedsak gjennomført, men to virksomheter i klasse 4 gjenstår. Under oppdrag T8 har vi fulgt opp treforedlingsbedriften Arbor Hattfjelldal og vil i løpet av 2016 utarbeide en revidert tusslippstillatelse. For T9 ventet vi på en nærmere veiledning om hvordan dette skulle gjøres. Vi hadde ikke oppfattet at slik veiledning var gitt. For 2016 skal vi arbeide med dette som en del av arbeidet med helhetlig plan for vannovervåking i samsvar med kravene i vanddirektivet.

T10 har vi ikke funnet grunn til å arbeide med da opplysninger om disse utslippene med tillatelser ligger i vannet.

Kart og geodata: Kommunene får tilgang til de dataene fra DOK i Nordlandsatlas som vi henviser kommunene til i sin planlegging. Her ligger og plan på høring og godkjente planer etter PBL. I tillegg informerer vi kommunene om datasettene fra miljødirektoratet ved kommunenes oppstart av planarbeid.

Kartlegging og overvåking av naturmangfold er fulgt opp i samsvar med føringer gitt av Miljødirektoratet.

Nordkalottarbeid: Fylkesmannen i Nordland deltar aktivt i Nordkalottsamarbeidet. Dette sikrer god informasjonsflyt og kunnskap som berører Fylkesmannens oppdrag på miljøområdet. Det er særlig viktig i rovviltforvaltninga, men og viktig i forvaltning av verneområder i grensetraktene og i arbeidet med tillatelser

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Naturmangfold	kr 13 885 791,84	kr 2 432 698,73
4 Forurensing	kr 1 175 510,16	kr 0,00
Andre oppgaver under KLD	kr 184 048,56	kr 0,00
11 Klima	kr 42 869,86	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 740 909,39	kr 982 240,03
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 47 743,01	kr 0,00
Sum:	kr 17 076 872,00	kr 3 414 938,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for samferdselsdepartementet

91.2 Konsesjon til anlegg og drift av taubaner

I løpet av 2015 har fylkesmannen fornyet 2 konsesjoner til anlegg og drift av taubaner/skitau. Dette er en nedgang på 4 siden 2014.

Vi får også tilsendt meldinger fra forsikringsselskap vedrørende forsikringer og driftstillatelser til anleggene. Disse blir arkivert elektronisk.

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen avsluttet 47 tilsynssaker i 2015. Det ble påpekt lovbrudd i 20 saker og gitt råd/veiledning i 6 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 3,2 måneder, korteste sakebehandlingstid var 6 dager og lengste 401 dager.

I tillegg ble 19 saker sendt til lokal avklaring. Disse sakene ble vurdert å være av en slik karakter at det var formålstjenelig at kommunen og parten(e) forsøkte å komme fram til en avklaring selv.

Sakene gjaldt blant annet barneverntjenestens rett og plikt til å undersøke bekymringsmeldinger, tidsbruk i

undersøkelsessaker, manglende hjelpetiltak, manglende oppfølging av hjelpetiltak, manglende tilbakemelding til melder, manglende oppfølging av fosterhjemsplasserte barn, barns rettigheter under saksbehandlingen og manglende fremming av fylkesnemndssaker ved krav om endring i samvær eller tilbakeføring,

41.2 Planlagt tilsyn

Vi gjennomførte 3 tilsyn med kommunal barneverntjeneste med tema barneverntjenestens håndtering av meldinger og tilbakemelding til melder. 2 av tilsynene ble gjennomført som fellestilsyn med helse- og omsorgsavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen. På barnevernområdet ble det avdekket avvik en kommune.

Volumkravet for tilsyn med barneverninstitusjoner ble oppfylt i 2016. Alle barn som er tilstede på institusjonene på tilsynstidspunktet får tilbud om samtale med oss, 75 % av barne tok i mot dette tilbudet.

41.3 Klagesaker

Vi behandlet 15 rettighetsklager i 2015, 11 av disse var klager på bruk av tvang ved barneverninstitusjoner. Klagene på bruk av tvang gjaldt i hovedsak begrensninger i bevegelsesfrihet og bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Klager ble ikke gitt medhold i noen av disse klagene.

Klagene rettet mot kommune gjaldt hjelpetiltak. I en av sakene opphevet vi kommunens vedtak og sendte det tilbake for ny behandling, klager fikk helt eller delvis medhold i to av sakene.

Kravet om at 90 % av rettighetsklager skal behandles innen 3 måneder ble ikke nådd, da 87 % ble ferdigbehandlet innenfor 3 måneder. I en av sakene som tok lengre tid måtte vi purre på ytterligere opplysninger i saken.

Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Vi behandlet 155 klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav i 2015. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 0,5 mnd. I 14 % av sakene ble kommunens vedtak endret helt eller delvis og i 15 % av sakene ble kommunens vedtak opphevet og sendt tilbake til kommunen for ny behandling.

I snitt tok det 1,6 mnd. fra kommunen mottok klagen til den ble oversendt Fylkesmannen.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det ble behandlet en hendelsesbasert tilsynssak i 2015, det ble konkludert med brudd på Nav-kontorets plikt til å gi råd og veiledning etter lov om sosiale tjenester i Nav § 17. Saken ble behandlet innen 5 måneder.

74.2 Planlagt tilsyn

Vi gjennomført fire systemrevisjoner samt egenvurderingstilsyn i seks kommuner, tilsammen oppfyller det kravet til 6 tilsyn. Tema i egenvurderingstilsynene og to av systemrevisjonene var tjenester til unge mellom 17 og 23 år. Tema i de to øvrige systemrevisjonene var kvalifiseringsprogrammet. Det var avvik ved to av tilsynene. Tilbakemeldingene fra kommunene etter egenvurderingstilsynene var utelukkende gode.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenest

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Antall klage- og tilsynssaker øker år for år. I 2013 kom det inn 145 saker, i 2014 175 saker og i 2015 195 saker. Vi sendte 9 saker til lokal avklaring (lot være å opprette tilsynssak) i 2013, 28 saker i 2014 og 47 saker i 2015. Dette er utenfor det handlingsrom saksbehandlingsveilederen gir oss men uten at personers rettssikkerhet settes i fare. Median saksbehandlingstid i 2015 var 5,3 mnd (kravet er 5 mnd).

82.2 Planlagt tilsyn

Vi gjennomførte 3 tilsyn med spesialisthelsetjenesten (kravet var 4) og 9 tilsyn (tellende som 10) med kommunehelsetjenesten (kravet var 17). Dette resultatet føyer seg inn i rekken av manglende måloppnåelse pga stort misforhold mellom oppgaver og ressurser. De valgte tilsynene, både tema og kommuner, ble plukket ut fra risikovurdering.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Det kom inn 208 rettighetsklager i 2015. 80 % ble realitetsbehandlet innen 3 mnd (kravet er 90 %). 20 av de 208 sakene handlet om nødvendig helsehjelp. Antall syketransportklager faller, fra 144 i 2013, via 108 i 2014, til 75 i 2015. Dette er nok resultat av dialogmøtene vi har hatt med Helse Nord RHF og Pasientreiser i Nordland, Troms og Finnmark.

82.9 Andre oppdrag

Kapittel 9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming:

- mottatt og gjennomgått meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner overfor 32 personer (§ 9-5 a)
- overprøvd vedtak om bruk av tvang og makt overfor 70 personer (§ 9-5 b og c)
- innvilget dispensasjon fra lovens utdanningskrav ved gjennomføring av vedtak om tvang og makt overfor 59 personer
- gjennomført 17 stedlige tilsyn der det forelå vedtak om bruk av tvang og makt
- gjennomført 1 stedlig tilsyn på bakgrunn av meldinger om bruk av tvang og makt

Resultatområde 83 Folkehelse

83.2 Planlagt tilsyn

I 2014 ble det gjennomført tilsyn i Bodø, Bø, Brønnøy og Gildeskål kommuner med tema kommuners arbeid med løpende oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer etter folkehelseloven. Av disse fire kommunene ble det kun gitt et avvik i Gildeskål kommune. Dette tilsynet er ikke avsluttet og Fylkesmannen følger opp kommunen med kontinuerlig kontakt. Det ble gjennomført tilsyn med Fauske kommune i 2015, på samme tema. Det ble ikke funnet avvik i Fauske kommune og tilsynet er avsluttet.

83.3 Klagesaker

Fire klagesaker som gjelder miljøretta helsevern er avsluttet i 2015. To av sakene var store og kompliserte og handlet om hhv støv og støy. De to andre var små saker. Klager fikk ikke medhold i noen av de fire sakene.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

I 2015 satte Fylkesmannen i Nordland 858 apostiller.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.	
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 289 143,78	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 289 143,00	kr 0,00